

אוניברסיטת בר-אילן

תרגומה מול תרגומו

תרגום ומגדר

מגישה: ענבל אלרז

מנחה: ד"ר מרים שלזינגר

עבודה זו מוגשת כחלק מהדרישות לשם קבלת תואר מוסמך

במחלקה לתרגום וחקר התרגום של אוניברסיטת בר-אילן

תוכן העניינים

3	תודות
4	תקציר
7	פרק 1: מבוא
9	פרק 2: סקירת ספרות
10	2.1 הבדלי מגדר בשיח
10	2.1.1 מי מבין המינים מדבר יותר?
11	2.1.2 מילות הסתייגות
14	2.1.3 אוצר מילים
14	2.1.4 הימנעות משימוש בצורות בוטות
15	2.1.5 דיוק בצבעים
15	2.1.6 שאלות אישור (tag questions)
16	2.1.7 תיקוני יתר בדקדוק ובהגייה
16	2.2 הבדלי מגדר בכתב
18	2.3 תרגום ומגדר
18	2.3.1 הנהרות, תוספות והשמטות
20	2.3.2 קישוריות
21	פרק 3: שיטת המחקר
21	3.1 נבדקים
22	3.2 כלים
23	3.3 מהלך המחקר
24	3.4 בעיות מתודולוגיות
26	פרק 4: תיאור הממצאים
26	4.1 ממצאים מהתרגום בכתב
26	4.1.1 מספר מילים
29	4.1.2 מילות הסתייגות
40	4.1.3 שימוש במעצימים (Emphatic modifiers, intensifiers)
41	4.1.4 דיוק בצבעים
46	4.1.5 לשון נקייה (euphemism)
52	4.1.6 שאלות ושאלות אישור (tag questions)
54	4.1.7 אוצר מילים
57	4.1.8 שימוש בלשון עגה ובלשון מדוברת
60	4.1.9 עושר לשוני
61	4.1.10 שימוש בתוויות יידוע
63	4.1.11 שימוש בכמתים
65	4.1.12 שימוש בשמות גוף
70	4.1.13 הבדלים תלויי מגדר בתופעות ייחודיות לתחום התרגום
81	4.2 ממצאי התרגום הסימולטני
81	4.2.1 מספר מילים
82	4.2.2 מילות הסתייגות
91	4.2.3 שימוש במילות ודאות
93	4.2.4 שימוש במעצימים (Emphatic modifiers/ Intensifiers)
95	4.2.3 שימוש בשמות גוף
98	4.2.4 שימוש בכינויי קניין
99	4.2.5 שימוש במילת היחס "ל"
100	4.2.6 הנהרות
107	4.2.7 תיקונים עצמיים
109	4.2.8 הנגנה (intonation)
118	פרק 5: דיון
118	5.1 מבחן T (T-Test)
118	5.1.1 מבחן T לנתוני התרגום בכתב
121	5.1.2 מבחן T לנתוני התרגום הסימולטני

123	5.2 הבדלים בהשוואה בין השפות
125	5.3 מתאמים בין הקטגוריות
125	5.3.1 מתאמים בין הקטגוריות בתרגומים בכתב
131	5.3.2 מתאמים בין הקטגוריות בתרגומים הסימולטניים
132	5.4 סיכום הדין
135	פרק 6: סיכום
137	ביבליוגרפיה
142	נספח 1 – שכיחויות בממצאי התרגום בכתב
146	נספח 2 – תוצאות T-test לממצאי התרגום בכתב (השוואה בין קבוצות המגדר)
148	נספח 3 – תוצאות T-test לממצאי התרגום בכתב (השוואה בין השפות)
150	נספח 4 – מתאמים לממצאי התרגום בכתב
151	נספח 5 – שכיחויות בממצאי התרגום הסימולטני
154	נספח 6 – תוצאות T-test לממצאי התרגום הסימולטני
156	נספח 7 – מתאמים לממצאי התרגום הסימולטני
157	נספח 8 – טקסט לתרגום בכתב (לאנגלית ולספרדית)
159	נספח 9 – טקסט מספר 1 לתרגום סימולטני
162	נספח 10 – טקסט מספר 2 לתרגום סימולטני

תודות

ברצוני להודות מקרב לב למתרגמים, למתרגמות, למתורגמנים ולמתורגמניות שהסכימו להקדיש מזמנם הפרטי לטובת השתתפות במחקר התנדבותי ובכך לתרום לחקר התרגום.

תודה לפרופסור משה קופל מהמחלקה למדעי המחשב באוניברסיטת בר-אילן שנרתם לעזרתי ובדק עבורי 22 תרגומים בתוכנה המסוגלת לזהות את מגדר הכותב/ת שפותחה בידו ובידי שותפיו למחקר.

תודה לברנדה מלכיאל שסייעה לי בעיבוד התרגומים בכלי WordSmith Tools.

תודה לפרופסור אלדעה ויצמן על העזרה והייעוץ בכל הקשור למונחים מתחום השיח.

תודה רבה לד"ר מרים שלזינגר שליוותה אותי מהרגע שבו נולד הרעיון לכתוב עבודת תזה ועד להגשמתו. תודה על העזרה הרבה בהפניה למאמרים הרלוונטיים, על התמיכה ברגעים הקשים, על העידוד בפגישות הרבות לשיקום המוטיבציה, על הסבלנות לחכות כל פעם מחדש שאסיים לתקן, על הנכונות לעזור בכל עת ועל הזמינות.

תודה לקובי בן רובי, האיש שלצידי, שתמך בי תמיד ונתן לי את הכוח להמשיך.

ולסיום, תודה לכל מי שהיה מעורב בתהליך באופן ישיר או עקיף.

תקציר

תרגומה מול תרגומו: תרגום ומגדר

מחלקה לתרגום וחקר התרגום, אוניברסיטת בר-אילן

מגדר הוא משתנה סוציולינגוויסטי אשר השלכותיו מתבטאות בתחומים רבים. המחקר המוצע כאן מתמקד בהבדלים בין לשון נשים ללשון גברים כפי שהיא באה לידי ביטוי בתרגומיהם. עד כה התרכזו מרבית המחקרים במציאת הבדלים בין המינים בשפה המדוברת (Meyerhoff 1992, Holmes 1993, Haas 1944). מחקרים ספורים התמקדו בהבדלים בכתיבה לא פורמאלית ובסוגים שונים של התכתבות. המחקר האחרון שנעשה בחן מאפיינים תלויי-מגדר בכתיבה פורמאלית בקורפוס הבריטי (Koppel, Argamon and BNC) (Shimoni, 2003). בניגוד למחקרים אלו, מחקר זה עוסק בהבדלים אפשריים בין לשונם של גברים ושל נשים המתרגמים בין בכתב ובין בעל-פה, את דבריהם של אחרים. צפויים הבדלים באוצר מילים (בעיקר מילים שאין להן מקבילה "אוטומטית" בשפת היעד וכן גם מילות הסתייגות), הנהרות, השמטות, תוספות, משלב וכדומה. המחקר עשוי לתרום לחקר המגדר, שכן, למיטב ידיעתי, זהו המחקר האמפירי הראשון בתחום העורך השוואה בין תרגומיהם של מתרגמים ומתרגמות.

לאור ההנחה כי קיימים הבדלים בין שפת הגברים לשפת הנשים, בין אם מדוברת ובין אם כתובה אנו משערים שקיימים הבדלים בין תרגומיהם של מתרגמים לבין אלה של מתרגמות. השערה א': ייתכנו מאפיינים תלויי-מגדר בתרגומים אשר יבואו לידי ביטוי בתרגומם של המתרגמים והמתרגמות וישמשו אינדיקציה לזיהוי מגדרו/ה של המתרגם/ת. השערה ב': הבדלים תלויי-מגדר שבאו לידי ביטוי בתרגום בכתב יבואו לידי ביטוי גם בתרגום בעל פה.

באשר לשיטת המחקר, ארבעים נבדקים התבקשו לתרגם טקסט אשר שובצו בו מרכיבים אשר, לפי ההשערה, עשויים היו להביא לידי ביטוי את ההבדלים המשוערים בין תרגומי נשים לתרגומי גברים. הנבדקים, מתרגמים ומתרגמות, תרגמו את הטקסט לשפת אמם, אנגלית או ספרדית. בשלב שני במחקר, התבקשו שני מתורגמנים ושתי מתורגמניות לתרגם טקסט אחר המכיל יותר מאלף מילים תרגום סימולטני מאנגלית לעברית.

ממצאי המחקר עולה כי קיימים הבדלים תלויי-מגדר מובהקים בפרמטרים הבאים:

- (1) שימוש בשאלות – השימוש בשאלות רווח יותר בתרגומיהם של המתרגמים לעומת המתרגמות. (2) דיוק בצבעים – מתרגמות נטו לתרגם צבעים באופן מדויק יותר לעומת המתרגמים. (3) מילות הסתייגות – השימוש במילות הסתייגות רווח יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת המתורגמניות. (4) מבעים שאינם סגורים – מבעים שאינם סגורים רווחו יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת המתורגמניות.

פרט לממצאים אלו נמצא לנכון לציין ממצא נוסף שאינו מובהק מבחינה סטטיסטית

אך עם זאת, הוא בעל חשיבות. השימוש בהנהרה רווח יותר בתרגומיהן של המתרגמות ובתרגומיהן של המתורגמניות, כלומר, תרגומיהן של הנשים בשתי אופנויות התרגום נהירים יותר לעומת תרגומיהם של הגברים. לממצא זה חשיבות רבה משום שהוא מאשש את ההשערה השנייה שלפיה הנהרה היא מאפיין תלוי-מגדר שבא לידי ביטוי בתרגומים בכתב ובתרגומים בעל-פה.

ביבליוגרפיה

Haas, Mary R. 1944. cited in: Kramer, Cheris. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N.

Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56

Holmes, Janet. 1993. "Women's role in maintenance and shift." *Working Papers on Language Gender and Sexism: Gender differences in languages*. Vol.3, num.1. ed: Anne Pauwels. Australia: Publication of the AILA Commission on Language and Gender. 5-24.

Koppel, M., S. Argamon and A.R. Shimoni. 2003. Automatically Categorizing Written texts by Author Gender. *Literary and Linguistic Computing*, 17 (4). Oxford University Press. 401-412.

Meyerhoff, Miriam. 1992. 'A Sort of Something' - hedging strategies on nouns.
Working Papers of Language, Gender and Sexism. "Women at talk: gender
differences". Ed: Joanne Winter. Vol. 2. num. 1. Australia: Monash University. 59-73

פרק 1: מבוא

מאז שנות השבעים משמש נושא המגדר תחום עיסוק מרכזי במדעי החברה והרוח.

המושג "מגדר", בשונה מן המושג "מין", מתייחס להשלכות החברתיות למיניהן שיש למין הביולוגי. מוצ'ניק (2001) טוענת כי "נראה שמונח זה אכן מצליח להעביר את רעיון ההגדרה וכן את ההבחנה וההיבדלות" (עמ' 9). השרש ג.ד.ר הוא שמעביר לדעתי, את התחושה שאכן קיים גידור סביב מינו של הדובר/ת, הכותב/ת או המתרגם/ת ומפריד את המגדר מהמונח "מין" שהקונוטציות שלו שונות.

Simon (1996) רואה במונח gender מושג בתחום הדקדוק ומקורו בחלוקת שמות העצם ביוונית לשלושה סוגים: זכר, נקבה וסתמי. החלוקה אינה נקבעת לפי משמעות שמות העצם אלא לפי צורתם, והיא שקובעת את התנהגותם לצד שמות התואר, שמות הגוף והיידוע. הן ביוונית והן בלטינית היו שלושה סוגים של מגדר. לעומת זאת באנגלית, מדובר במגדר "טבעי" ולא צורני משום שהחלוקה מתבצעת בהתאם למשמעות (עמ' 17). גם שפות המתייגות ומחלקות את הרפרנטים על-פי מין דקדוקי שונות זו מזו בהיקף המערכות שעליהן חלה חלוקה זו: כך למשל, בעברית יש מגדר בדקדוק והוא מתחלק לזכר ונקבה בשמות עצם, בשמות תואר ובהטיית הפועל, בעוד שבספרדית גם כן יש מגדר בדקדוק בשמות עצם, בשמות תואר וביידוע אולם לא בהטיית הפועל.

מגדר הוא משתנה סוציולינגוויסטי אשר השלכותיו מתבטאות בין היתר בתחומים הבאים: (1) מיננות בשפה, כלומר הדרך שבה הדובר מבטא את גישתו התרבותית השונה כלפי הגבר או כלפי האישה. (2) הבדלים אפשריים או הבדלים המיוחסים לדיבור עצמו של הגבר או של האישה (Wolfson 1989). המחקר המוצע כאן מתייחס לקטגוריה השנייה, קרי, להבדלים בין לשון הנשים והגברים. עד כה התרכזו מרבית המחקרים במציאת הבדלים בין המינים בשפה המדוברת (Shuy 1969, Tannen 1986, Meyerhoff 1992, Holmes 1994, Haas 1994, 1993) מחקרים ספורים התמקדו בהבדלים בכתיבה לא פורמאלית, למשל השוואתם של חיבורים שנכתבו בידי סטודנטים (Mulac et al., 1990, Mulac and Lundell, 1994), מציאת מאפיינים תלויי מגדר בתקשורת באינטרנט (Herring 1996) ובהתכתבות במכתבים (Biber et al., 1998; Pallander-Collin, 1999). המחקר האחרון שנעשה בחן מאפיינים תלויי מגדר בכתיבה פורמאלית בקורפוס הבריטי BNC (Koppel,

Argamon and Shimoni, 2003). בניגוד למחקרים אלו, תעסוק עבודה זו בהבדלים אפשריים בין לשונם של גברים ושל נשים המתרגמים בכתב ובעל פה את דבריהם של אחרים.

החיבור שנוצר בין מגדר לשפה מדוברת התגבש בשנות השבעים, אולם כבר בשנת 1922 הקדיש Jespersen פרק שלם ללשון האישה, דבר אשר לדעת Saldanha (2003) מעיד על כך שלשון הגבר היתה הנורמה הרווחת באותם ימים (עמ' 34). יספרסן טוען שלגברים אין שפה שונה מזו של הנשים אלא שיש מילים אשר נשים מכירות אותן אולם אינן עושות בהן שימוש. עוד טען כי נשים מרבות להשתמש בלשון נקייה ונמנעות באמצעות פרפרזה משימוש במילים גסות. מבדיקת הכתיבה הספרותית בקרב נשים וגברים הסיק יספרסן (1922) שגברים כותבים משפטים ארוכים ומורכבים, ואילו נשים כותבות משפטים קצרים ופשוטים ולעיתים, בדיבור, אף אינן מסיימות את רעיונותיהן. השערותיו של יספרסן שימשו נקודת מוצא לחוקרים רבים וגם לעבודה זו אשר בה בכוונתי לבחון הבדלים בין לשונם של גברים ושל נשים כפי שאלה באים לידי ביטוי בטקסטים מתורגמים. למיטב ידיעתי, נושא זה טרם נבדק אמפירית.

פרק 2: סקירת ספרות

אנו נוטים לחשוב שההתעניינות בקשר שבין מגדר ושפה החלה בשנות השבעים של המאה העשרים, אולם אין זה כך. כבר קודם לכן, הקדישו חוקרי לשון תשומת-לב ללשון האישה, כמובחנת מלשון הגבר. מסקירתו של Grey (1993) בנושא מגדר ושפה, עולה כי עוד בתקופת שושלת טודור באנגליה של המאה השש-עשרה, הוקדשה תשומת-לב לקשר שבין לשון ומגדר, אלא שבאותה עת היה העיסוק בנושא זה פרסקריפטיבי במהותו – כלומר, הדיון התמקד באפיוניה של "שפה נאותה" לנשים. גם ספרו של Bingham ¹ *The Young Ladies Accidence* (1785), הוקדש לשפה הראויה לנשים.

בשנת 1801, יצאה לאור מהדורה מחודשת לספרה של Ellin Devis, אחת הנשים הראשונות שכתבה על עיקרי הדקדוק המיועדים לנשים (Devis 1775), אולם המחברת ביקשה להיות אנונימית, והמידע היחיד שהייתה מוכנה לחשוף היה שהספר נכתב בידי אישה (Tieken-Boon 2000). באותה שנה גם רואה אור ספר הוראה דומה בצרפתית (Marechal 1801). המשותף לכל הספרים הללו היה היותם מופנים לנשים בלבד; באותה תקופה לא הופיע אף לא ספר אחד שהתיימר להורות את עיקרי הדקדוק לגברים.

בשלהי המאה התשע-עשרה נראה כי הרוח החלה נושבת לכוננים אחרים כאשר Converse (1889) דן בסוגייה המטרידה בלשנים וחוקרים מתחום המגדר עד עצם היום הזה: האם יאה להשתמש בשמות-גוף זכריים ("שלו", "שלהם" וכו') גם כאשר פונים לנשים בלבד. חוקרים אשר תרו אחר הבדלים בין המינים בכל הנוגע לשימוש בשפות שונות פנו לתחומים כגון: אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה חברתית, סוציולינגוויסטיקה ועוד, בעיקר כדי לנסות להסביר מאין נובעים ההבדלים.

סקירת הספרות הרלוונטית לעבודה זו מחולקת לשלושה נושאים עיקריים שבהם עסקו מרבית המחקרים שנעשו עד כה במטרה למצוא מאפיינים העשויים לשפוך אור על זהות/ה של המוענת/ת, כותב/ת או מתרגמ/ת.

¹ בדקדוק: תורת הנטיות, עיקרי הדקדוק.

2.1 הבדלי מגדר בשיח

בשנת 1922 הקדיש הבלשן הדני יספרסן (Jespersen) פרק בספרו להבדלים בין המינים בשימוש בלשון, וזאת על סמך מחקרים קיימים. הוא ציטט את רושפור (1665 Rochefort), אשר שהה תקופה ארוכה למדי באיים הקאריביים והבחין בדיאלקטים שונים של גברים ונשים. רושפור טען שלגברים שפה ייחודית להם, שנשים מבינות אותה אך אינן עושות בה שימוש. גם לנשים מילים וביטויים ייחודיים להן שהגברים מבינים אותם אך אינם מעיזים להשתמש בהם, מחשש שמא ילעגו להם (Jespersen 1922: 237). יספרסן (שם) מרחיב גם על הבדלים בבחירת מילים, וטוען כי אין ספק שנשים בכל מדינות העולם חשות מבוכה בעת דיבור על חלקים מסוימים בגוף האדם ונוטות לומר את הדברים בדרך עקיפה, תוך נקיטת לשון נקייה, כדי להתגבר על מבוכתן (שם, עמ' 245). כמו כן טוען יספרסן (שם) שנשים אחראיות להמצאתן של חלופות לקללות בלשון נקייה. על טענות אלה התבססה לייקוף (1975) בתיאוריה, האינטואיטיביים בעיקרם, אודות אופן דיבורן של נשים. כשירות תקשורתית (Communicative competence), מונח שטבע Hymes (1972), מתייחס להיבטים שונים של תוכן השיח וחלוקתו: מתי לדבר, מתי לשתוק, על מה לדבר, ואיך להגיד דברים מסוימים בנסיבות שונות (in: Coates 1993). גם בתחום זה ניתן למצוא הבדלים בין המינים. צימרמן ווסט (Zimmerman and West, 1975), למשל, גילו בין היתר, כי נשים ממתונות לתורן כדי לדבר כשהן מנהלות שיחה עם גברים ואילו גברים, באותן נסיבות, קוטעים את דבריהן של הנשים לעיתים תכופות יותר.

2.1.1 מי מבין המינים מדבר יותר?

ישנה דעה רווחת שנשים מדברות יותר מגברים, אך מחקרים כמו מחקרה של סווקר (Swacker 1975) הצביעו על כך כי אכן מדובר בדעה בלבד. ישנן שתי דרכים לבדוק את מאפייני לשונם של גברים ונשים: בנפרד או במצב של אינטראקציה בין שני המינים. סווקר (שם), למשל, אימצה את הדרך הראשונה. היא הורתה לגברים ולנשים לתאר שלוש תמונות ממחקרה התברר כי זמן התיאור הממוצע לגברים לכל תמונה היה 13 דקות לעומת 3.17 דקות בקרב הנשים. מוצ'ניק (תשנ"ז), לעומת זאת, בחרה בדרך האינטראקציה, והקליטה ראיונות עבודה בין גברים לנשים. כשגבר ראיין אישה או כאשר אישה ראינה גבר ארך הראיון כעשר דקות, אולם ההבדלים באו לידי ביטוי כאשר הראיון התנהל בין אישה לאישה

או בין גבר לגבר. גם מוצ'ניק מצאה ראיות לכך ששיח בין גברים ארוך יותר מאשר שיח בין נשים; ראיון בין מראיין למרואיין ארך עשרים דקות לעומת ראיון בין מראיינת למרואינת שארך שש עשרה דקות.

2.1.2 מילות הסתייגות

George Lakoff (1973) היה הראשון שהשתמש במושג "hedges" (מילות הסתייגות) כדי לתאר מילים המחזקות או מרככות את כוח המילים המסתתרות מאחורי מבע מסוים. מאוחר יותר חידדה Robin Lakoff (1975) את משמעות המושג, וקבעה כי מילות הסתייגות הופכות את המבע לפחות מדויק ופחות ודאי. בעקבות טענותיו של יספרסן (1922), גורסת לייקוף (1975) כי נשים עושות שימוש רב יותר מגברים במילות הסתייגות מכל הסוגים (Lakoff, 1990: 204). היא מייחסת את השימוש במילות הסתייגות לחוסר אסרטיביות מצד הנשים, בטענה שנשים חונכו לדבר בצורה כזו בשל מעמדן החברתי. על-אף שטענותיה של לייקוף (שם) טרם נבדקו דיים, גדל מאד העיסוק במילות הסתייגות ובסיווגן לקטגוריות על-פי תפקידן בשיח.

כך, לדוגמה, מחלקת הולמז (Holmes 1984, 1987) את מילות ההסתייגות לשתי קטיגוריות: מילות הסתייגות המשקפות ודאות ומילות הסתייגות המשקפות אי-ודאות, ומציינת כי קיימות מילות הסתייגות, כמו "you know", המייצגות פונקציות שונות בנסיבות שונות. להלן מספר הדוגמאות של הולמז (1987) מתוך קורפוס, המורכב מכמות שווה של שיח בין גברים ושיח בין נשים:

(1) and that way we'd get rid of exploitation of man by man all that stuff/

(ראיון ברדיו שבו מתוארת חוויה מן העבר) *you know/* you've heard it before

מילת ההסתייגות בדוגמה זו ממחישה מבע המשקף וודאות וביטחון.

(2) and it was quite// well it was all very embarrassing *you know*

(שיחה בין נשים צעירות)

בדוגמה זו, משקף אותו ביטוי חוסר ודאות.

בטבלה הבאה ניתן לראות את תפוצת ההסתייגות "you know" בקרב גברים ונשים, ומה היה תפקידו של הביטוי בכל אחת מהפעמים. אמנם התפוצה דומה מאד, אך תפקיד המבע שונה אצל כל אחד מן המינים.

טבלה מספר 1: תפוצת ההסתייגות "you know" בקרב גברים ונשים²

תפקיד המבע <i>you know</i>	נשים	גברים
הבעת ביטחון	56	37 (p=0.05)
הבעת חוסר ודאות	33	50
סך הכל	89	87

הבחירה להשתמש במילות הסתייגות נובעת מסיבות שונות. מאיירהוף

(1992 Meyerhoff) טוענת שאכן בחלק מן המקרים הדובר אינו בטוח בקביעה מסוימת או אינו יודע עד כמה היא ודאית ולכן הוא מסייג את דבריו, אך במקרים אחרים יבחר לסייג את דבריו מסיבות בין-אישיות אחרות. לייקוף (שם) טוענת ששימוש במילות הסתייגות הוא אסטרטגיית נימוס האופיינית ללשון האישה. Brown & Levinson (1987, עמ' 62) דנים בשני סוגי דימויים חיוניים בתיאור אסטרטגיות נימוס:

- דימוי על דרך השלילה (negative face): הצורך הבסיסי של כל אחד להיות חופשי מהכבדה ולהחליט באופן עצמאי.

- דימוי על דרך החיוב (positive face): הצורך להיות אהוד ולהתחבב על אחרים. בעת ריכוך כוח המילים במבע מסוים פונה הדובר לצורכי הדימוי על דרך השלילה של בן/בת השיח, כלומר הדובר פועל בצורה מנומסת. אסטרטגיית נימוס היא מאפיין לשוני של העדפה תלוית-מגדר; נשים מנומסות יותר מגברים, אולם אין זה אומר שגברים אינם נוקטים אסטרטגיות דומות בעת הצורך (Meyerhoff 1992: 60).

מאיירהוף (שם) מחלקת את מילות ההסתייגות לשלוש קבוצות:

(1) **Thingies** – מילות הסתייגות הממירות שם-עצם. המאפיין הבולט בקבוצה זו הוא שמילת ההסתייגות היא חלק עיקרי מהמבע השלם ולמבע השלם אין ערך בלעדיה. לדוגמה: they're feeding off **something** else

² דוגמה ממחקרה של הולמס 1987 כפי שמופיעה במאמרה של Coates 1993.

Post-noun hedges (2) – מילות הסתייגות המופיעות אחרי שם העצם. בדרך כלל מופיעים אחרי רשימה של מספר פריטים אך עשויים להופיע גם אחרי פריט בודד. לדוגמה:
there are stones and **things**

Pre-noun hedges (3) – מילות הסתייגות המקדימות את שם-העצם. הדוגמאות הבולטות במחקרה היו *kind of*-ו-*sort of*. בעוד ש-*sort of* מתפקד ברוב המקרים כמבע של פשרה (compromiser), במשמעות של "פחות או יותר", הרי ש-*kind of* מתפקד כמבע משוער (approximator), הקרוב במשמעות ל"כמעט".
לטענתה של קוטז (Coates 1987b, 1989a) יש לראות את השימוש שנשים עושות במילות הסתייגות המכוונות אל הנמען לריכוך מבע מסוים, כאמצעי של כוח ולא דווקא של חולשה. בקורפוס המחקר שלה, שוחחו נשים על נושאים רגישים למדי והשימוש שלהן במילות הסתייגות נועד למנוע איום על הדימוי העצמי בשיח (Coates 1987b, 1989a: 117-118). בדוגמאות הבאות, הלקוחות מתוך מחקרה, מתעצמת כמות מילות הסתייגות ככל שהדוברת נבוכה יותר: בדוגמה הראשונה הדוברת מתארת בפני חברתה, חברה ותיקה משותפת, והיא גולשת לתחומים אסורים ומבקרת אותה באופן מרושע, לכאורה.

A: but I did see what amounted to **sort of** chest hair black, she's a very dark **sort of** dark skinned and sallow complexion and a **I mean** | – **I mean** | hope I'm **just** reporting this without any edge to it **you know**, so **I mean** | **probably**
C: you mean you really feel that she's turning into a gorilla? (laughter)

הדוגמה השנייה לקוחה מתוך שיחה על ה-Yorkshire Ripper Case. לשמע הידיעה שהמשטרה אינה שוללת אפשרות שהגבר המבוקש הינו אדם מוכר ואולי אף בן-בית, מגלה B שהכריחה את עצמה לחשוד בבעלה:

B: oh god yes **well I mean** we were living in Yorkshire at the time and I – **I mean** | . **I mean** | did+ I **sort of** thought **well could** it be John?

אין פלא שמספר מילות הסתייגות גדול למדי בהתחשב ברגישות הנושא. גילוי עצמי מסוג זה עשוי לאיים על הדימוי העצמי ולכן, ככל הנראה, מרגישה הדוברת צורך לסייג את דבריה (Coates 1987b, 1989a).

Coates (1993) טענה גם כי ייתכן שאחת הסיבות למיעוט מילות ההסתייגות אצל

גברים קשורה בנושא הדיבור. להבדיל מנשים, גברים באופן כללי בוחרים להימנע מגילוי עצמי ומעדיפים לדבר על נושאים כלליים. מאיירהוף (שם) מסבירה כי העלייה בשימוש במילות הסתייגות בקרב נשים המדברות בין לבין עצמן נובעת ככל הנראה מן העובדה שלא כל ההסתייגויות שנבדקו משמשות סמני אי-ודאות או כבוד. חלקם משמשים סמני השתייכות קבוצתית (in-group marker) (עמ' 71), ויש להם תפקיד מקשר הפונה אל הצורך בהדדיות, והמשתייך לאסטרטגיות הנימוס על דרך החיוב. Brown & Levinson (1987:103) מציינים שאסטרטגיות נימוס על דרך החיוב מתפקדות כבקשה לקרבה. גם O'Barr & Atkins (1980) חולקים על דעתה של לייקוף (שם). מילות הסתייגות לטענתם הן סימנים להסננות אך אינן אופייניות לנשים בלבד. הם בדקו את כל אותם מאפיינים שקישרה לייקוף (שם) ללשון האישה, בדיונים בבית משפט. כך, לדוגמה, נשים שהשתמשו בכמות מעטה של מילות הסתייגות היו ממעמד גבוה יותר. החוקרים טענו שעמדת הכוח של הדובר/ת נבעה ממעמד/ה החברתי או מן המעמד שניתן ל/ה בבית המשפט.

2.1.3 אוצר מילים

יספרסן (שם) טען שאוצר המילים של האישה מצומצם יותר מזה של הגבר. האישה לטענתו יוצרת משפטים קצרים ולעיתים אינה מסיימת אותם. בעקבותיו גורסת לייקוף (שם) כי לנשים לשון ייחודית, הכוללת שימוש מרובה במילות תואר לעומת פעלים ושמות-עצם, וזאת על מנת להביע את עצמן (Lakoff 1990: 204). בהקשר זה, היא טוענת כי ישנן מילים מסוימות האופייניות יותר לנשים כגון: lovely, divine, charming, sweet, adorable, cute. לשון הגבר אסרטיבית יותר, בוגרת יותר וישירה יותר מלשון האישה המאופיינת בחוסר בשלות/בגרות, חוסר אסרטיביות ולשון גדושה בצורות נימוס (Lakoff 1990: 164).

2.1.4 הימנעות משימוש בצורות בוטות

במסגרת אוצר המילים של הנשים, טען יספרסן (שם) שנשים מתרחקות "מכל דבר המריח כקללה"³ (עמ' 246), וכדי להתגבר על המבוכה הן מחליפות לשון בוטה בלשון נקייה. מכאן, גורסת לייקוף (שם) שנשים מרבית להשתמש בלשון הקטנה (diminutives⁴) ובלשון נקייה

³ תרגום חופשי. מקור: "anything that smacks of swearing"

(Lakoff 1990: 204) כדי לא לנקוב בשמן של תופעות רגישות, כגון מצב גופני חריג, קללות ועוד.

2.1.5 דיוק בצבעים

לייקוף (שם) גורסת כי דיוק בגוני צבעים הוא תכונה המאפיינת נשים, שכן לדעתה זהו מסוג הדברים שהגברים אינם מייחסים לו חשיבות (מוצ'ניק 2001, עמ' 21). כאמור, אין מדובר בצבעים ברורים כמו אדום או כחול אלא בגוונים מורכבים כגון: mauve, chartreuse (in: Wolfson 1989: 176) ובגוונים נוספים כגון: beige, ecru, aquamarine, fuchsia, lavender (מוצ'ניק 2001 עמ' 21).

2.1.6 שאלות אישור (tag questions)

שאלות אישור על פי לייקוף (שם) הן מעין פשרה בין קביעה לבין שאלה, שהתשובה עליה היא "כן" או "לא". לייקוף (שם) סבורה כי השימוש בשאלות אישור מהווה מעין מפלט למוען המבקש את הסכמת הנמען, כלומר המוען מוכן לקבל כל תשובה, לדוגמה: "This speech convention is terrible, isn't it?" (in: Kramer 1974: 48). לייקוף (שם) עומדת על כך שמדובר בתופעה המאפיינת נשים וכי לא תמיד קשור הדבר לאי ודאותה של הדוברת. היא מדגישה שגם אם האישה נשאלת שאלה שרק היא יודעת את התשובה לה, תהפוך את התשובה לשאלת אישור ולא תשיב בצורה חד-משמעית. לדוגמה:

(A) When will dinner be ready?

(B) Oh...around six o'clock? (Lakoff 1973 in: Kramer 1974)

לשאלות אישור פונקציות נוספות פרט לבקשת הסכמת הנמען. Wolfson (1989) טוענת שהמבע תלוי באינטונציה שבשאלת האישור. שאלת אישור עשויה בקלות להיות ביטוי של כעס, כגון: "You didn't write that report, did you?" או איום, כגון: "So you think you can get away with that, do you?" (Wolfson 1989: 177).

כמו מילות הסתייגות, כך גם שאלות אישור ניתן לסווג לקטגוריות שונות בהתאם

לתפקידן במבע. הולמז (1984) מחלקת את שאלות האישור לשלוש קטגוריות:

- שאלות אישור מודאליות, המייצגות את רמת הוודאות של המוען המבקש את

הסכמתו של הנמען.

⁴Lakoff משתמשת במונח Diminutives במשמעות של לשון הקטנה בטענתה: "Women use diminutives and euphemisms more than men." (Lakoff 1990: 204)

- שאלות אישור בעלות תפקיד רגשי, והן מכוונות אל המוען על מנת להביע הזדהות עמו.

- שאלות אישור אשר נועדו לרכך את הכוח המסתתר מאחורי מבע מסוים (Coates 1993: 120).

ממחקרה של הולמז (שם) עולה כי נשים אכן עשו שימוש רב יותר בשאלות אישור לעומת גברים, אך אם נתמקד בקטגוריות השונות, נראה שגברים עשו שימוש רב יותר מנשים בשאלות אישור מודאליות. ממצאיהם של Cameron et al. (1989) מאששים את ממצאיה של הולמז (שם), שכן הם בדקו שאלות אישור על פי אותן קטגוריות, אך מחקרם שונה בכך שהוא מתמקד בשאלות אישור המייצגות עוצמה או חולשה אצל הדובר/ת. מחקרם מפרך, לכאורה, את טענתיה של לייקוף (שם), בכך שמצביע על קשר בין השימוש בשאלות אישור בעלות ערך רגשי לבין עוצמת הדובר/ת.

2.1.7 תיקוני יתר בדקדוק ובהגייה

אף על פי שיספרסן (שם) טען שאוצר המילים של האישה הוא דל למדי ושדווקא הגבר הוא זה שתורם לחידושה של הלשון, טענה לייקוף (שם) שנשים מרבות יותר מגברים להשתמש בצורות התקינות של השפה, גם בתחביר וגם בהגייה, בניסיונות זהות. ואכן השערותיה אוששו במחקרים של אחרים. כך, לדוגמה, במחקר שערך Labov (1966) נמצא דפוס של תקניות-יתר (Hypercorrection), כלומר, נטייה להשתמש בצורות יוקרתיות יותר מהרגיל בקרב נשים מהמעמד הבינוני הנמוך בניו-יורק בהשוואה לגברים באותו מעמד. גם Trudgill (1972) בדק דפוס תקניות-יתר, באנגלית בריטית עירונית, ומצא כי נשים בוחרות בצורות היוקרתיות לעיתים קרובות יותר מגברים ואילו גברים מייחסים חשיבות ללשון הלא-תקנית של אנשים ממעמד הפועלים (Kramer 1974: 44). אחת הסיבות לכך שנשים מקפידות לבחור בצורה התקנית היא מעמדן הנחות בחברה האמריקאית והאנגלית. במילים אחרות, קיימת הנחה סמויה כאילו בקיאות בלשון תבטיח את מעמדן בחברה (Trudgill 1972 in: Kramer 1974: 45).

2.2 הבדלי מגדר בכתב

מעטים מאוד מבין המחקרים אשר חקרו את ההבדלים בין המינים עסקו בלשון הכתב, ובכל מקרה, התמקד כל מחקר בנושא אחר. לדוגמה, מחקר שבחן מאפיינים תלויי-

מגדר בחיבורים של סטודנטים (כתיבה לא פורמאלית) מצא משתנים שונים בלשון הגברים, וביניהם: התייחסות לכמות, התייחסות למקום, שימוש בשמות-תואר שיפוטיים ועוד. לשון הנשים, לעומת זאת, התאפיינה בפעלים המעידים על אי-ודאות, מילות הסתייגות, משפטים ארוכים וכו'. הממצאים הראו בוודאות שקיימים הבדלים בין כתיבתם הלא-רשמית של גברים לבין זו של הנשים. התייחסות לכמויות ולמקום, שימוש במשפטים אליפטיים ושימוש בשמות-תואר שיפוטיים היו תופעות בולטות בקרב חיבוריהם של הגברים. לעומת זאת, בקרב הנשים נראה שימוש מרובה בפעלים המעידים על חוסר-ודאות, פעלים בזמן מתמשך (progressive), התייחסות לרגשות ומשפטים ארוכים יותר מאלו של הגברים (Mulac & Lundell 1994).

במחקר שבחן הבדלים בין המינים בהתכתבות באינטרנט, נמצא שגברים נוטים לכתוב מסרים ארוכים יותר, מביעים דעה בצורה נחרצת, כאילו מדובר בעובדה, עושים שימוש בלשון בוטה ובקללות, ובאופן כללי מתקבל רושם של עימות במהלך השיח המקוון עם בני/ות השיח. לעומתם, נשים כותבות מסרים קצרים יותר, נוטות לסייג ולהצדיק את קביעותיהן, מתנצלות, מביעות תמיכה בבן/בת השיח, ובאופן כללי מתקבל הרושם שהן מזדהות עם בן/בת השיח בשיח המקוון (Herring 2000).

קורפוס המחקר של Palander-Collin (1999), המכיל מכתבים מן המאה ה-17 ומן המאה ה-20, מצביע על כך שנשים הרבו להשתמש בגוף ראשון בצורות כגון: I know, I find, I think, I doubt, I believe יותר מאשר גברים. גם במחקרה ניתן לראות שמכתבים שנכתבו בידי גברים התמקדו במסירת מידע לעומת מכתבים שנכתבו בידי נשים המעידים על מעורבות.

אחד המחקרים שנעשו לאחרונה בוחן דרכים לזהות את מגדרו/ה של הכותב/ת, וזאת באמצעות הזנת הטקסט הכתוב לתוכנה מיוחדת שפותחה באוניברסיטת בר-אילן. תוכנה זו, המסוגלת לזהות מאפיינים שהוגדרו מראש מזהה את מגדר הכותב/ת בכשמונים אחוזי הצלחה (Argamon, S., Koppel, M., Fine, J., Shimoni, A. 2003). אחד הסממנים הבולטים המאפיינים את כתיבתה של האישה על פי מחקרם של Argamon et al. (2003) הוא השימוש הרב בשמות גוף. שמות הגוף הבולטים ביותר בקרב הנשים היו: I, you, she. החוקרים מסיקים ששימוש בגוף שני (you) מזמין את הקורא/ת

ומערב אותו/ה בטקסט ואילו שימוש בגוף ראשון (I) חושף את הכותב/ת. מאפייני לשון האישה במחקר זה עקביים עם ממצאים ממחקרים קודמים, כגון זה של Palander-Collin (1999), העוסק ברמת מעורבותה של הכותבת בטקסט.

כתיבתו של הגבר להבדיל מכתבתה של האישה מאופיינת בסממני דיוק, כגון תוויות יידוע (determiners), צורך לכמת ולהשתמש במספרים קרדינאליים, ושימוש בשמות עצם + מילות יחס (לדוגמה: garden of roses). באופן כללי, מתיישב מחקר זה עם מחקרים קודמים, שכן, נראה כי כתיבתו של הגבר נוטה להיות בעיקר אינפורמטיבית היות שהיא מאופיינת בסממני דיוק ובצורך לכמת.

2.3 תרגום ומגדר

רוב המחקרים שנעשו עד כה בתחום המקשר בין תרגום בכתב ומגדר התמקדו בתרגומים השונים של טקסטים לאורך ההיסטוריה, בכלל, ובתרגומים בעת התחזקות התנועה הפמיניסטית, בפרט. נשאלת השאלה האם מגדר/ה של המתרגם/ת משפיעים על התוצר התרגומי? גישות פמיניסטיות בתחום התרגום אינן מגלות לנו מידע אודות המגדר של המתרגם או המתרגמת. "העניין הרב מתמקד בשיטות לתמך טקסט מסוים באמצעות התרגום על מנת לשרת את דעתו האידיאולוגית של המתרגם" (Saldanha 2003). המחקר הנוכחי בוחן דווקא את אותם מאפיינים לשוניים אשר באים לידי ביטוי בתרגום ועשויים לשפוך אור על מגדר/ה של המתרגם/ת. פרט לתופעות שנבחנו במחקרים קודמים שעסקו בתרגום ושפה ובתרגום וכתבי מקור, ייבדקו גם תופעות האופייניות לתרגום.

2.3.1 הנהרות, תוספות והשמטות

יש הרואים בהנהרה כולל תרגומי (Blum-Kulka 1986). Olohan & Baker (2000) סברו שאם הנהרה היא מאפיין טבוע בתרגום, הרי שניתן יהיה למצוא בטקסטים מתורגמים מרכיבים עודפים בתחביר ובדקדוק, בביטויים מפורשים בטקסט היעד, ועוד, שעה שהמידע בטקסט המקור היה דחוס יותר או עמום. המאמר אינו דן במגדר אך הוא מצביע על שימוש רב יותר במילת הזיקה (*that*), שהיא צורה של הנהרה הרווחת בטקסטים מתורגמים לאנגלית לעומת טקסטים אשר נכתבו במקור בשפה האנגלית.

Vásquez-Ayora (1977) מבחין בין הנהרה (*explicitación*) לבין הרחבה

(amplificación), ומציג דוגמאות בתרגום מאנגלית לספרדית. לדבריו, הנהרה משתייכת להיבט המשמעות וההרחבה נובעת מאילוצים במערכת הדקדוק של שפת היעד (עמ' 349). זוהי תופעה הבאה לידי ביטוי גם בתרגומים לשפות אחרות, ולא רק לספרדית. כלומר, גם הוא רומז על כך שמדובר בכולל תרגומי. בהקשר זה, טען יאקובסון (1960 [1987]) ש"הלשונות נבדלות זו מזו במה שהן חייבות למסור ולא במה שהן יכולות למסור" (עמ' 126, ההדגשה במקור). המטרה היא להעביר שדר מסוים שיהיה ברור לקהל היעד, גם אם מספר יחידות הצופן במקור אינו זהה למספר יחידות הצופן בתוצר, וכשאינו שוויון ערך במיקרו, מדובר בהרחבה. המאמרים שעסקו בהבדלי המגדר בשפה לא התייחסו באופן מפורש להנהרה ואף אינם מזכירים את תהליך ההרחבה. כאמור, יספרסן (1922) טען שגברים כותבים משפטים ארוכים ומורכבים ואילו נשים כותבות משפטים קצרים ופשוטים; לדעתו, הן האורך והן מורכבות המשפט או פשטותו, קשורים להנהרה – תהליך מודע, ברוב המקרים, כגון בדוגמה שמציג Vázquez-Ayora (1977) להרחבה מודעת:

"to endanger", המתורגם לספרדית כ- "poner en peligro" ולא "peligrar" מפני שהאחרון אינו פועל יוצא (עמ' 350).

Olohan & Baker (2000) מציגות דוגמה להנהרה העשויה להתפרש גם כהרחבה: "I told him *that* he was wrong", הסבירות למצוא משפט זה בטקסט מתורגם גבוהה מהסבירות למצוא אותו בטקסט מקור משום שבכתיבת מקור באנגלית מילת הזיקה (*that*) עודפת. שימוש עודף כביכול של *that* בתרגומים לאנגלית ושל *que* בתרגומים לספרדית, נחשב להנהרה.

אסטרטגיות של תוספות והשמטות מוזכרות לעיתים קרובות בהקשר של הנהרה (Vinay and Darbelnet 1958). יש הרואים בתוספות מושג גנרי לעומת הנהרה כמושג ספציפי (Nida 1964), Englund Dimitrova (1993) למשל מתייחסת אליהן כמילים נרדפות ולמעשה משתמשת בביטויים "addition-explicitation" מול "omission-implicitation". בעבודת המחקר הנוכחית נעשתה הבחנה בין הנהרות לתוספות. כמו כן, הנהרה נבדקה הן בתרגום בכתב והן בתרגום בעל פה, אולם, תוספות והשמטות נבדקו רק בתרגום בכתב.

2.3.2 קישוריות

אמצעי קישור מגבשים את הטקסט ותורמים ללכידותו. שינויים בסמני הקישוריות בתרגום משפיעים על התוצר התרגומי מבחינת הנהירות ומבחינת המשמעות (Blum-Kulka 1986). תהליך זיהוי אמצעי קישוריות מורכב יותר אצל מתורגמנים ומתורגמניות בהשוואה למתרגמים בכתב. יתכן שהדבר נובע מאילוצי זמן, אילוצי מידע שהנואם/ת מניח/ה כי הקהל, ובכלל זה המתורגמן, בקיא בו, ובשל העובדה שהמידע נחשף בהדרגה באופן ליניארי (Shlesinger 1995). בשל כך, נבדקו אמצעי הקישור בניסוי השני, כלומר, בתרגום הסימולטני מאנגלית לעברית לצד תופעות אחרות האופייניות כביכול לתרגום סימולטני, כגון: תיקונים עצמיים, אינטונציה ואי-סגירת משפטים, בעקבות טענותיו של יספרסן (שם) שנשים לעיתים קרובות אינן מסיימות משפטים.

פרק 3: שיטת המחקר

3.1 נבדקים

בניסוי הראשון, אוכלוסיית הנבדקים מורכבת מארבעים וארבעה משתתפים, לפי החלוקה

הבאה:

טבלה מספר 2: אוכלוסיית הנבדקים

תרגום בכתב

לאנגלית		לספרדית	
מתרגמים	מתרגמות	מתרגמים	מתרגמות
13	14	5	8

כל הנבדקים תרגמו משפתם השנייה (עברית) לשפת-האם שלהם.

גילם של הנבדקים נע בין 31 ל-75, ורובם מעל לגיל 50.

טבלה מספר 3: התפלגות גילאי המתרגמים והמתרגמות

נמנעו מלציין את גילם	+70	70 – 60	60 – 50	50 -40	40 – 30
11	2	9	15	5	2

בניסוי השני, שעניינו תרגום סימולטני, השתמשתי בקורפוס המובא כנספח לעבודת דוקטורט

(Shlesinger 2000) וכן בקלטות המקוריות של התרגום הסימולטני בידי שני מתורגמנים

ושתי מתורגמניות (אשר שפת-אמם עברית, גילם בין 30 ל-40 ולהם ניסיון מקצועי של לא

פחות מ-5 שנים).

הנבדקים ממוספרים בסדר הבא:

תרגום בכתב:

מספרים 1-14: מתרגמות שתרגמו בכתב לאנגלית.

מספרים 15-27: מתרגמים שתרגמו בכתב לאנגלית.

מספרים 28,29,33,34,36,38,39,40: מתרגמות שתרגמו בכתב לספרדית.

מספרים 30,31,32,35,37: מתרגמים שתרגמו בכתב לספרדית.

תרגום סימולטני:

מספרים 42, 43: מתורגמניות שתרגמו מאנגלית לעברית.

מספרים 44, 45: מתורגמנים שתרגמו מאנגלית לעברית.

3.2 כלים

ניסוי התרגום בכתב כלל טקסט בעברית בן 320 מילים אשר נמסר לתרגום לאנגלית ולספרדית. לנבדקים נמסר שהמחקר בודק סגנונות תרגום. המתרגמים/ות התבקשו למלא את הפרטים הבאים: שם, מגדר, גיל, שפת אם, תחומי עניין, ומספר שנים בתחום התרגום. לאחר מילוי הפרטים האישיים הופיעה על גבי הטקסט הערה מודגשת המבהירה שהטקסט מיועד לקהל דובר אנגלית/ספרדית אך לא בהכרח יהודי, וזאת על מנת לעורר את תשומת ליבם למושגים המצריכים הנהרה, שהיא אחת התופעות הנבדקות.

הטקסט אשר נבחר לתרגום נלקח מתוך סדרת "מדריכי בקשיש" והוא למעשה הקדמה של הכותבים, ד"ר בתיה קורנבוים ואביגדור קורנבוים. בנוסף, בטקסט המקורי הושתלו מילים מסוימות אשר נועדו להציב בפני המתרגמים/ות פריטים העשויים להביאם להשתמש בלשון נקייה, בהנהרות ובשאלות אישור ולהתמודד עם שמות צבעים. הטקסט הועתק למסמך ב- Word (וורד) וגם התוצרים התרגומיים חזרו בפורמט של וורד.

עשרים-ושניים התרגומים (11 של מתרגמות ו-11 של מתרגמים) הוזנו לתוכנת ניתוח טקסטים, WordSmith Tools (<http://www.liv.ac.uk/~ms2928/>) סופרת את תפוצת המילים בכל קבוצה ומדרגת אותן לפי תפוצתן. לאחר מכן הוזנו אותם עשרים-ושניים תרגומים לתוכנה שנועדה לזהות את מגדרו/ה של כותב/ת על פי מאפיינים שהוגדרו מראש (Koppel et al. 2003). בשלב מאוחר יותר הוזנו כל התוצרים של התרגום בכתב (40

תרגומים) פעם נוספת לתוכנה

WordSmith Tools על מנת לבצע בדיקת יחס תבנית-תמנית (type-token ratio) המסייעת בהערכת העושר הלשוני של כל תרגום ובהשוואת התרגומים בין המינים. הנתונים הוזנו לתוכנת אקסל, והועברו לאחר מכן לתוכנת SPSS לביצוע מבחן טי (t-test) לצורך בדיקת השפעה של המשתנה הבלתי תלוי (פעם כמגדר ופעם כשפה) על שאר המשתנים התלויים באופן רציף. כמו כן נערך מבחן מתאמים (correlation test) על

מנת לבדוק את הקשר בין המשתנים התלויים ולצורך זיהוי מגמות והוצגו נתונים על פי טבלת שכיחויות.

הניסוי אשר בחן את התרגום הסימולטני כלל שני טקסטים באנגלית לתרגום סימולטני לעברית (1762 ו-1823 מילים). הבדיקה שנערכה כאן התבססה על הקלטות דו-ערוציות אשר בוצעו במעבדה ותומללו. העיבודים הסטטיסטיים כוללים ממצאים מהתרגומים בכתב כמו גם מהתרגומים הסימולטניים, אולם עצם השתתפותם של ארבעה נבדקים בתרגום הסימולטני, פגע במקצת באיכות העיבודים הסטטיסטיים.

בעת ניתוח הנתונים הראשוני נעזרתי במילונים שונים: מילונים חד-לשוניים מקוונים אנגלי-אנגלי (www.onelook.com) לשם בירור מונחים באנגלית בריטית ואמריקאית, מילון דו-לשוני מקוון אנגלי-עברי עברי-אנגלי (www.morfix.com), מילון עברי-עברי (רב-מילים), מילון חד-לשוני ספרדי-ספרדי (Real Academia Española) ומילון דו-לשוני ספרדי-עברי עברי-ספרדי (אריה קומיי ודב ירדן).

3.3 מהלך המחקר

לאחר קריאת החומר התיאורטי החל השלב של הרכבת הטקסט לתרגום בניסוי הראשון. על-אף שמדובר בטקסט אותנטי (מתוך סדרת "מדריכי בקשיש") אשר נכתב בידי גבר ואישה, נעשו בו שינויים לצורך הניסוי, לרבות השמטות ותוספות. הנבדקים, רובם חברי אגודת המתרגמים, הוזמנו באמצעות הדואר האלקטרוני להשתתף בעילום-שם במחקר הבוחן סגנונות תרגום. הנבדקים ביצעו את המטלה בלא תשלום ובלא הגבלת זמן. איסוף הנתונים התבצע בין פברואר לאוגוסט 2004.

לניתוח התרגומים שימשה תוכנה האמורה לזהות את מגדר הכותב/ת על סמך משתנים מסוימים ואינה מתייחסת לכל המשתנים שנבדקו בעבודה זו. תהליך הזיהוי מסתמך על משתנים כגון: שימוש בשמות גוף, יידוע, שמות תואר, כמתים והשוואה בין המינים בנוגע לבחירה במילים מסוימות⁵. התוכנה שפותחה בידי קופל ואחרים (2003) פועלת בעיקר בשפה האנגלית, אי לכך, נמסרו לבדיקה רק עשרים-ושניים התרגומים לאנגלית אשר הושלמו עד יוני 2004.

⁵ לדוגמה, מתרגמים בחרו להשתמש במילה food ואילו בתרגומן של המתרגמות נמצא מגוון אפשרויות: cuisine/ eateries/ facilities.

באוגוסט 2004 הוחלט לסיים את איסוף הנתונים (ארבעים תרגומים בכתב לאנגלית

ולספרדית ושמונה תרגומים בעל-פה של ארבעה מתורגמנים מאנגלית לעברית). בניסוי

שבחן את התרגומים בכתב נבדקו התופעות הבאות:

מספר מילים, מילות הסתייגות, מעצימים, דיוק בצבעים, לשון נקייה, שאלות אישור,

אוצר מילים, עושר לשוני ומילות ודאות כולן תופעות האופייניות לתחום השיח.

שימוש בשמות גוף, תוויות יידוע ובכמתים, תופעות אשר נבדקו בכתובת מקור.

הנהרות, תוספות והשמטות, תופעות האופייניות לתחום התרגום.

בניסוי שעניינו התרגום הסימולטני נבדקו התופעות הבאות:

מספר מילים כולל, מילות הסתייגות, מילות ודאות, מעצימים, שימוש בשמות גוף,

הנהרות, תיקונים עצמיים, הנגה, אי סגירת משפטים, משיכת מילים ומבעים שאינם

ברורים.

3.4 בעיות מתודולוגיות

ישנו מספר בעיות מתודולוגיות:

1. הקושי המתודולוגי הראשון הנו העובדה שיש מספר רב יותר של מתרגמות לעומת מתרגמים, והדבר בא לידי ביטוי בעיקר בכמות המתרגמים והמתרגמות לספרדית. הבעיה המתודולוגית העיקרית במחקר זה היא מספר מצומצם של משתתפים. קיים מספר לא מבוטל של מתרגמים ומתרגמות שמלאכת התרגום אינה עיסוקם העיקרי, אלא במסגרת המקצוע שבו הם עוסקים, הם נדרשים לתרגם מדי פעם מתוקף היותם דו- / רב-לשוניים. מטרת מחקר זה הייתה לדגום את אותם אנשים שתרגום הוא עיסוקם העיקרי. מדובר באנשים שקיבלו הכשרה או צברו ניסיון בתחום והוסמכו כמתרגמים. אנשים אלו נתקלים בעבודתם בבעיות האופייניות לתרגום ויש להם כלים להתמודד עם בעיות אלה ואף לנמק את בחירתם. הרצון לדגום דווקא את אותם מתרגמים ומתרגמות צמצם עוד יותר את מספר המשתתפים הפוטנציאליים.
2. חלק מן התופעות שנבדקו כללו מספר מצומצם של דוגמאות, לעיתים אף רק דוגמה אחת וזאת משום שהטקסט עצמו היה קצר כפי שהתבקש מתוקף העובדה שהניסוי היה כרוך בהתנדבות.

3. ייתכן שמבנה נשי של המקור ושל הטקסט המעובד משפיע גם על מבנה התרגום. בדיעבד, יהיה זה אידיאלי לקחת טקסט שנכתב בידי גבר וטקסט שנכתב בידי אישה, שניהם בנושא דומה, ולמסור אותם למתרגמים ולמתרגמות לתרגום בכתב, ולהקריא את אותם טקסטים על מנת שיתורגמו תרגום סימולטני בפיהם של מתורגמנים ומתורגמניות, ואז לערוך השוואה בין התוצרים התרגומיים.
4. ניתוח הנתונים נעשה על ידי החוקרת בלבד, בלא בקרה של שופטים נוספים, וניתן למצוא בכך טעם לפגם.
5. בקורפוס הקיים עמדו לרשותי רק שני מתורגמנים שתרגמו את אותו טקסט, על כן נאלצתי להסתפק רק בארבעה נבדקים לצורך התרגום הסימולטני.

פרק 4: תיאור הממצאים

ממצאי המחקר מחולקים לשתי קבוצות, שכן מדובר בשתי אופנויות תרגום. תחילה יוצגו ממצאים מהתרגום בכתב על פי תופעות האופייניות לתחום השיח, לכתיבת מקור ולתחום התרגום. לאחר מכן יוצגו ממצאים מהתרגום הסימולטני, הכוללים מגוון תופעות שנבחנו גם בתרגום בכתב ותופעות אחרות האופייניות לתרגום הסימולטני.

4.1 ממצאים מהתרגום בכתב

4.1.1 מספר מילים

המטרה העיקרית בהשוואת מספר מילים נועדה לבדוק אם ההנחה שנשים מדברות יותר מגברים היא נכונה. מחקרה של Swacker (1975) הראה שההפך הוא הנכון. כאמור הטקסט המקורי שנמסר לתרגום כלל 320 מילים בעברית ובשל אילוצי השפות, אנגלית וספרדית, התוצר התרגומי ארוך יותר, אולם אין הבדלים משמעותיים בין שתי השפות שכן:

- בתרגומים לאנגלית נמצאו בממוצע 470.55 מילים.

- בתרגומים לספרדית נמצאו בממוצע 469.15 מילים.

נשאלת אם כך השאלה מי מבין המינים השתמש במספר רב יותר של מילים בתוצר התרגומי. בהשוואה שנערכה בין ארבעים תרגומים, נוצרו תרגומים המכילים מ-424 מילים ועד ל-504 מילים. בטבלה הבאה ניתן לראות את החלוקה בין תרגומיהן לתרגומיהם בסדר עולה.

טבלה מספר 4: מספר המילים אשר הופיעו בתרגום בכתב לספרדית ולאנגלית

מספר מילים בסדר עולה	מתרגמים	מספר מילים בסדר עולה	מתרגמות
424	(E) 24	425	(E) 14
430	(E) 17	432	(E) 7
440	(E) 15	443	(Sp) 36
442	(E) 22	443	(Sp) 39
458	(Sp) 31	455	(Sp) 29
463	(E) 16	464	(E) 12
464	(Sp) 37	464	(Sp) 28
466	(E) 27	465	(Sp) 40
474	(E) 23	470	(E) 8
478	(E) 25	472	(E) 10
479	(E) 18	473	(Sp) 34
482	(E) 21	474	(E) 6
488	(E) 26	474	(Sp) 38
490	(Sp) 30	475	(Sp) 33
491	(Sp) 32	477	(E) 1
494	(E) 20	477	(E) 11
498	(E) 19	480	(E) 13
504	(Sp) 35	481	(E) 4
		495	(E) 9
		496	(E) 3
		502	(E) 2
		502	(E) 5

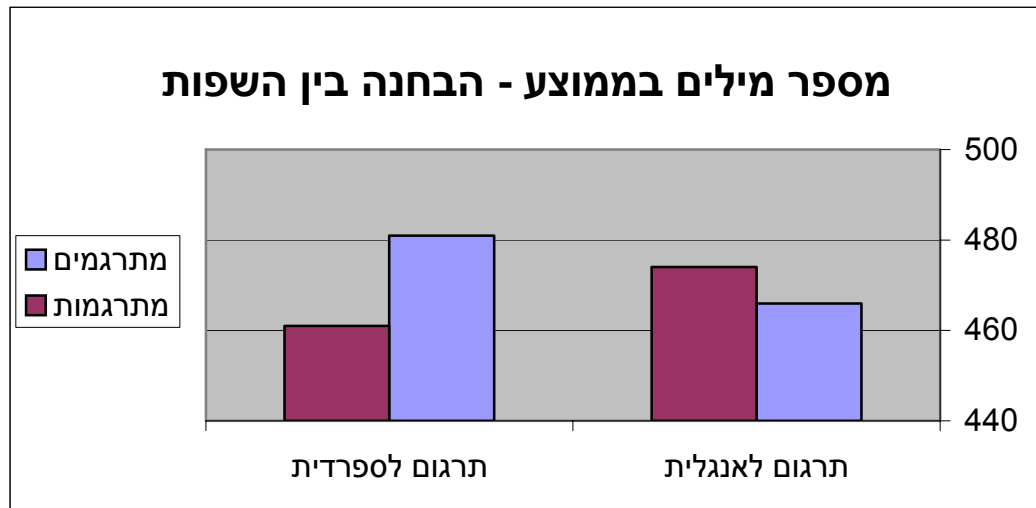
מספר המילים בממוצע אשר נמצאו בתרגומיהם של המתרגמים היה 470.28 בדומה

למספר המילים בממוצע אשר הופיעו בתרגומיהן של המתרגמות 469.95. במקביל נעשה

ניסיון להבדיל בין שתי השפות על מנת למצוא הבדלים בכמות המילים ששימשו את

המתרגמים והמתרגמות בעת התרגום, אך הבחנה זו לא השפיעה באופן מהותי על התוצאה.

תרשים מספר 1: מספר מילים – הבחנה בין השפות

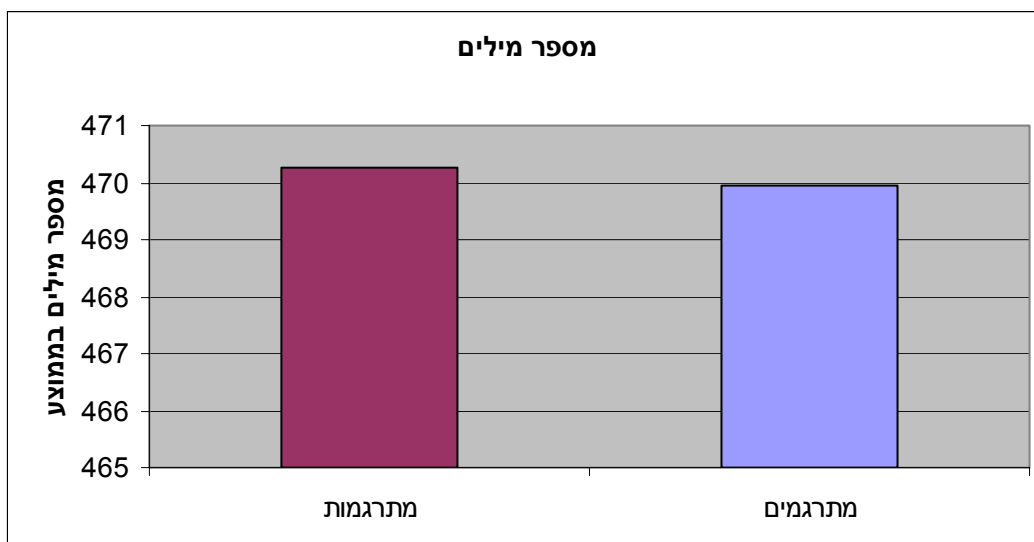
בהשוואה שנעשתה בין מתרגמות לאנגלית לבין מתרגמים לאנגלית נמצא ממוצע של

474.78 מילים בתרגום של המתרגמות לעומת 466 מילים בתרגום של מתרגמים. בתרגום לספרדית אנו עדים לתוצאה הפוכה, שכן מספר הנבדקים קטן מדי. מספר המילים הממוצע בטקסט אשר תורגם בקרב המתרגמים היה 481.4 לעומת 461.5 מילים בטקסט שתורגם בידי המתרגמות.

בסופו של דבר הוחלט לבחון את התופעות בלא להבחין בין השפות משום שמספר

המילים הכולל אשר הופיע בתוצר התרגומי דומה בשתי השפות. סיבה נוספת לאיחוד היא הרצון להגדיל את מספר הנבדקים.

תרשים מספר 2: מספר מילים ללא הבחנה בין שפות

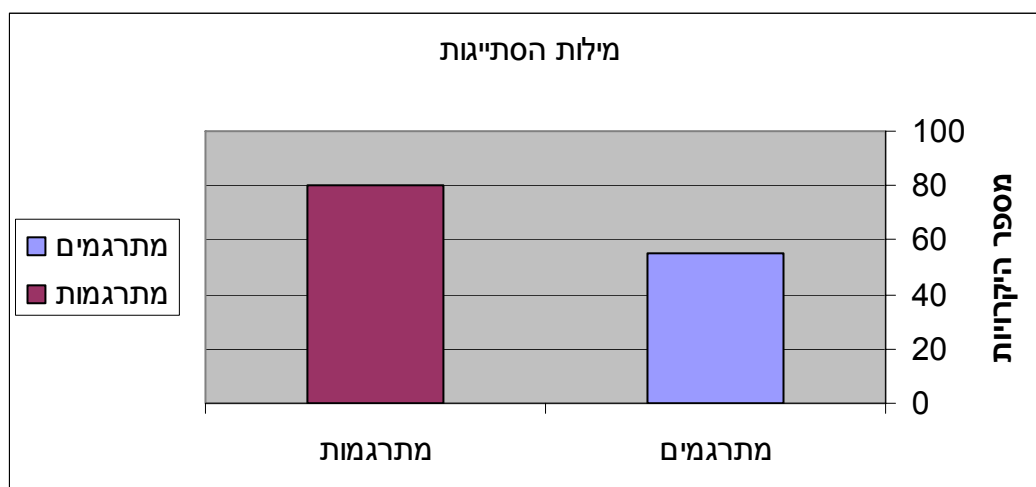
מסקנה: ממצאיה של בדיקה זו, תרגומיהם של המתרגמים והמתרגמות מפריכים את ההשערה שקיימים הבדלים תלויי מגדר בתרגום בכל הנוגע למספר המילים, שכן מספר המילים הממוצע שנמצא בתרגומיהן של המתרגמות היה 470.28 בדומה ל-469.95 מילים בממוצע בתרגומיהם של המתרגמים.

4.1.2 מילות הסתייגות

בבדיקה שנועדה לספור את כמות מילות ההסתייגות בתרגומים לאנגלית ולספרדית, בטרם נידון תפקידן במבע, התברר שההבדלים בין מתרגמים ומתרגמות באשר לשימוש במילות הסתייגות הנם זניחים. בתרגומיהן של המתרגמות נמצאו 80 היקריות ואילו בתרגומיהם של המתרגמים נמצאו 55 היקריות של מילות הסתייגות.

תרשים מספר 2: סך כל ההיקריות של מילות ההסתייגות אשר הופיעו בתרגומים בכתב

לאנגלית ולספרדית.

מסקנה: במוצע נמצאו 3.63 מילות הסתייגות בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל-3.05 מילות הסתייגות בתרגומיהם של המתרגמים.

אולם להבדיל מטענותיה של לייקוף (1990) על כך שנשים עושות שימוש רב יותר

במילות הסתייגות מכל הסוגים לעומת גברים, הראו מחקרים

(Holmes 1987, Coates 1987b, 1989a, Meyerhoff 1992) כי חובה לחלק את מילות

ההסתייגות בהתאם לתפקידיהן במבע, שאם לא כן, עלולה להשוואה להטעות.

4.1.2.1 מילות הסתייגות - חלוקה לקטגוריות

מילות ההסתייגות בתרגומים בכתב סווגו בהתאם לתפקידיהן במבע. חלוקה לשתי קבוצות

לצורך הפרדה בין מילות הסתייגות המשקפות ודאות לעומת מילות הסתייגות המשקפות אי

ודאות התבררה כבלתי מתאימה, שכן היא מאלצת את החוקר להתעלם מיתר מילות

ההסתייגות, שגם להן תפקידים המשפיעים על השיח.

מילות ההסתייגות שנמצאו בתרגומים בכתב חולקו אפוא לארבע קטגוריות שונות

(המבוססות בחלקן על חלוקה של חוקרים קודמים):

.1

ודאות: מילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות, על פי החלוקה של הולמז

(1987, 1984). **דוגמאות מהתרגום בכתב:**⁶

אנגלית:⁷

You know, a local friend who knows all the juicy stories and where the best store in town for smelly cheeses is. (1)

I'm sure you can answer this yourself: (3)

2. אי-ודאות: מילות הסתייגות המביעות אי-ודאות על פי החלוקה של הולמז

(1987, 1984). **דוגמאות מהתרגום בכתב:**

אנגלית: **Some** local acquaintance

ספרדית: **Algún** conocido local (איזה מכר מקומי)

3. דברים: מילות הסתייגות המייצגות שם-עצם הנקראות בפי מאיירהוף (1992)

thingies. אפשר לטעון שהפריטים בקטגוריה זו יכולים להשתייך לקטגוריה של אי-ודאות, אולם מאיירהוף (שם) טוענת שסיוג המבע לא תמיד קשור בחוסר ודאות אלא עשוי לנבוע גם מאופיים של היחסים בין הדוברים. לכן הוחלט לאמץ את הקטגוריזציה של מאיירהוף (1992) (*thingies*) או כפי שקראתי לה "דברים", ולהפריד אותה מן הקטגוריה של הולמז (1984, 1987) המשקפת אי-ודאות.

דוגמאות מהתרגום בכתב:

אנגלית: (18) **but we felt something** lacking

ספרדית: (39) **un guía en el museo que sabe todas las cosas** interesantes

(מדריך במוזיאון אשר יודע את כל הדברים המעניינים)

מתרגם מספר 18 היה נאמן למקור משום שבמקור נאמר "אבל חסר לנו **משהו**" ואילו מתרגמת מספר 39 המירה את "הסיפורים המעניינים" שהיו במקור ל"דברים מעניינים".

⁶ הספרה בסוגריים מציינת את מספר המתרגם/ת

⁷ להלן שתי ההיקרויות היחידות למילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות שהופיעו בתרגומים בכתב.

4. **הקטנה**: מילות הסתייגות המקטינות את המבע (diminutives). להבדיל מהקטגוריה

הקודמת, כאן יהיה ניסיון להראות מי מבין המינים נוטה לרכז את הכוח האילוקוציוני של המבע ואולי אף להקנות לו כוח של התנצלות.

Finally, we will **just** run through the list of ingredients to make sure that we have put everything needed into the book (19)

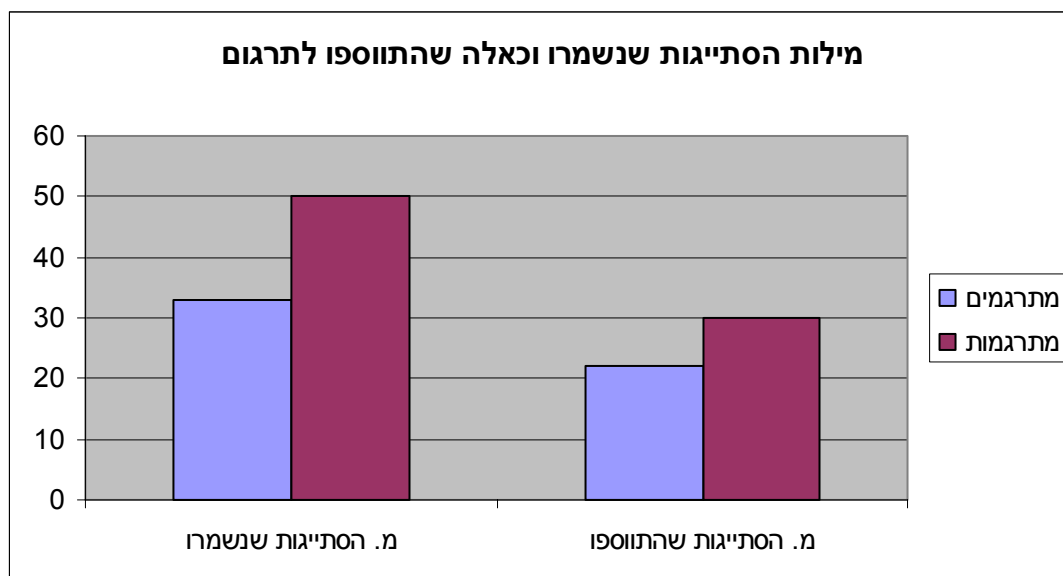
4.1.2.2 מילות הסתייגות – שימור הקיים לעומת הוספת מילות הסתייגות

אם נסתכל על כל ההיקריות ששימשו כמילות הסתייגות בתרגום בכתב, נוכל לחלקן

לשתי קבוצות הטרוגניות למדי. הקבוצה הראשונה מכילה מילות הסתייגות שהיו קיימות במקור ונשמרו בתרגום ואילו הקבוצה השנייה מכילה מילות הסתייגות שלא הופיעו במפורש במקור.

תרשים מספר 3: מילות הסתייגות אשר היו במקור ונשמרו בתרגום לעומת אלה

שהתווספו בתרגום.

ניתן לראות כי באשר למילות הסתייגות שהיו במקור ונשמרו בתרגום, המתרגמות הן

שהשתמשו במספר רב יותר של מילות הסתייגות, לעומת זאת כמעט ואין הבדלים בנוגע

לשימוש במילות הסתייגות שלא היה להן בסיס מפורש במקור והתווספו לתרגום.

מסקנה: בממוצע ניתן למצוא בתרגומיהן של המתרגמות 2.27 היקריות של מילות הסתייגות

שהיו במקור ונשמרו גם בתרגום לעומת 1.83 היקריות בתרגומיהם של המתרגמים. לעומת

זאת, ניתן למצוא בממוצע 1.36 היקריות של מילות הסתייגות שלא היה להן בסיס מפורש במקור אך התווספו לתרגומי המתרגמות בדומה ל-1.22 מילות הסתייגות שהתווספו לתרגומי המתרגמים, כלומר, אין הבדלים. טקסט המקור כלל שלוש מילות הסתייגות ("משהו", "איזה", "כחלחל"), אולם, כאמור, התוצרים התרגומיים הן באנגלית והן בספרדית, מכילים גם מילות הסתייגות שאין להן בסיס, לכאורה, במקור.

4.1.2.3 מילות הסתייגות שיש להן בסיס מפורש במקור

ניתן לסווג את שלוש מילות ההסתייגות שהיו במקור בשתיים מתוך ארבע הקטגוריות אשר הוצגו קודם לכן:

- דברים (thingies): "משהו".

- אי-ודאות (uncertainty): "איזה" ו"כחלחל".

4.1.2.4 שימוש במילות ההסתייגות "משהו" (דברים)

מילות ההסתייגות "משהו" מייצגת שם עצם, ונוכחותה הכרחית, משום שבלעדיה אין למבע משמעות. מדובר במידע מעורפל ההופך מדויק יותר בהמשך. מידע מעורפל מסוג זה היה בטקסט המקור ונשמר ברוב מכריע בתרגום לאנגלית: אצל שלוש-עשרה (מתוך 14) מתרגמות ושלושה-עשר (מתוך 13) מתרגמים. התמונה זהה גם בקרב המתרגמים והמתרגמות לספרדית, שבע מתרגמות (מתוך 8) וחמישה מתרגמים (מתוך 5) שמרו על הערפול גם בתרגום.

מקור: לא היינו מוכנים לוותר על נסיעה עצמאית, אבל חסר לנו **משהו**

מתרגמות: (דוגמאות נבחרות)

but we were missing **something**. (1)

but **something** was missing. (2)

but **something** was always lacking. (8)

but there is always **something** missing. (14)

מתרגמים: (דוגמאות נבחרות)

but we felt **something** lacking (18)

but we always miss out on **something**. (19)

but **something** was always missing. (20)

but **something** has been missing (21)

מתרגמות לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

pero nos faltaba **algo** (28)

pero había **algo** que nos faltaba (34)

מתרגמים לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

pero nos faltaba **algo** (30)

sin embargo, **algo** nos faltaba (31)

pero siempre nos faltaba **algo** (32)

מסקנה: השימוש במילת ההסתייגות "משהו" מקטגוריית דברים היה זהה בתרגומיהם של שני המינים, בשתי השפות.

4.1.2.5 שימוש במילת ההסתייגות "איזה" (אי-ודאות)

הדוגמאות הבאות מציגות מילים המשתייכות לקטגוריה של מילות הסתייגות

המשקפות אי-ודאות. מילת ההסתייגות "איזה" מתארת את המכר המקומי. איזה מכר

מקומי? איננו יודעים בוודאות. מאוחר יותר בטקסט, הכותבים מנסים ליצור את הדמות הזו

בעזרת מאפיינים החיוניים לה. ארבעה מתרגמים ושש מתרגמות שמרו על המידע המעורפל

שהיה קיים בטקסט המקור. בקרב יתר המתרגמים היו שהשמיטו את המידע המעורפל וקבעו

קביעה, לדוגמה: (4) a local acquaintance

והיו שסייגו את המבע כולו. דוגמאות אלה נכללו במילות ההסתייגות שלא היו במקור אלא

התווספו לתרגום. חמש מתרגמות (כ-62%) ושלושה מתרגמים (60%) שמרו על המידע

המעורפל שהיה במקור, גם בתרגום לספרדית.

מקור: איזה מכר מקומי שיודע את כל הסיפורים הפיקנטיים

מתרגמות: (דוגמאות נבחרות)

We wanted **some** local cousin who knows the inside stories (6)

Some local acquaintance, **perhaps**, who knows all the spicy stories (8)

מתרגמים: (דוגמאות נבחרות)

something like a local acquaintance who could fill us in on the juicy stories (18)

Some local acquaintance who knew all the racy stories (20)

Some local friend who would know all the intriguing stories (24)

Like a local friend that knows the spicy stories (25)

מתרגמות לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

algún amigo del lugar (28)

algún conocido del lugar (29)

מתרגמים לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

Algún conocido local (30)

Algún conocido local, que conoce las historias picantes (31)

מסקנה: השימוש במילת ההסתייגות "איזה" רוח יותר בתרגומיהן של המתרגמות אף על פי שההבדלים בינם לבין המתרגמים אינו גדול במיוחד. חמישים אחוזים מהמתרגמות שמרו על מילת ההסתייגות "איזה" בתרגום לעומת 38.8% מהמתרגמים.

4.1.2.6 שימוש בביטוי ההסתייגות "ירוק-כחלחל" (אי-ודאות)

יצוין כי ביטוי ההסתייגות "ירוק-כחלחל" הושתל בטקסט בעקבות טענתה של לייקוף (1975) שלפיה נשים מדייקות יותר בכל הקשור לגוונים של צבעים. (וראה בהמשך דוגמאות לצבעים אחרים שהושתלו והופיעו בחלק מן התרגומים.)

ביטוי ההסתייגות "ירוק-כחלחל" גם הוא מעורפל משום שצריך לתרגם את הצבע באמצעות הדמיון, הצבע אינו מופיע מול עיננו, וסביר להניח שאילו היינו צריכים להציגו על גבי נייר, היה כל אחד מאיתנו יוצר גוון שונה במקצת. המתרגמים והמתרגמות אינם יודעים בוודאות באיזה גוון מדובר, ולכן הם נדרשים להעביר את המסר המעורפל גם בתרגום. נראה

כי שימור ההסתייגות רווח יותר בתרגומיהן של הנשים, 59% לעומת 38.8% מהמתרגמים אשר שמרו על המידע המעורפל הן בתרגום לאנגלית והן בתרגום לספרדית.

מתרגמים:

We decided to publish it as a **bluish**-green folder (15)

We have chosen to publish the book as a green-**bluish** folder (23)

We chose to publish the guide as a **bluish**-green bundle of removable daily routes (26)

מתרגמות: (דוגמאות נבחרות)

We decided to publish the book as a **greenish**-blue binder (1)

We decided to publish the book in the form of a **bluish**-green loose-leaf binder (3)

We decided to print the book in the form of a loose-leaf notebook, with a **bluish** green cover (8)

מתרגמים לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

Elegimos publicar el libro como una carpeta verde **azulada** (30)

Decidimos editar el libro en forma de carpeta de color verde **azulado** (31)

מתרגמות לספרדית: (דוגמאות נבחרות)

Decidimos publicar el libro como una carpeta de color verde **azulado** (33)

Optamos por publicar el libro en forma de clasificador de color verde-**azulado** (34)

מסקנה: ביטוי הסתייגות "ירוק-כחלחל" המשתייך לקטגוריה של מילות הסתייגות המעידות על אי-ודאות, בשל הסיומת -חל, רווח יותר בתרגומיהן של המתרגמות לעומת המתרגמים.

4.1.2.7 דוגמאות למילות הסתייגות שאין להן בסיס מפורש במקור והתווספו בתרגום

באשר למילות ההסתייגות אשר התווספו לתוצר התרגומי, נראה כי בתרגום בכתב,

הן לאנגלית והן לספרדית, אין הבדלים משמעותיים בין המינים. להבדיל משלוש מילות ההסתייגות שיש להן בסיס מפורש במקור, למילות ההסתייגות שהתווספו בתרגום אין בסיס מפורש ומסיבה זו בחרו מרבית הנבדקים לשבץ אותן במקומות שונים בתוצרים התרגומיים.

עם זאת, ניתן להבחין בכמה מילות הסתייגות אשר חזרו על עצמן בכמה תרגומים ודוגמאות אלו יוצגו להלן. כאמור, אחת הסיבות להוספת מילות הסתייגות שלא היו במקור עשויה להתקשר לאופיו של הטקסט. הטקסט אשר נמסר לתרגום בכתב הוא קטע הפותח מדריך למטייל בפאריס, והפיסקה הראשונה בו מורכבת משאלות אשר נועדו לעורר הזדהות אצל הקורא כתייר. השורה החותמת את הפסקה מורכבת מן המבעים הבאים: "ומה הם חושבים כשהם כותבים שהכנסייה בנויה בסגנון גותי? שאנחנו בוגרי הפקולטה לידע אישי?" השאלה האחרונה היא דוגמה לאחד מבין מבעים רבים שמתרגמים ומתרגמות ראו לנכון לסייג.

אנגלית:

That we're graduates of **some** school of exclusive knowledge? (11) (מתרגמת)
Are we **supposed to be** graduates of the Faculty of Personalia? (23) (מתרגם)
Do they really believe that we are graduates of **some** university faculty of general knowledge? (26) (מתרגם)

ספרדית:

Acaso somos egresados de la facultad del conocimiento personal? (33) (מתרגמת)
¿**Acaso** piensan que somos egresados de la Facultad de cultura general? (34) (מתרגמת)
¿**Acaso** somos graduados de la universidad de conocimientos propios? (39) (מתרגמת)

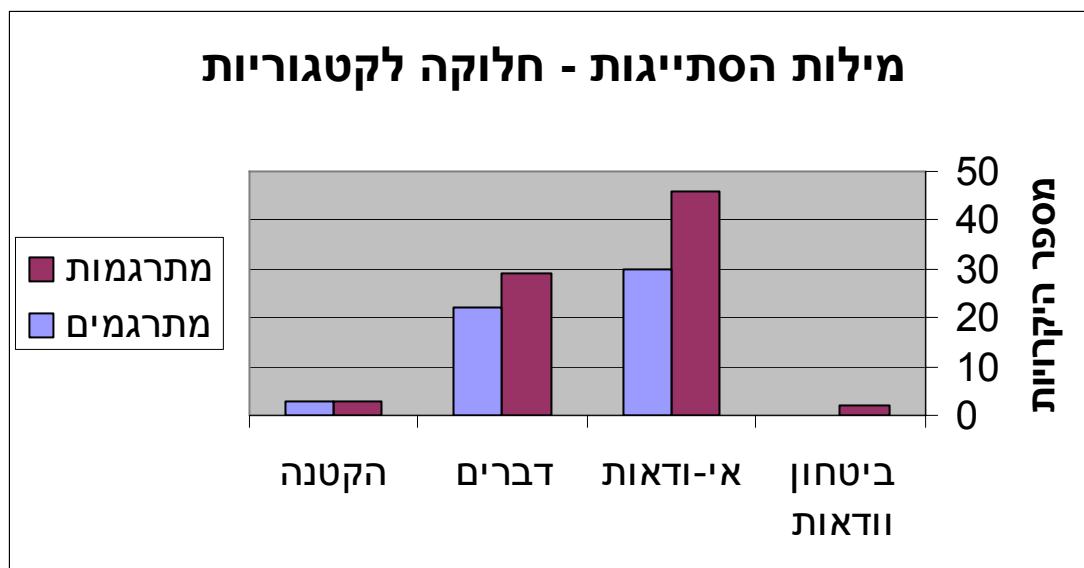
מתרגמת מספר 11 בחרה במילת הסתייגות "some" מתוך הקבוצה השנייה (אי-ודאות). דוגמה זו מאששת את טענתה של מאיירהוף (1992) שלפיה הדובר/ת – ובמקרה זה, המתרגמת – בחרה לסייג את המבע מסיבות שלא ניתן להתחקות אחריהן, ולא בשל חוסר-אסרטיביות. הבחירה במילת הסתייגות זו אינה קובעת באופן חד-משמעי כי המתרגמת אינה בטוחה במה שהיא מתרגמת, נהפוך הוא: נראה שהיא בוחרת להעצים את הממד הציני שבטקסט. עם זאת, ברור שהמילה משתייכת לקבוצת מילות ההסתייגות המשקפות אי-ודאות משום שהמידע במקור מוצג כנתון, "הפקולטה לידע אישי", ובתרגומה של מספר 11 כמו בתרגומו של מספר 26 המידע אינו מוצג כנתון אלא כחידוש בגלל המילה "some". גם בתרגומו של מספר 26 יש נימה של זלזול כשהוא נדרש לתרגם את הפקולטה לידע אישי.

הוא אף מעצים את השאלה בכך שמוסיף את המילה "really". מתרגם מספר 23 בחר לסייג את השאלה באופן ניטרלי. המתרגמות לספרדית לעומת זאת בחרו במילה "acaso" שהיא מילה מורכבת מפני שיש לה מספר משמעויות. לפעמים היא מתפקדת כ"האם" ולפעמים היא מתפקדת כ"אולי", גם כשהיא מתפקדת כ"האם" יש לה הד של "אולי" משום שזו מילה שמשתמשים בה כאשר קיים ספק כלשהו. וזו הנימה המשתקפת מהתרגום של שלוש המתרגמות ולכן שויכה המילה לקטגוריה השנייה של אי-ודאות.

מסקנה: כאמור, בנוגע להוספת מילות הסתייגות שלא היה להן בסיס מפורש במקור, כפי שניתן לראות בתרשים מספר 3, נמצאו 30 מילות הסתייגות (1.36 מילים בממוצע) שהתווספו בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל-22 מילות הסתייגות (1.22 מילים בממוצע) בתרגומיהם של הגברים. כלומר, ההבדלים אינם משמעותיים.

4.1.2.8 השוואה של סך כל מילות ההסתייגות לאחר חלוקה לקטגוריות

בסופו של דבר, ההשוואה בין מתרגמות ומתרגמים מבחינת כמות השימוש במילות הסתייגות נעשתה ללא הפרדה בין אלה הקיימות במקור לבין אלה שנוספו. כל מילות ההסתייגות אשר הופיעו בתוצרים התרגומיים זהו וחולקו לארבע הקטגוריות השונות ורק אז נערכה ההשוואה הכמותית בין המינים.

כאמור, ראינו קודם לכן שממוצע מילות ההסתייגות שנמצא בתרגומיהן של המתרגמות גבוה, אך לא בהרבה מזה שנמצא בתרגומיהם של המתרגמים. אולם אם נפריד בין סך כל מילות ההסתייגות שהופיעו בתרגומיהן של הנשים לעומת אלו אשר הופיעו בתרגומיהם של הגברים, נוכל לראות כיצד התחלקו בין הקטגוריות השונות.

טבלה מספר 5: התפלגות השימוש במילות הסתייגות

קטגוריה	דברים	אי-ודאות	ודאות	
הקטנה	3.75%	57.5%	2.5%	מתרגמות
	40%	54.55%	0%	מתרגמים

(% מכלל מילות הסתייגות)

ממצאי הטבלה מעידים על התפלגות זהה של מילות הסתייגות בין הקטגוריות השונות, ללא הבדלים בולטים בין המינים. רוב מילות ההסתייגות שהיו בשימושם של המתרגמים והמתרגמות שיקפו אי-ודאות. מבחינה כמותית, 40% מכלל מילות ההסתייגות של המתרגמים השתייכו לקטגוריה דברים לעומת 36.25% מכלל מילות ההסתייגות שהיו בשימושן של המתרגמות. אחוז גדול יותר של מילות הסתייגות המשקפות הקטנת מבע נמצא בתרגומיהם של המתרגמים, 5.45% לעומת 3.75% בתרגומיהן של המתרגמות. לעומת זאת, לא נמצאו כלל מילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות בתרגומיהם של המתרגמים

ואילו בתרגומיהן של המתרגמות היוו מילים אלו 2.5% מכלל מילות ההסתייגות שהיו בשימושן.

מסקנה: ההבדל המזערי בשימוש במילות הסתייגות שנמצא בתרגומי המתרגמות לעומת המתרגמים (3.63 בדומה ל-3.05 מילות הסתייגות בממוצע), נותר מזערי גם לאחר חלוקת המילים לקטגוריות שונות. ניתן לראות כי גם לאחר החלוקה לקטגוריות, רוב מילות ההסתייגות שנמצאו בשימושם של שני המינים השתייכו לקטגוריה "אי-ודאות". ההבדל היחיד הבולט במקצת שראוי לציין הוא כי דוגמאות למילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות נמצאו רק בתרגומי המתרגמות, אולם מספר ההיכריות היה זעום למדי.

4.1.3 שימוש במעצימים (Emphatic modifiers, intensifiers)

תופעה נוספת המאפיינת את לשון הנשים היא השימוש במעצימים, היינו, מילים המעצימות את המבע. חוקרים רבים מצטטים את לייקוף (1975) אשר טענה כי זהו אחד המאפיינים הבולטים בלשון הנשים לעומת לשון הגברים. Wolfson (1989) מכנה מילים אלו "emphatic modifiers and intonational emphasis" (p.177) ואילו Eckert ו- McConnell-Ginet (2003) מכנות את אותן מילים "boosters or amplifiers" (p.158) וכן הלאה. יהיה הכינוי אשר יהיה, הכוונה לאותן מילים כמו *so*, *such*, *very* ומילים דומות אחרות אשר באות להעצים מבע נתון ומשום מה מיוחסות ללשונן של הנשים, במיוחד ללשון המדוברת.

דוגמאות של מתרגמות לשימוש במעצימים:

Why is it that only tour groups visiting museums get a guide who knows all the **really** good stories? (1)

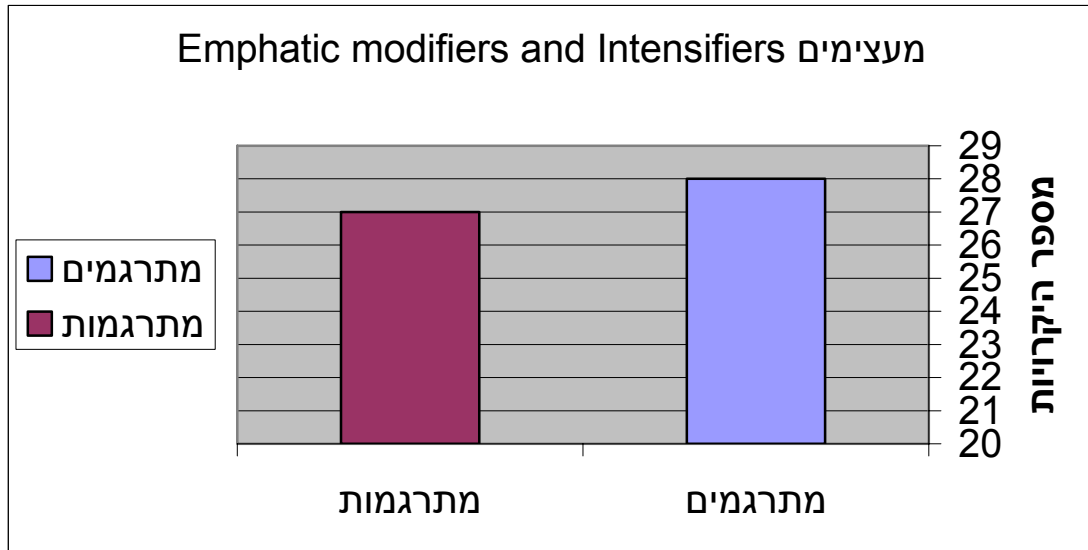
Esperamos que las horas que pasen en la ciudad de las luces, **tan**⁸ encantadora, (37)

דוגמאות של מתרגמים לשימוש במעצימים:

We hope the time you spend in the **oh, so** captivating City of Light (15)

Esperamos que el tiempo que pasen en la Ciudad de las Luces sea **tan** agradable (32)

⁸ tan מקבילה בספרדית ל-so האנגלית

נתוני הטבלה מראים תוצאות דומות למדי בנוגע לשימוש במילות העצמה של המתרגמים והמתרגמות. על אף שההבדלים אינם משמעותיים, נראה כי דווקא המתרגמים הרבו להעצים מבעים. בממוצע נמצאו 1.56 מעצימים בתרגומיהם של המתרגמים בדומה ל-1.23 בתרגומיהן של המתרגמות. מסקנה: אין הבדלים משמעותיים בין המינים בנוגע לשימוש במעצימים. מספר ההיקרויות שנמצא בתרגומיהם של המתרגמים והמתרגמות אינו זהה לחלוטין, ישנו הבדל קטן והוא שממוצע המילים הגדול יותר (1.56) נמצא דווקא בתרגומיהם של הגברים.

4.1.4 דיוק בצבעים

לייקוף (1975) טוענת שלנשים יכולת טובה יותר לדייק בצבעים לעומת גברים, בעיקר כשמדובר בצבעים מורכבים. על כן, הושתלו בטקסט המקור שני ביטויים של צבעים ("סגול כהה" ו"ירוק כחלחל") על מנת לבדוק כיצד התמודדו איתם המתרגמים והמתרגמות. המטרה היתה לראות אם מתרגמים ומתרגמות יתרגמו את הצבע מילה במילה, או שינסו לדמייין את הצבע ולמצוא לו מקבילה בשפת היעד, או שלא יהיו בטוחים לגבי הגוון וכתוצאה מכך יסייגו אותו, או שמסיבה כלשהי, יבחרו להשמיט אותו.

4.1.4.1 תרגום הצבע "סגול כהה"

רוב המתרגמים שתרגמו לאנגלית תמימי דעים לגבי הצבע purple, אולם מתרגם אחד ומתרגמת אחת בחרו לתרגם את הצבע סגול ל- violet.

מקור: המפה בצבע סגול כהה כדי שתהיה בולטת לעין

מתרגם:

colored deep **violet** so that it stands out, (18)

מתרגמת:

(coloured a dark shade of **violet** to ensure it stands out) (10)

אין מדובר בהבדלים הקיימים בין אנגלית בריטית לאנגלית אמריקאית משום שהמתרגם דובר אנגלית אמריקאית ואילו המתרגמת דוברת אנגלית בריטית. ייתכן כי ההסבר נעוץ בכך שבאנגלית ניתן לתרגם את הצבע סגול כ- Purple (האפשרות הלא-מסומנת) וגם כ- violet אשר בנוסף לגוון הסגול, קיימת אסוציאציה לשמו של הפרח "סיגלית". בספרדית, לעומת זאת, ישנה רק אפשרות אחת לתרגום הצבע סגול והיא המילה violeta המתייחסת גם לגוון וגם לשמו של הפרח. אין זה מפתיע אפוא שכל המתרגמים שתרגמו לספרדית השתמשו במילה Violeta.

מסקנה: הצבע "סגול כהה" הוא צבע שדי פשוט לתרגם אותו והוא אכן תורגם בידי כל אחד ואחת מן הנבדקים. באשר לדיוק בתרגום הצבע, נראה כי שלושה מתרגמים (כ-16.6%) לא דייקו⁹ בתרגום הצבע "סגול כהה" לעומת מתרגמת אחת (כ-4.54%). ראוי לציין כי ארבע הדוגמאות לאי דיוק בתרגום הצבע "סגול כהה" נמצאו אך ורק בתרגומים לאנגלית.

4.1.4.2 תרגום הצבע "ירוק-כחלחל"

הצבע "סגול כהה" פחות מורכב מהצבע השני שהושתל בטקסט "ירוק-כחלחל", ולא הושמט על ידי איש מן הנבדקים. אין הכרח לדמיין את הצבע סגול כהה כדי לתרגמו, מספיק לחבר בין התרגום של הצבע "סגול" לבין תרגום המילה "כהה" כדי ליצור תוצר תרגומי. בדוגמה השנייה, ניתן לנקוט אותה אסטרטגיה, הרי ההסתייגות הקיימת במקור במילה

⁹ ארבעת הנבדקים הללו תרגמו את הצבע "סגול" והשמיטו את ה"כהה".

"כחלחל" קיימת במערכת השפה האנגלית ובמערכת השפה הספרדית. אף על פי כן, מראים הממצאים כי ככל הנראה, הן מתרגמים והן מתרגמות ניסו לדמיין את הצבע בטרם תרגומו. בקרב המתרגמים לאנגלית היו שני מקרים של השמטת הצבע "ירוק-כחלחל" בתרגום. השמטת הצבע עשויה להעיד על כך שאולי המתרגמ/ת לא מצאו פתרון הולם לתרגום או שאולי הם רואים בו מידע שולי וראוי להשמטה, כך או כך, על פי טענותיה של לייקוף (1975) היינו מצפים למצוא השמטות דווקא בקרב המתרגמים, אולם מדובר במתרגם ובמתרגמת. כפי שנראה בדוגמה הבאה, אותם נבדקים שהשמיטו את הצבע "ירוק-כחלחל", גם לא דייקו בתרגום הצבע "סגול כהה". נראה שהמתרגמים ראו בצבעים מידע שולי והעובדה שיש נציג ונציגה מכל קבוצה (מגדר), מראה כי אין מדובר בתופעה האופיינית למגדר מסוים (אם כי, כאמור, מספר המשתתפים הקטן אינו מאפשר קביעה נחרצת). **מקור:** (המפה בצבע **סגול כהה** כדי שתהיה בולטת לעין)... בחרנו להוציא את הספר כאוגדן בצבע **ירוק-כחלחל**...

מתרגם:

each itinerary is an independent unit with a map (in **purple** so that it would stand out)... We chose to publish the book in binder format... (25)

מתרגמת:

It provides a map (in **purple**, for easy reading)... We concluded that the best format would be an attractive easy-to-use file (7)

בקרב המתרגמים לספרדית לא נמצאו השמטות כלל. מתוך כל הנבדקים, אחת עשרה מתרגמות (50%) שמרו על ההסתייגות במקור ותרגמו תרגום מדויק, לעומת ששה מתרגמים (כ-33%). לדוגמה:

מתרגמות:

We chose to print the book in the form of a loose-leaf binder with a **bluish-green** cover. (9)

Preferimos publicar el libro en forma de carpeta color **verde azulado**, (39)

מתרגמים:

We have chosen to publish the book as a **green-bluish** folder (23)

Decidimos sacar el libro como cuadernillos desmontables de color **verde-azulado** (35)

שאר המתרגמים והמתרגמות בחרו למעשה לבטל את ההסתייגות שהיתה במקור,

כפי שניתן לראות בדוגמאות הבאות:

Decidimos editar el libro en forma de una carpeta de color **verde-azul** (37)

We have chosen to produce the book in the form of a **blue- green** binder (2)

We chose to publish the book as a **blue and green** loose-leaf binder, (18)

מסקנה: אי דיוק בתרגום הצבע "ירוק-כחלחל" בא לידי ביטוי בהשמטת הצבע או בהשמטת ההסתייגות. נראה כי הנטייה לא לדייק בתרגום הצבע "ירוק-כחלחל" בלטה יותר בתרגומיהם של המתרגמים, שמונה מתרגמים (כ- 44.4%) לעומת ארבע מתרגמות (כ-18.18%) בשתי השפות.

4.1.4.3 הזחות בתרגום הצבע "ירוק-כחלחל"

אם נשתמש בהגדרות של טורי (1999) הדוגמאות הבאות מייצגות הזחות

(non-obligatory shifts) בתרגום. המתרגמות הבאות בחרו לסייג דווקא את הצבע שלא

היה מסויג במקור, ולא בשל אילוצי מערכת הדקדוק בשפת היעד; במקום ירוק-כחלחל, הפך

הצבע בתרגום לכחול-ירקרק.

We decided to publish the book as a **greenish-blue** binder, (1)

Elegimos editar el libro como una carpeta de color **azul verdoso**, (36)

הזחה נוספת היא סיוג יתר של הגוון שהתקבל בתרגום אלא שלהבדיל מהדוגמה

הקודמת שנראתה בתרגומיהן של המתרגמות בלבד, הזחה זו, המאופיינת בהסתייגות כפולה אינה אופיינית למגדר מסוים היות שהיא הופיעה אצל מתרגם כמו גם אצל מתרגמת.

We chose to print the book, colored a **greenish-bluish**, (12)

Elegimos publicar el trabajo una carpeta de color **verdoso-azulado** (32)

מסקנה: למעשה ניתן לראות שהשימוש במילות הסתייגות הוביל להזחות, אם בסיוג הפוך

(סיוג הצבע "ירוק" במקום "כחול") כמו בסיוג יתר של הביטוי כולו (סיוג הצבע "ירוק" ו"כחול"). הזחות אלו רווחו יותר בתרגומיהן של המתרגמות, שלוש מתרגמות (כ-13.6%) לעומת מתרגם אחד (5.5%).

4.1.4.4 לקסיקליזציה בתרגום הצבע "ירוק-כחלחל"

הצבע "ירוק-כחלחל" הושתל כדי לבחון באיזו מידה נוטים המתרגמים להתנתק

מהטקסט, לנסות לדמיין את הצבע ולהציג בתרגום פתרון יצירתי במילה אחת, מבלי להשתמש בצבעים שהוזכרו במקור, כלומר לעשות שימוש בלקסיקליזציה, כפי שמציעה לייקוף (1975). מכאן, הציפייה למצוא בתרגומיהן של המתרגמות את הפתרון היצירתי. היצירתיות באה לידי ביטוי בשלושה תרגומים של מתרגמות לעומת תרגום אחד של מתרגם (כולם לאנגלית).

מתרגמות:

We decided to print the book in the form of a **turquoise** loose-leaf binder (4)

We decided to produce the Guide as a **aqua-colored**... loose-leaf (6)

The guide is in the form of an **aquamarine** folder, (14)

מתרגם:

We decided to produce the book as a ring-file in a snazzy shade of **turquoise**, (20)

נראה כי היתה יותר מאפשרות אחת ליצור מחדש את הצבע בשפת היעד ובכל זאת,

רוב המתרגמים והמתרגמות לא העיזו לחרוג מן המקור, ומבין אלו שכן העיזו להתנתק מהמקור, בלטו המתרגמות (כ-13.6%) לעומת 5.5% מהמתרגמים.

כפי שראינו, ההבדלים בין המינים בצבע "סגול כהה" באו לידי ביטוי בכך ש-16.6%

מהמתרגמים לא דייקו בתרגומו לעומת 4.5% מהמתרגמות. הבדלים בולטים יותר נראו דווקא בבחירת אוצר המילים (dark vs. deep) ועל כך יפורט בהמשך. גם בצבע "ירוק-

כחלחל" נראה כי 44.4% מהמתרגמים לא דייקו בתרגומו לעומת 18.18% מהמתרגמות.

בשל היותו מורכב יותר מהצבע הראשון, אנו עדים להזחות אשר נבעו משימוש במילות הסתייגות. הזחות אלו כללו כאמור סיוג הפוך וסיוג יתר ובאו לידי ביטוי בתרגומיהן של 13.6% מהמתרגמות לעומת 5.5% מהמתרגמים.

מסקנה: מבחינת הדיוק בגוון במקרה זה, ראינו שבהתאם לטענתה של לייקוף (שם) אכן היו

הן המתרגמות שתרגמו במדויק ירוק-כחלחל (50% לעומת כ-33%). באשר לשימוש

בלקסיקליזציה בתרגום הצבע המורכב יותר, היו רק ארבע דוגמאות מתוך 40 תוצרים

תרגומים, אולם מתוך ארבע הדוגמאות, בלט השימוש בלקסיקליזציה בתרגומיהן של 13.6% מהמתרגמות לעומת 5.5% מהמתרגמים.

4.1.5 לשון נקייה (euphemism)

יספרסן (1922) טען שנשים נוטות להסוות לעיתים קרובות יותר לעומת גברים,

מילים או ביטויים מביכים או לא נעימים באמצעות המרתם במילה או בביטוי פחות מסגירים ויותר כלליים. למעשה מדובר בתופעה אוניברסלית, אשר התחזקה בעידן התקינות הפוליטית

אך היתה קיימת גם קודם לכן. הצורך לייפות באמצעות מילים, תופעות לא נעימות או

חריגות, הנו צורך הקיים בכל שפה. אף על פי שמספר המתרגמים והמתרגמות לספרדית הוא מצומצם, ניתן לראות כי כל התרגומים לספרדית הכילו לפחות מילה אחת בלשון נקייה, כלומר, לא היתה אף לא מתרגמת אחת או מתרגם אחד שהחליטו לא לנקוט לשון נקייה. ייתכן שבשל נורמות הנוגעות לשיח בכל אחת משתי השפות, בין במקור ובין בתרגום, רווח השימוש בלשון נקייה בשפה אחת יותר מאשר בשפה אחרת. אם נתמקד בתרגומים לאנגלית, נראה כי שמונה בבדקים (חמש מתרגמות ושלושה מתרגמים) לא נקטו כלל לשון נקייה, כלומר, כל תופעה נקראה בשמה מבלי לנסות לייפות או לעדן אותה. בסך הכל היו ארבע מילים בטקסט המקור אשר נראה היה כי הן עשויות להביא לשימוש בלשון נקייה (מסריחות, שירותים, נכים, זיעה). מתרגם אחד תרגם את "מה זה בכלל ינה?" כ-What the heck is Iena (27), דוגמה ללשון נקייה משום שהיא פחות בוטה מ-What the hell (צורה אשר שימשה מתרגמים אחרים למרות היותה בוטה).

טבלה מספר 6: התפלגות השימוש בלשון נקייה

מספר היקרויות בלשון נקייה	מתרגמים	מתרגמות
0	3 (16%)	5 (23%)
1	5 (28%)	6 (27%)
2	5 (28%)	9 (41%)
3	5 (28%)	2 (9%)
ממוצע	1.67 מילים בלשון נקייה בתוצר תרגומי	1.36 מילים בלשון נקייה בתוצר תרגומי

אף אחד מהנבדקים לא נקט לשון נקייה בכל ארבע הדוגמאות, מספר היקרויות המקסימלי בתוצר תרגומי היה שלוש מילים ונראה כי השימוש הרב ביותר, של שלוש מילים בלשון נקייה, נעשה דווקא בקרב המתרגמים.

4.1.5.1 שימוש בלשון נקייה למילה "שירותים"

המילים "שירותים" ונכים" זכו למספר היקרויות הרב ביותר (22 היקרויות לכל מילה). המילה הבסיסית ביותר ל"שירותים" באנגלית אמריקאית היא bathroom ובאנגלית בריטית toilet. אף על פי שהמילה toilet היא לשון נקייה משום שמקורה במילה הצרפתית

toilette¹⁰, לא סווגה המילה toilet כלשון נקייה בשל היותה שגורה וסביר להניח שהרוב מכיר את משמעותה הנוכחית יותר מאשר את המשמעות במקור. גם המילה bathroom שגורה למדי, אף על פי שעל פי הדנוטציה מדובר בחדר רחצה, ייתכן שבמקור גם היא שימשה כלשון נקייה, אולם הקונוטציה הנוכחית היא של שירותים. עם זאת, המילה lavatory מקבילה למילה bathroom מבחינת הדנוטציה, שכן מקורה בפועל הלטיני lavare, לשטוף, לרחוץ, אולם הקונוטציה שלה שונה מהמילה bathroom. היא נשמעת עדינה יותר והסיכוי למצוא אותה על גבי דלתות השירותים במטוס ובמסעדות גבוה יותר לעומת הסיכוי למצוא על אותן דלתות את המילה Bathroom. אי לכך, מילים כמו: lavatory, restroom, the loo, lady's room, WC הוגדרו כלשון נקייה באנגלית. בספרדית הוגדרו המילים הבאות כלשון נקייה: sanitarios, lavabo, aseos, lavatorio, servicios, servicios sanitarios, excusado.

דוגמאות:

מקור: או איך לשאול בצרפתית "סליחה, איפה השירותים?"

מתרגמים:

or can tell us how to say: "Excuse me; where is the **WC**" in French. (26)

and how to say, "Excuse me, where is **the loo**?" in French. (20)

o cómo preguntar en francés dónde se encuentran los **aseos**¹¹. (30)

o como preguntar en francés "Disculpe, donde se encuentra el **lavatorio**".

(31)

מתרגמות:

and how to say "Excuse me, where's the **restroom**?" in French. (8)

or how to ask in French: "Excuse me, where is the **lady's room**?" (14)

o cómo preguntar en francés: "¿Perdón, dónde están los **sanitarios**¹²?" (28)

o cómo preguntar en francés dónde está el **lavabo** (29)

¹⁰ יש לה כמה משמעויות שונות אך אף אחת מהן אינה שירותים.

¹¹ קיצור של cuarto de aseo שמשמעותו המילולית היא "חדר ניקיון" הכוונה לחדר המכיל אמבטיה ושירותים.

¹² קיצור של servicios sanitarios המקביל ל"שירותים". פרט לדוגמה היו גם שקיצרו את הביטוי ותרגמו "servicios".

מסקנה: המילה "שירותים" גרמה למתרגמים ולמתרגמות לנקוט לשון נקייה במידה שווה, נמצאו 11 היקריות בתרגומיהם של הגברים ו-11 היקריות בתרגומיהן של הנשים.

4.1.5.2 שימוש בלשון נקייה למילה "נכים"

בדוגמאות הבאות נראה אלו מילים בלשון נקייה המירו את התרגום הבסיסי למילה נכים (handicapped) באנגלית (inválidos) בספרדית.

מקור: כמו באלו מקומות יש גישה לנכים

מתרגמים:

like where to find places with **disabled** access (17)

as places with **wheelchair access** (20)

como por ejemplo qué lugares hay con acceso para **minusválidos** (30)

en qué lugares hay facilidades para **discapacitados** (35)

מתרגמות:

like what places are accessible to travelers with **physical disabilities** (1)

which sites offer **disabled access**, (7)

como en qué sitios hay acceso para **lisiados** (34)

lugares con acceso a **discapacitados** (40)

בדוגמת התרגום שמציע מתרגם מספר 20, נראה כי "wheelchair access" היא

אכן דוגמה ללשון נקייה אך היא מצמצמת באופן ניכר את המילה אשר הופיעה במקור משום

שהיא מוציאה מכלל הדיון את הנכה הנעזר בקביים או את זה הנעזר בכתב ברייל ועוד.

דוגמה זו חזרה על עצמה בתרגומיהם של נבדקים 18, 26 ו-27, כולם גברים.

נעשה ניסיון לבדוק אם קיימת מילה מסוימת או ביטוי בלשון נקייה העדיף על אחד מן

המינים אך לא נמצאו מילים כאלו. ניתן לראות שמתרגמים ומתרגמות משתמשים באותן

מילים. היו מילים שהיו בשימוש בלעדי למתרגמת מסוימת כמו לדוגמה מתרגמת מספר 14

אשר בחרה לתרגם שירותים כ- Lady's room או מתרגם מספר 37 שבחר לתרגם "נכים"

כ- incapacitados, אך ככל הנראה אלו דוגמאות אידיוסיןקרטיות ולא ניתן להסיק מהן

דפוסים ולהחיל אותם על אחד המינים.

מסקנה: כמו בדוגמה הקודמת, המילה "נכים" גרמה למתרגמים ולמתרגמות לנקוט לשון נקייה באופן שווה, שכן, נמצאו 11 דוגמאות ללשון נקייה בתרגומיהם של הגברים ו-11 דוגמאות בתרגומיהן של הנשים.

4.1.5.3 שימוש בלשון נקייה למילה "מסריחות"

הצורך לסייג מילים מסוימות גם הוא נחשב במחקר זה כלשון נקייה, עצם העובדה שהמילה לא מופיעה בצורתה הלא-מסומנת, מעידה על הסתייגות מסוימת ממילים בוטות. בטקסט המקור נכתב: "ואיפה חנות הגבינות המסריחות הטובה בעיר". המילה מסריחות בעלת קונוטציות שליליות אך מההקשר אנו מבינים שמדובר במשהו חיובי. מתרגמת מספר 12 בחרה לשמור על השליליות שהיתה במקור אך בצורה בוטה פחות, באמצעות שימוש במרכאות שלא היו במקור, מרכאות המסמנות הסתייגות מהשימוש הלשוני (Weizman 1984).

and where the best store for '**smelly**' cheeses can be found (12)

מתרגמת אחרת בחרה במילה מהעגה הבריטית כדי לשמור על המושג שהופיע במקור אך בה בעת להפוך את זה לפחות רשמי.

or the best shop for those **whiffy** French cheeses. (7)

היו מתרגמים שעקפו את השימוש במילה "מסריחות" ותרגמו למעשה את התחושה החיובית שחש התייר בעודו תר אחר אותן גבינות.

the best store in the city to buy **pungent** cheeses. (2)

and the address of the best **high and ripe** cheese shop in town. (26)

and where the best **gourmet** cheese shop is located. (27)

שאר הדוגמאות לשימוש בלשון נקייה אשר המירו את המילה מסריחות, הן מילים המתארות פעולה הפוכה, כלומר, מילים המתארות ריח אך בעלות קונוטציה חיובית. מתרגומים אלו מתקבל הרעיון שהגבינות מפיצות ריח ניחוח ודוגמאות אלו ייחודיות לתרגום לספרדית.

מתרגמים:

y donde se encuentra el mejor almacén de quesos **olorosos** de la ciudad.

(31)

(ואיפה נמצאת חנות הגבינות הריחניות הטובה ביותר בעיר)

y donde se encuentra la mejor tienda de venta de **olorosos** quesos; (35)

(ואיפה נמצאת החנות הטובה ביותר אשר מוכרת גבינות ריחניות)

מתרגמת:

y la ubicación del mejor negocio de quesos **odoríferos** de la ciudad. (40)

(ומיקומה של החנות הטובה ביותר בעיר של גבינות ריחניות)

למעשה, ל-81% מהמתרגמות לא היתה בעיה עם המילה מסריחות, הן פשוט תרגמו

אותה כפי שהיא, לדוגמה:

the best store in town that carries **stinking** cheeses (3)

רק ארבע מתרגמות חשו צורך ללטש את המקור. גם בקרב המתרגמים, ארבעה מהם

החליטו לנקוט לשון נקייה והשאר, 18 מתרגמות ו-14 מתרגמים, החליטו לתרגם את המילה

פשוטה כמשמעה.

מסקנה: כמו בשתי הדוגמאות הקודמות, המילה "מסריחות" גרמה למתרגמים ולמתרגמות

לנקוט לשון נקייה במידה שווה, שכן נמצאו ארבע דוגמאות בתרגומיהם של הגברים וארבע

דוגמאות בתרגומיהן של הנשים.

4.1.5.4 שימוש בלשון נקייה למילה "זיעה"

מטרת שיבוץ המילה זיעה בטקסט המקור היתה לבדוק כיצד מתמודדים הנבדקים

מילה המסמלת הפרשות של הגוף. אולם בהשוואה למילים הקודמות שהוצגו, מרבית

המתרגמים והמתרגמות בחרו בתרגום הבסיסי (sweat) באנגלית, (sudor) בספרדית, פרט

לשבעה נבדקים.

מקור: זיעה: יש

מתרגמים:

Hard work: yes. (19)

Transpiración: Hay. (32)

מתרגמות:

Perspiration: Plenty (10)

Transpiración: Hay (28)

מסקנה: להבדיל מהדוגמאות הקודמות, המילה "זיעה" גרמה ל-18.18% מהמתרגמות לנקוט לשון נקייה לעומת 16.6% מהמתרגמים, שכן, נמצאו ארבע דוגמאות בתרגומיהן של הנשים לעומת שלוש דוגמאות בתרגומיהם של הגברים.

למעשה טענותיו של יספרסן (1922) בנוגע לשימוש המרובה שעושות נשים בלשון נקייה ובנוגע להימנעות משימוש במילים בוטות, הורחבו בידי לייקוף (1975) בעודה מסיקה שנשים מנומסות יותר בשל התנהגות מילולית זו. אף על פי שההבדלים הקיימים בין מתרגמים ומתרגמות בכל הקשור לשימוש בלשון נקייה, הם מזעריים. על פי מספר המילים הכללי בלשון נקייה אשר הופיע בתרגומים, ניתן לראות כי דווקא הגברים עשו שימוש רב יותר בלשון נקייה (1.67 מילים בממוצע) לעומת הנשים (1.36 מילים בממוצע).

4.1.6 שאלות ושאלות אישור (tag questions)

הטקסט שנמסר לתרגום כלל תשע שאלות ושאלת אישור אחת. לעיתים, נוטים תרגומים להיות דומים לטקסט המקור מבחינה צורנית, לכן אנו מצפים למצוא תשע שאלות ושאלת אישור אחת בתרגומים.

4.1.6.1 שאלות אישור

התרגומים לספרדית דומים למדי למקור, שכן, כל התרגומים כללו שאלת אישור אחת, להבדיל מהתרגומים לאנגלית שבהם, בעיקר המתרגמות "התמרדו" וביטלו את שאלת האישור, דבר המנוגד לטענותיה של לייקוף (שם) שעל-פיהן שאלות אישור אופייניות מאוד לנשים. כבר ראינו קודם לכן, בבדיקת הצבעים, שהמתרגמים לספרדית לא השמיטו צבעים להבדיל מהמתרגמים לאנגלית. שמונה מתרגמות לאנגלית (57%) ביטלו את שאלת האישור שהיתה קיימת במקור לעומת שלושה מתרגמים לאנגלית (23%). מתרגמים ומתרגמות אלו אינם נזקקים לאישורם או להסכמתם של הקורא ובמקום שאלת האישור הם קובעים קביעות כפי שנראה בדוגמאות.

מקור: פיקנטריה: בשפע, לא?

מתרגמות:

Juicy Stories: Mais oui! (1)

Juicy details – lots (6)

Hot gossip: you bet (7)

מתרגמים:

Spicy contents: more than enough. (19)

Spice: Plenty (18)

Anecdotes: Plenty (16)

בדיבור, ככל הנראה השימוש בשאלות הוא חלק מסגנון הדיבור של נשים וגברים, אולם בתרגום, השימוש בשאלות אישור הוא בחירה והיא נמצאת בידי המתרגמת/וניתן לראות בוודאות כי דווקא הנשים בחרו לבטל את שאלת האישור שהיתה במקור אולם לא ניתן לקבוע מה הסיבה לכך.

מסקנה: אם נתייחס לכל המתרגמים והמתרגמות מבלי להבחין בין שתי השפות נראה כי 15 מתרגמים (83%) לעומת 14 מתרגמות (63%) שמרו בתרגום על שאלת האישור שהיתה במקור. היינו, ממצאים אלו מראים כי השימוש בשאלות אישור רווח דווקא בקרב המתרגמים.

4.1.6.2 שאלות

לאחר שהפרכנו את הטענה שנשים משתמשות לעיתים קרובות יותר בשאלות אישור, תידון סוגיית השאלות. האם נשים אכן שואלות יותר שאלות? האם הן משתמשות לעיתים קרובות יותר בשאלות גם בתרגום? כאמור, טקסט המקור הכיל תשע שאלות וממבט ראשון על הממצאים, נראה כי היו סטיות כלפי מטה וכלפי מעלה. כמות השאלות שנמצאה בתרגומיהן של המתרגמות היתה 176 שאלות, בממוצע 8.05 שאלות בכל תרגום. לעומת זאת, כמות השאלות שנמצאה בקרב המתרגמים היתה 163 שאלות, בממוצע, 9.06 שאלות בטקסט. ההבדל אינו משמעותי אך הוא מראה על כך שדווקא מתרגמים השתמשו בכמות גדולה יותר של שאלות בתרגומיהם. בקרב המתרגמות נמצאו תרגומים המכילים חמש שאלות (נבדקת מספר 6), שש שאלות (נבדקים: 5,7,29) ואילו מספר השאלות המינימלי בקרב תרגומיהם של המתרגמים היה שבע שאלות (נבדקים: 15,21,22).

שאלות שהתווספו בתוצר התרגומי הן בדרך כלל תוצאה של פירוק שאלות ארוכות במקור.

לדוגמה (שאלת הבהרה):

מקור:

מה זה בכלל ינה, איש או מקום?

תרגום:

¿Qué significado tiene Iena? ¿Se trata de una persona o de un lugar? (34)

(מה המשמעות של ינה? האם מדובר באיש או במקום?)

או שמדובר בתוספת לשמה. לדוגמה (שאלה רטורית):

מקור:

מי צריך עוד מדריך טיולים לפאריס?

טוב, תענו בעצמכם:

תרגום:

Who needs another Paris guidebook?

Who? You tell us who. (24)

מסקנה: אם כך, ראינו כי מתרגמים שמרו על שאלת האישור בתרגומיהם לעומת מתרגמות

שראו לנכון להשמיטה, וכמו כן נמצאו תשע שאלות בממוצע בתרגומיהם לעומת שמונה

שאלות בממוצע בתרגומיהן של המתרגמות.

4.1.7 אוצר מילים

לייקוף (שם), בדומה ל-Reik (1954) טוענת שיש מילים מסוימות האופייניות

לנשים, הדנוטציה זהה אך הקונוטציה שונה בכך שהגבר והאישה מבינים את המילה באופן

שונה. מכאן נולד הרעיון לבחון את אוצר המילים הבא לידי ביטוי בתרגומיהם של מתרגמים

ומתרגמות. Reik (שם) מצא שנשים אינן משתמשות באותם שמות תואר שגברים

משתמשים בהם או שהן משתמשות בהם בהקשרים שונים ובתדירות שונה.

4.1.7.1 תרגום המילה "כהה" לאנגלית

הדוגמה היחידה המתיישבת עם ממצאיו במחקר הנוכחי היא הבחירה שעשו

המתרגמים והמתרגמות לאנגלית בעת תרגום המילה "כהה".

טבלה מספר 7: תרגום המילה "כהה" לאנגלית

השמטת המילה "כהה"	כהה = deep	כהה = dark	
3 (כ- 23%)	6 (כ- 46%)	4 (כ- 31%)	מתרגמים
1 (כ- 7%)	0	13 (כ- 93%)	מתרגמות

רוב המתרגמות לאנגלית (כ- 93%) בחרו לתרגם את התיאור "כהה" כ- dark

לעומת רוב המתרגמים (כ- 46%) אשר בחרו לתרגם את המילה כ- deep. היו מתרגמים שהשתמשו במילה dark אולם אף לא מתרגמת אחת בחרה את המילה deep. לא מדובר בהבדלים הקיימים בין אנגלית בריטית לאנגלית אמריקאית, אך כן מדובר בשימוש הנעשה בהקשרים שונים ובתדירות שונה.

מסקנה: ממצאי המחקר מראים כי רוב המתרגמות בחרו לתרגם את התיאור "כהה" כ- dark ואילו רוב המתרגמים החליטו לתרגם את אותו תיאור כ- deep, מילה אשר לא נמצאה בתרגומיהן של המתרגמות.

4.1.7.2 תרגום המילה "חסר" (missing vs. lacking) לאנגלית

להבדיל מהדוגמה הקודמת, שבה ראינו כי בחירה במילה deep התרחשה רק בקרב המתרגמים, בדוגמה זו ניתן לראות כי ההתלבטות בבחירת התרגום למילה "חסר" פקדה את שני המינים.

מקור: "אבל חסר לנו משהו"

מתרגמים:

but something was still **missing**. (26)

yet something was **lacking**. (22)

מתרגמות:

something was inevitably **missing** (7)

but something was **lacking**. (9)

את המילה "חסר" ניתן היה לתרגם לאנגלית בשני אופנים, למילה המוכרת missing (ובכלל זה גם המילה "miss") או למילה השגורה פחות lacking (ובכלל זה גם המילה "lack") ואכן רוב המתרגמים בחרו לתרגם אותה כ- missing עם זאת נמצאו חמש היקרויות של המילה lacking.

טבלה מספר 8: תרגום המילה "חסר" לאנגלית

(ובכלל זה גם lack) Lacking	(ובכלל זה גם miss) Missing	
3 (23% -כ)	10 (77% -כ)	מתרגמים
2 (14% -כ)	12 (86% -כ)	מתרגמות

מסקנה: להבדיל מהדוגמה הקודמת, נראה כי הן "missing" כמו "lacking" הופיעו בתרגומיהם של שני המינים, כלומר, לא היתה העדפה תלוית מגדר.

4.1.7.3 תרגום המילה "צריך" לספרדית

בתרגום לספרדית נמצאה תופעה דומה אולם במילה אחרת בכותרת הטקסט: "מי צריך עוד מדריך טיולים לפאריס?" ניתן לתרגם את המילה "צריך" כ- necesita שהיא המילה הראשונה שעולה במוחו/ה של המתרגמ/ת, והיא היתה בחירתם של רוב המתרגמים והמתרגמות. אולם, ישנה מילה נוספת, שגורה פחות, והיא precisa (המקבילה ל"זקוק/ה"). וגם בספרדית, לא ניתן לשייך את התופעה לאחד מן המינים היות שהבחירה במילה precisa הופיעה הן בתרגומו של מתרגם מספר 35 והן בתרגומה של מתרגמת מספר 29.

¿Quién **precisa** de otra guía turística para París? (35)

¿Quién **precisa** otra guía turística de París? (29)

מסקנה: הבחירה לתרגם את "צריך", גם היא אינה תלוית מגדר, שתי האפשרויות לתרגום הופיעו בתוצרים התרגומיים של שני המינים ואף ניתן לומר שהרוב בחר באפשרות השגורה יותר (necesita).

4.1.7.4 תרגום המבע "רקחנו מתכון" לשתי השפות

ייתכן כי המבע הבא, "רקחנו מתכון" מזוהה יותר עם הנשים, אך עם זאת הוא הופיע כחלק בטקסט ניטרלי ככל הניתן. ארבע עשרה מתרגמות (63%) בחרו להשתמש במונחים מתחום הבישול, הן באנגלית והן בספרדית.
לדוגמה:

- We **concocted** a recipe (1)
- We **cooked up** a recipe (4)
- So we've **prepared** a recipe, (8)
- We **mixed up** a recipe (12)
- Preparamos una receta** (28) (הכנו מתכון)

להבדיל מהמתרגמות, בחרו עשרה מתרגמים (55%) בפעלים שלא קשורים לתחום הבישול
לדוגמה:

- We **planned** a recipe, (15)
- We **devised** a recipe (17)
- We **developed** a recipe (22)
- We **built** a formula (24)
- We **came up** with a formula, (27)
- Elaboramos un plan** (31) (יצרנו תכנית)

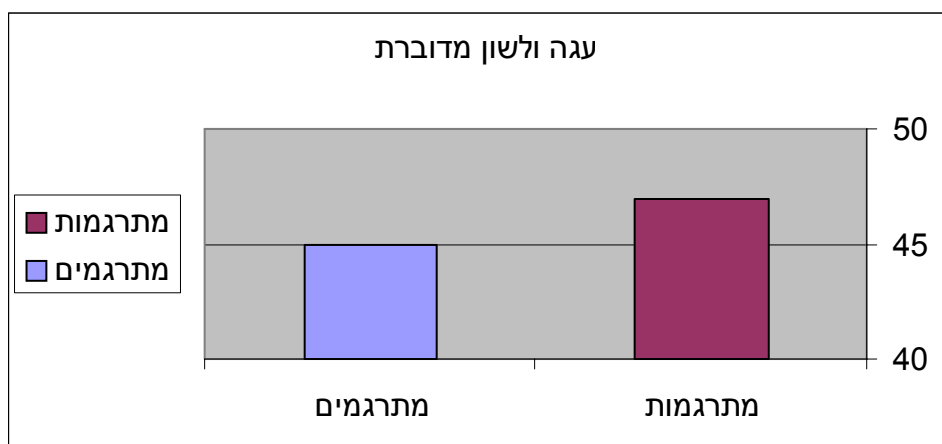
מסקנה: בעת תרגום המבע "רקחנו מתכון" ראינו כי 63% מהמתרגמות לעומת 45% מהמתרגמים השתמשו במונחים מתחום הבישול, לעומת זאת רוב המתרגמים (55%) בהשוואה למתרגמות (37%) בחרו להשתמש במונחים שלא קשורים לתחום הבישול בעת תרגום מבע זה.

4.1.8 שימוש בלשון עגה ובלשון מדוברת

בשל אופיו של הטקסט נמצא שימוש רחב בלשון עגה ובביטויים האופייניים לשפה מדוברת. גם פה ניתן לראות כי ההבדלים אינם גדולים בין כמות הביטויים אשר נמצאה בתרגומיהן של הנשים בדומה לזו שנמצאה בתרגומיהם של הגברים. למעשה, נמצאו

בממוצע שני ביטויים בטקסט מתורגם, בתרגומיהם של המתרגמים היה הממוצע 2.5 ואילו בתרגומיהן של המתרגמות היה הממוצע 2.14.

תרשים מספר 6: הבדלי שימוש בלשון עגה ובמילים האופייניות לשפה מדוברת

אם נבחין בין האנגלית לספרדית, נמצא בתרגומים לאנגלית שימוש רווח יותר במילים הלקוחות מהשפה המדוברת כמו גם במילים מהעגה. אף על פי שמספר המתרגמים והמתרגמות לספרדית הוא קטן, ניתן לראות כי התרגומים לספרדית "רשמיים" יותר. אין מדובר במתרגם או מתרגמת אחת בלבד אלא כולם בלי יוצא מן הכלל המעיטו בשימוש במילים מהשפה המדוברת כמו גם במילים הלקוחות מהעגה. כמו כן, אין מדובר בהבדלי גילאים משום שגילאי המתרגמים לספרדית אינם שונים מגילאי המתרגמים והמתרגמות לאנגלית. ככל הנראה מדובר בהבדלים הקיימים בין שפות ובנורמות תרגום. מתוך 13 מתרגמים ומתרגמות, מבלי להתייחס לחלוקה למגדר, ממוצע השימוש במילים בשפה מדוברת ובעגה היה 0.77 מילים בתרגום לספרדית, לעומת התרגומים לאנגלית שבהם כל טקסט כלל בממוצע 3.03 מילים.

טבלה מספר 9: שימוש בלשון עגה ובלשון מדוברת

מתרגמות לאנגלית	מתרגמות לספרדית	מתרגמים לאנגלית	מתרגמים לספרדית	
41	6	41	4	סך כל המילים בלשון עגה ובלשון מדוברת
2.92	0.75	3.15	0.8	ממוצע

כאמור, מספר המילים הממוצע שנמצא בתרגומיהם של המתרגמים אינו גבוה מאוד מזה של המתרגמות. אם נתייחס לממוצע בלבד ונאחד בין השפות, הרי שממוצע המילים הלקוחות מהעגה ומהלשון המדוברת בתרגומיהם של הגברים היה 2.5 בדומה ל-2.14 מילים בתוצר תרגומי.

דוגמאות לשימוש בעגה:

מתרגמות:

or the best shop for those **whiffy** French cheeses (7)

Boodle: Oodles (10)

מתרגמים:

Cash? Tons. (27)

Intriguing tales: **Oodles**, no? (26)

דוגמאות לשימוש בלשון מדוברת:

מתרגמות:

Blood: **hey**, no need to get carried away (11)

Chutzpah: **No way**.... (8)

Sparkle: **loads** (14)

Insolencia: **¿qué va?**

(מקביל ל- no way)

מתרגמים:

Satisfaction: **And how!** (18)

And understand that travelers need not just the names of **umpteen** hotels (24)

Blood: **Come on**. Let's not get carried away. (25)

Insolencia: **Para nada!** (31)

(חוצפה: ממש לא)

ויש עוד מספר רב של דוגמאות שונות. באופן כללי המילים שהוגדרו כלשון מדוברת הן:
 Ok, okay, you know, juicy, all right, come on, no way, hey, fun, loads, you bet,
 lots, low-down, a great deal, and how, heaps, nu, yup, tons, oh yeah.

ובספרדית: Pues, que va, montones, muchísimo, para nada, hasta aqui.
מסקנה: שימוש במילים הלקוחות מהעגה ומהשפה המדוברת רוחו יותר בתרגומים לשפה האנגלית בהשוואה לתרגומים לספרדית. אולם כשנערכה השוואה בין המינים, נראה כי ההבדלים אינם משמעותיים. ממוצע המילים הלקוחות מהעגה ומהלשון המדוברת היה גבוה יותר, אך לא באופן משמעותי, בתרגומיהם של המתרגמים (2.5 בדומה ל- 2.14 מילים), הן לאנגלית והן לספרדית לעומת תרגומיהן של המתרגמות.

4.1.9 עושר לשוני

אחת הטענות המרכזיות של יספרסן (שם) היא שאוצר המילים של הנשים מצומצם מזה של הגברים, על כן, הוחלט לבדוק טענה זו גם בתרגומים בכתב לאנגלית ולספרדית ולשם כך נעזרתי בכלי הנקרא WordSmith Tools. בעזרת כלי זה נערכה בדיקת העושר הלשוני (TypeToken Ratio) בארבעת הטקסטים (גברים-אנגלית, נשים-אנגלית, גברים-ספרדית, נשים-ספרדית).

טבלה מספר 10: עושר לשוני על-פי יחס תבנית-תמנית (Type Token Ratio)

מתרגמות לספרדית	מתרגמים לספרדית	מתרגמות לאנגלית	מתרגמים לאנגלית	
20.32	23.80	13.71	14.39	TTR
39.37	38.45	38.43	38.67	Standardized TTR

הממצאים בטבלה מעידים על כך שלשונם של המתרגמים אשר באה לידי ביטוי בתרגומים, ככל הנראה עשירה יותר מלשונן של הנשים. בקרב תוצאות הבדיקה שנערכה בתרגומיהם של המתרגמים והמתרגמות לאנגלית, נראה כי הן ערך ה-TTR והן ערך ה-Standardized TTR (יחס תבנית-תמנית ביחס לכל הטקסט) נמצאו גבוהים יותר אצל המתרגמים לעומת המתרגמות. לעומת זאת, בבדיקה שנערכה בתרגומיהם של המתרגמים

והמתרגמות לספרדית, נראה כי ערך ה-TTR גבוה יותר אצל המתרגמים ואילו ערך ה-Standardized TTR גבוה יותר אצל המתרגמות במקום שתהיה הקבלה בין בתוצאות. **מסקנה:** אם נתייחס לערך ה-TTR בלבד כדי לבדוק אלו תרגומים עשירים יותר מבחינה לשונית, הרי שתרגומיהם של המתרגמים עשירים יותר מבחינת מגוונות המילים שהיו בשימושם של המתרגמים לעומת המתרגמות.

4.1.10 שימוש בתוויות יידוע¹³

על פי מחקרם של קופל ואחרים (2003) לגבי כתיבה באנגלית (מקור), נמצאו סמנים תלויים-מגדר. לדוגמה, הסמנים המאפיינים את כתיבת הגבר היו שימוש מרובה בתוויות יידוע (determiners) כמו: a, the, that, these, one, two, more, כגון: some. לעומת זאת, הסמנים אשר אפיינו את כתיבת הנשים היו שימוש מרובה בשמות גוף בעיקר: I, you, she, her, their, myself, yourself, herself. ועל כן נעשה ניסיון לבדוק האם גם בתרגום באים לידי ביטוי הבדלים אלו אשר עשויים להצביע על מגדר המתרגמת. היות שמחקרי בוחן תרגומים לאנגלית ולספרדית, נעשתה הבחנה בין שתי השפות בשל ההבדלים במערכת הדקדוק. בספרדית כמו בעברית קיימת נטייה גדולה יותר מאשר באנגלית ליידע שמות עצם. ולהבדיל משתיהן, תוויות היידוע בספרדית מתאימות לשמות העצם במין ובמספר. לכן כמות תוויות היידוע בתרגומים לספרדית גדולה יותר מהכמות שהופיעה בתרגומים לאנגלית.

¹³ אף על פי שהתוויות a, an אינן מיידעות את המבצע, הן מוזכרות כ"תוויות יידוע" משום שזוהי הביטוי הנבחר לתרגם את המילה "determiners".

4.1.10.1 תוויות היידוע בתרגומים לאנגלית

טבלה מספר 11: תוויות יידוע בתרגומים לאנגלית

מגדר	כמות תוויות היידוע: a + an	כמות תוויות היידוע: the
מתרגמות	$189 (a) + 21 (an) = 210$	365
מתרגמים	$191 (a) + 17 (an) = 208$	309

מספר המתרגמים והמתרגמות שהשתתפו במחקר אינו שווה, ודבר זה מקשה, במבט ראשון, על בדיקת התוצאות, לכן יוצגו הממצאים כממוצעים: אם כך, מספר תוויות היידוע (a + an) הממוצע שהופיע בתרגומיהן של המתרגמות היה 15, לעומת 16 בתרגומיהם של המתרגמים, כלומר, ממצאים אלו עולים בקנה אחד עם ממצאי המחקר של קופל ואחרים (שם) אף על פי שההבדל מבחינת כמות ההיקריות, קטן למדי. אולם בנוגע לתוויות היידוע *the*, דווקא המתרגמות הן אשר הרבו להשתמש בה. ממוצע השימוש בתוויות היידוע *the* בקרב המתרגמות היה 26, לעומת 23 בקרב המתרגמים.

מסקנה: בתרגומים לאנגלית נמצא מספר רב יותר של התוויות *a*, *an* (שאינן מיידעות) בתרגומיהם של הגברים לעומת תרגומיהן של הנשים (16 לעומת 15 תוויות) ואילו תוויות היידוע *the* רווחה יותר בתרגומיהן של הנשים (26 לעומת 23 תוויות יידוע).

4.1.10.2 תוויות יידוע בתרגומים לספרדית

בספרדית, כאמור, מותאמות תוויות היידוע במין ובמספר לשם העצם. תוויות היידוע המקבילות בספרדית ל- *a* הן: *un* (זכר, יחיד), *una* (נקבה, יחיד), *unos* (זכר, רבים), *unas* (נקבה, רבות). בתרגום לספרדית הופיעו רק תוויות היידוע לזכר ולנקבה יחיד (*un, una*). המקבילות בספרדית לתוויות היידוע *the* הן: *el* (זכר, יחיד), *la* (נקבה, יחיד), *los* (זכר, רבים), *las* (נקבה, רבות).

טבלה מספר 12: התפלגות השימוש בתוויות יידוע בתרגומים לאנגלית ולספרדית

הערה: הספרות בסוגריים מציינות את מספר ההיקריות במוצע לתוצר תרגומי

a + an	¹⁴ un/una (מקביל ל- a)	the	el/la/los/las (מקביל ל- the)	מגדר
208 (16)	77 (15)	309 (23)	173 (34)	מתרגמים
210 (15)	107 (13)	365 (26)	301 (37)	מתרגמות

מספר תוויות היידוע הממוצע (un/una) בקרב המתרגמים היה 15 מילים בטקסט מתורגם, לעומת 13 מילים בטקסט מתורגם בידי המתרגמות. היות שכל ארבע תוויות היידוע (el, la, los, las) מקבילות לתוויות היידוע *the* באנגלית, חוברו מספר ההיקריות וחולקו במספר הנבדקים/ות. השימוש בזכר ובנקבה אינו משמעותי ואינו תלוי מגדר משום שמדובר בפעולה הנדרשת ממערכת הדקדוק של השפה הספרדית. בקרב תרגומיהם של המתרגמים נמצאו במוצע 34 תוויות יידוע המקבילות לתוויות היידוע *the* לעומת ממוצע של 37 תוויות יידוע בתרגומיהן של המתרגמות.

מסקנה: ניתן לראות כי קיימת עקביות בין התרגומים לאנגלית ולספרדית, המתרגמים הרבו להשתמש בתוויות יידוע (a) בתרגום לאנגלית, כמו גם המתרגמים לספרדית אשר הרבו להשתמש בתוויות היידוע (un/una) בתרגום לספרדית. אולם בניגוד לממצאי המחקר של קופל ואחרים (שם), הרבו דווקא המתרגמות בשימוש בתוויות יידוע (the) בתרגום לאנגלית, ובתוויות היידוע (el, la, los, las) בתרגום לספרדית.

4.1.11 שימוש בכמתים

בטקסט הקצר שנמסר לתרגום כמעט ולא היה שימוש בתוויות היידוע *these* ואילו תוויות היידוע *that* הופיעה בתדירות גבוהה אך שימשה כשי"ן הזיקה. אי לכך, לא נערכה השוואה בתוויות יידוע אלו. שימוש במספרים קרדינאליים הוא עוד מאפיין בולט בכתיבתו של הגבר אולם טקסט המקור לא הכיל סגנון המצריך שימוש במספרים קרדינאליים.

¹⁴ לא נמצאו תוויות יידוע לשמות עצם זכר או נקבה רבים, קרי, unos/unas

באשר לכמתים, להבדיל מממצאי המחקר של קופל ואחרים (שם) נמצא מספר רב

יותר של כמתים בתרגומיהן של המתרגמות.

טבלה מספר 13: שימוש בכמתים¹⁵

algunos (מקביל ל- some)	mas (מקביל ל- more)	some	more	
2	2	2	4	מתרגמות
0	0	0	3	מתרגמים

הכמת *more* הופיע ארבע פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת שלוש פעמים בתרגומיהם של הגברים ואילו הכמת *some* הופיע פעמיים בתרגומיהן של הנשים לעומת אפס פעמים בתרגומיהם של הגברים (בתרגומיהם של הגברים הופיע *some* שבע פעמים כמילת הסתייגות במשמעות "איזה" ובשל כך, לא הובא בחשבון בקטגוריה זו). הכמת *algunos* (some) הופיע פעמיים בתרגומיהן של הנשים לעומת אפס פעמים בתרגומיהם של הגברים. הכמת *mas* (more) הופיע פעמיים בתרגומיהן של הנשים לספרדית לעומת אפס פעמים בתרגומיהם של הגברים.

דוגמאות:

and **more** importantly, we set out on personal journeys (1)

and **more** than anything else, we turned leg work into words (6)

המבע במקור היה "ובעיקר יצאנו למסעות אישיים", היינו, אנו עדים לבחירת המתרגמות להשתמש בכמתים שלא היו במקור.

what the traveller needs, in additional to an endless list of hotels, are **some** tips (10)

además de una lista interminable de hoteles, al turista hay que darle **algunos** datos extras, (28)

(פרט לרשימה אינסופית של מלונות, יש לתת לתייר כמה פרטים נוספים)

además de una lista infinita de hoteles, el viajero necesita **algunos** consejos (38)

(פרט לרשימה אינסופית של מלונות, הנוסע צריך כמה עצות)

¹⁵ המספרים בטבלה מציינים מספר היקרויות בתוצרים התרגומיים ולא ממוצעים.

השימוש בכמת some באנגלית כמו השימוש בכמת algunos בספרדית, היה בלעדי לנשים. בעוד שבמקור נכתב "צריך לתת לנוסע גם טיפים כמו...", חשו המתרגמות צורך לכמת את שם העצם למען הדיוק, ופעולה זו עומדת בניגוד לטענות שעל פיהן הדיוק ומתן האינפורמציה מאפיינות דווקא את הגברים.

(el mapa es de color violeta oscuro, para que resalte **mas** a la vista) (36)

(המפה בצבע סגול כהה כדי שתהיה **יותר** בולטת)

Para **mas** seguridad, revisemos si no olvidamos algo: (36)

(ליתר ביטחון, (בואו) נבדוק שלא שכחנו דבר)

דוגמאות אלו גם הן בלעדיות למתרגמת אחת, כאן ניתן לומר שהצורך לדייק גובל בצורך להדגיש.

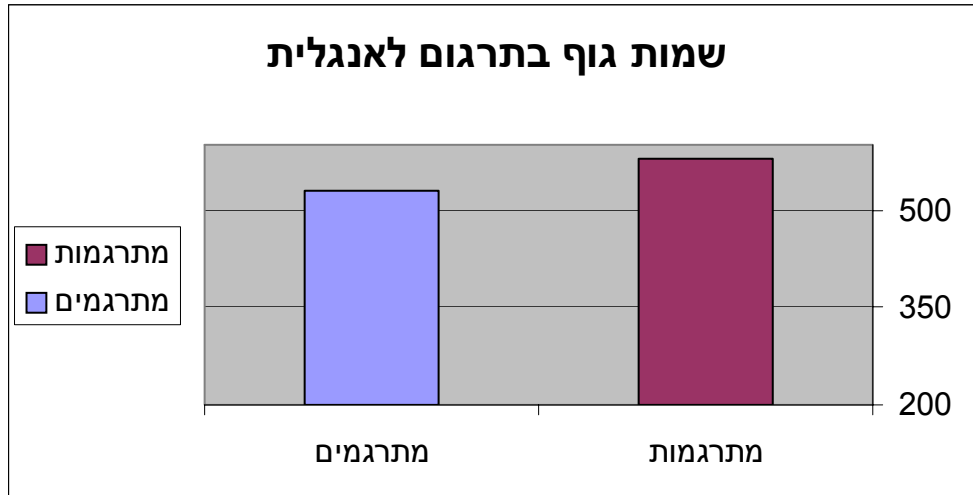
מסקנה: בתוצרים התרגומיים לא היה שימוש נפוץ בכמתים, אולם הדוגמאות המעטות שנצפו רווחו דווקא בתרגומיהן של המתרגמות לעומת המתרגמים, להבדיל מממצאי מחקרם של קופל ואחרים (שם) המראים כי השימוש בכמתים מאפיין את כתיבתם של הגברים.

4.1.12 שימוש בשמות גוף

בעקבות מחקרם של קופל ואחרים (2003) אשר הצביע על הבדלים כמותיים

מבחינת השימוש בשמות גוף, הוחלט לבדוק אם אותם הבדלים באים לידי ביטוי גם בתרגומים, ואם כן, אם שימוש בשמות גוף מסוימים הוא תלוי מגדר כפי שמתואר במחקרם של קופל ואחרים (שם).

ההבחנה בין שתי השפות דרושה, לפחות בהתחלה, משום שספרדית, בדומה לעברית, מכילה פעלים המגלמים בתוכם את שם הגוף; הסיימת של הפועל מעידה על שם הגוף. אי לכך, כמות ההיקריות של שמות גוף בתרגומים לאנגלית גדולה יותר ממספר ההיקריות של שמות הגוף בספרדית.

ניתן לראות כי קיימים הבדלים בין המינים בשימוש בשמות גוף, אולם הפער אינו גדול. בתרגומיהן של המתרגמות נמצאו 41.35 שמות גוף בממוצע ואילו בתרגומיהם של המתרגמים נמצאו 40.69 שמות גוף בממוצע.

4.1.12.1 הזנת התרגומים לתוכנה המזהה את מגדר הכותב/ת

עשרים ושניים תרגומים לאנגלית הוזנו לתוכנה שפיתחו קופל ואחרים (2003) שנועדה לזהות את מגדרם של כותבי המקור. מטרת הבדיקה היתה לבדוק אם אותה תוכנה תצליח לזהות את מגדרם של המתרגמים והמתרגמות. הזיהוי מתבצע על פי פרמטרים שהוגדרו מראש על סמך מאפיינים תלויי מגדר אשר נמצאו בכתבי מקור הלקוחים מהקורפוס הבריטי (BNC).

לתוכנה כ-80 אחוזי הצלחה בזיהוי מגדרו/ה של הכותב/ת בכתבי מקור, אולם, התוכנה

לא הצליחה לזהות את מגדרם של המתרגמים והמתרגמות. בנסותנו להסביר זאת, יש להביא בחשבון את העובדה שכתבי המקור שנלקחו מתוך הקורפוס היו בנושאים שונים ואילו במחקר הנוכחי מדובר בטקסטים פחות או יותר זהים, מכאן שהמבנה שלהם מקביל. שנית, המדגם מצומצם, בפרט אם נעשית הבחנה בין השפות. נוסף על כך, ניתן לומר שהמגדר "מתווך" משום שהטקסט המקורי נכתב בידי גבר ואישה ומאוחר יותר שונה בידי החוקרת, כלומר התוצר התרגומי מושפע הן ממגדרם של כותבי המקור, והן ממגדר המתרגמים/ות. מחקרים של קופל ואחרים מצביע על תופעות המאפיינות את הנשים ועל תופעות המאפיינות את הגברים: כאמור שימוש בתוויות יידוע (a, the, that, these) וכמתים

(one, two, more, some) אפיינו את כתיבתם של הגברים, ואילו שימוש בשמות הגוף הבאים אפיינו את הכתיבה של הנשים (I, you, she, her, their, myself, yourself, herself) בקורפוס הספציפי. ממחקרם עולה כי:

“female writers use more pronouns that encode the relationship between the writer and the reader (especially: 1st person singular and 2nd person pronouns)” (Argamon et al, 2003: 10)

אם כך, ראינו בתרשים שאכן נשים משתמשות במספר רב יותר של שמות גוף לעומת גברים, על אף שההבדלים אינם גדולים במיוחד. להלן, תרשים נוסף אשר מציין את התפלגות שמות הגוף בתרגומיהם של הנבדקים.

4.1.12.2 שימוש בשמות הגוף בתרגומים לאנגלית

טבלה מספר 14: התפלגות השימוש בשמות הגוף

מגדר	I	Me	You	It	We	They	Your/s Yourself yourselves	Our/s Ourselves	Their/s	Us	Them Themselves	Its Itself
מתרגמים	1	13	53	34	207	23	25	26	11	36	10	5
מתרגמות	1	13	62	54	264	34	30	44	12	40	13	9

(הערה: המספרים בטבלה מייצגים מספר היקרויות)

הטקסט שנמסר לתרגום לא כלל שמות בגוף ראשון אולם מתרגם אחד מתוך 13

הוסיף בתרגומו שימוש בגוף ראשון (I gather) כמו גם מתרגמת אחת מתוך 14 אשר הוסיפה בתרגומה (I'm sure). המתרגמים נדרשו לתרגם את המילה "סליחה" ולשם כך השתמשו 96% בביטויים כמו: excuse me, pardon me ועל כן, לא היו הבדלים משמעותיים בשימוש בשמות בגוף ראשון. כמו כן, לא היו הבדלים בשימוש בשמות בגוף שני, שם הגוף you נמצא בממוצע ארבע פעמים (4.42 בתרגומיהן בדומה ל-4.07 בתרגומיהם). נמצאו הבדלים בעיקר בשימוש בגוף ראשון רבים, שם הגוף we הופיע בממוצע 18.85 פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת 15.92 פעמים בתרגומיהם של הגברים. שם הגוף us הופיע בממוצע 2.85 פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת 2.76 בתרגומיהם של הגברים וממצא זה עולה בקנה אחד עם כינויי השייכות בגוף ראשון רבים our/s, ourselves שנמצאו בממוצע 3.14 פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת פעמיים בתרגומיהם של

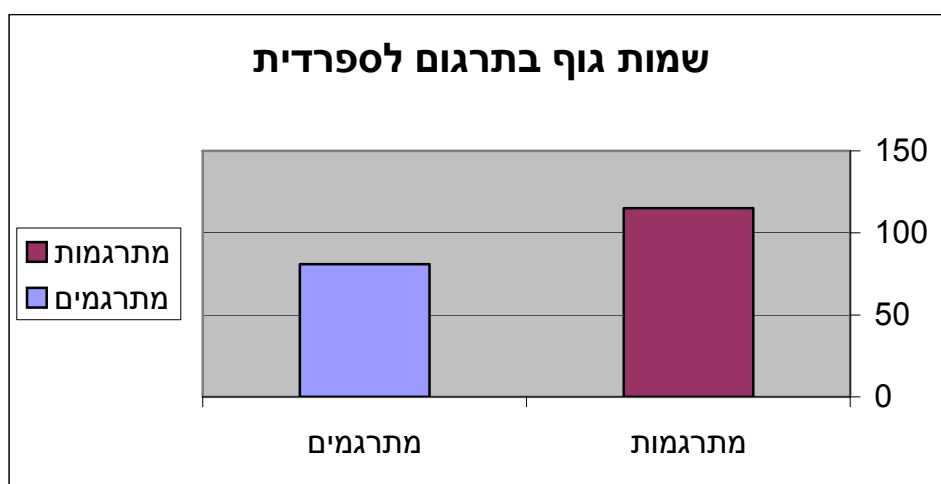
הגברים. שם הגוף הסתמי it, הופיע בממוצע 3.85 פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת 2.61 בתרגומיהם של הגברים. שמות בגוף שלישי רבים כמו they הופיעו 2.42 פעמים בממוצע בתרגומיהן של הנשים לעומת 1.76 בממוצע בתרגומיהם של הגברים. כלומר, ניתן לומר שהשימוש בשמות גוף מסוימים הוא תלוי הקשר.

מסקנה: בהשוואת מספר ההיקריות של שמות הגוף אשר הופיעו בתרגומיהן של המתרגמות והמתרגמות, נמצאו הבדלים מזעריים בשימוש בשמות הגוף הבאים: you (4.42 בדומה ל- 4.07 פעמים), us (2.85 בדומה ל-2.76 פעמים), כאמור, מספר ההיקריות הרב יותר נמצא בתרגומיהן של המתרגמות. לעומת זאת, נמצאו הבדלים חדים יותר בשימוש בשמות הגוף הבאים: we (18.85 לעומת 15.92 פעמים), our/s + ourselves (3.14 לעומת 2 פעמים), it (3.85 לעומת 2.61 פעמים), they (2.42 לעומת 1.76 פעמים), כאמור מספר ההיקריות הרב יותר נמצא בתרגומיהן של המתרגמות.

4.1.12.3 שימוש בשמות הגוף בתרגומים לספרדית

בתרגום לספרדית, מספר שמות הגוף מצומצם בהשוואה לכמות שנמצאה בתרגומים לאנגלית, וזאת כאמור, משום שרוב שמות הגוף מגולמים בפועל עצמו. בתרגומים לספרדית גם כן קיימים הבדלים בכמות השימוש בשמות גוף אולם להבדיל מאנגלית, נראה כי דווקא המתרגמים מרבים להשתמש בשמות גוף לעומת המתרגמות.

תרשים מספר 8: שמות גוף בתרגום לספרדית – השוואה כמותית

בתרגומיהם של המתרגמים נמצאו בממוצע 16.2 לעומת 14.37 שמות גוף בתרגומיהן של המתרגמות. להלן טבלה המכילה את שמות הגוף הנפוצים ביותר שהיו בשימושם של המתרגמים והמתרגמות לספרדית.

טבלה מספר 15: שמות גוף נפוצים בשימושם של המתרגמים והמתרגמות לספרדית

מגדר	Sus (כינויי קניין לגוף שלישי רבים, מקביל ל- their)	Nuestro/a Nuestras/as (כינויי קניין לגוף ראשון רבים, מקביל ל- our)	Ellos Les (גוף שלישי רבים, מקביל ל- they)	Ustedes Vosotros (גוף שני רבים, מקביל ל- you)	Nosotros Nos (גוף ראשון רבים, מקביל ל- we)
מתרגמים	5	8	12	3	40
מתרגמות	5	13	13	10	59

(הערה: המספרים בטבלה מייצגים מספר היקרויות)

כמו בתרגומים לאנגלית, שם הגוף הנפוץ ביותר היה גוף ראשון רבים (nosotros, nos) אשר הופיע בממוצע 8 פעמים בתרגומיהם של המתרגמים בדומה ל-7.37 פעמים בתרגומיהן של המתרגמות. למעשה, ייתכן כי השימוש בשמות הגוף הוא מעין הדגשה משום שהפועל הנספח כבר מעיד על הגוף המבצע, כלומר המתרגמים בחרו להדגיש את הגוף המבצע ומתרגמות בחרו ברוב המקרים שלא להדגיש והסתפקו בציון הפועל. העובדה שהבחירה להדגיש או לא להדגיש את שמות הגוף, מותירה משמעות זהה למבע¹⁶, מסבירה את השימוש הזה מבחינה כמותית שנעשה בכינויי הקניין לגוף ראשון רבים (nuestro/a, nuestros/nuestras) אשר הופיעו כמעט ללא הבדלים, 1.62 פעמים בתרגומיהן בדומה ל-1.6 פעמים בתרגומיהם. שימוש בשמות בגוף שני רבים (ustedes, vosotros) כפי שניתן לראות בטבלה רווחו יותר בתרגומיהן של המתרגמות, אשר הופיעו בממוצע 1.25 לעומת 0.6 פעמים בתרגומיהם של המתרגמים. וזאת להבדיל מהתרגומים לאנגלית שבהם ראינו שימוש דומה בין גברים ונשים בשם הגוף you. שימוש בשם בגוף שלישי (ellos, les) רווח יותר בתרגומיהם של המתרגמים אשר הופיע בממוצע 2.4 לעומת 1.62 פעמים בתרגומיהן של המתרגמות, כמו גם כינוי הקניין לגוף שלישי רבים (sus) הופיע פעם אחת בממוצע בתרגומיהם של המתרגמים לעומת 0.625 בתרגומיהן של המתרגמות.

¹⁶ דוגמה בעברית: המבע: "אנחנו עשינו" זהה למבע: "עשינו", משום שבשני המקרים אנחנו יודעים מי הגוף המבצע, רק שבאחד קיימת הדגשה ובשני אין הדגשה.

מסקנה: ניתן לראות כי המתרגמים לספרדית עשו שימוש רב יותר בשמות גוף לעומת המתרגמות. אולם, השימוש בגוף שני רבים (ustedes, vosotros) רווח יותר בתרגומיהן של המתרגמות (1.25 לעומת 0.6 פעמים), אך כפי שכבר צוין, המדגם מצומצם.

4.1.12.4 שימוש בשמות גוף לאחר איחוד התוצרים התרגומיים

בתרגומים לאנגלית נמצא שימוש רב יותר בשמות גוף בתרגומיהן של המתרגמות לעומת המתרגמים ואילו בתרגומים לספרדית נמצא שימוש רב יותר בתרגומיהם של המתרגמים לעומת המתרגמות. על כן, הוחלט לאחד את מספר ההיקריות בשתי השפות, למרות ההבדלים הקיימים בשימוש בשמות גוף בספרדית ובאנגלית.

טבלה מספר 16: שימוש בשמות גוף לאחר איחוד התוצרים התרגומיים

ממוצע	סך כל שמות הגוף	
31.55	694	מתרגמות (22)
33.89	610	מתרגמים (18)

מסקנה: לאחר איחוד התוצרים התרגומיים נראה כי המתרגמים השתמשו במספר רב יותר של שמות גוף (33.89 בממוצע) לעומת המתרגמות (31.55 בממוצע).

4.1.13 הבדלים תלויי מגדר בתופעות ייחודיות לתחום התרגום

4.1.13.1 הנהרות

התוצרים התרגומיים בניסוי המתואר כאן כוללים הזחות (non-obligatory shifts) (Toury 1999) שעיקרן הנהרות, שכן, הנהרה היא סוג של הזחה אולם לא כל הזחה היא הנהרה. תופעת ההנהרה היא כולל תרגומי (בלום-קולקה 1986) ובעקבותיה אנו עדים למילים המתווספות לתוצר התרגומי כמו גם מילים הנשמטות ממנו. היות שמדובר בתופעה הקיימת בתרגום לכל השפות, לא נעשתה הבחנה בין שתי השפות.

4.1.13.2 הנהרות - מיון

הנהרה באה לידי ביטוי בכמה צורות בתרגומים:

1. תוספות של מילים (שמות עצם, שמות גוף) שלא קיימות במקור באופן מפורש אלא

במרום, "filling out elliptical expressions" (Nida, 1964). לדוגמא, בטקסט

המקור נשאלת השאלה: "ולמה **כותבים** לנו שהגשר נקרא על שם קרב ינה?"

דוגמאות:

Why does **the guidebook** tell us that the bridge is named after the Battle of Jena? (3)

Why do **the books** bother telling us that some bridge is "named for the Battle of Jena?" (15)

למעשה מה שמופיע במקור כגוף שלישי רבים, המגולם בפועל, הופך בתרגום לנושא מפורש,

"מדריך הטיולים" בתרגומה של מספר 3 ו"הספרים" בתרגומו של מספר 15, ויש עוד כמה

דוגמאות להנהרה מסוג זה שבה "כותבים" הפך ל"מדריך הטיולים שלנו" (5), "הכותב/ת"

(7), "כותבי מדריכי הטיולים" (27), "אלו שכותבים את מדריכי הטיולים" (34), ועוד.

מקור: "הספר בנוי כך שכל מסלול הוא יחידה בפני עצמה ובה מפה (המפה בצבע סגול כהה

כדי שתהיה בולטת לעין), **פרטים** על שעות הפתיחה של האתרים והדרכים להגיע אליהם..."

דוגמאות:

The book is structured so that each trip is an independent unit with a map (printed in dark purple, so that it's easy on the eyes). **It** lists the opening hours of the sites and directions on how to get there, (1)

The book is built so that each outing is a self-contained unit with its own map (the map is color-coded in dark purple, so that you can find it easily). **Each tour** contains the opening and closing times of sites, (27)

עוד מאותה קבוצה, מילים שלא הופיעו במפורש במבע המקורי אך נוספו לתוצר התרגומי.

מקור: טוב, תענו בעצמכם:

דוגמאות:

You can answer **this question** yourselves: (5)

Answer **this** yourself (22)

Bien, respondan **a esto** por sí mismos: (30) (טוב, תענו על כך בעצמכם)

ניתן לטעון כי באנגלית מצריך הפועל מושא ישיר ומשום כך קשה להשמיטו ואילו בעברית ובספרדית הוא מצריך מושא עקיף, לכן קל יותר להשמיטו. אולם, בדוגמאות הבאות ניתן לראות כי היו מקרים שבהם הושמט המושא הישיר גם בתרגומים לאנגלית:

Alright, answer by yourself: (21)

You can answer for yourself: (18)

מקור: ניסיון של שנים בניחוח מערכות ובהיכרות עם בני אדם נמזגו כאן באהבה ובמסירות.

דוגמאות:

Joining forces **in our guide** are years of experience in system analysis, meeting people, love, and dedication. (7)

Many years experience in systems analysis and knowing people were coalesced into **this book** with a lot of love and dedication.(25)

מתוך קבוצה זו נמצאו בסך הכל 46 דוגמאות, מתוכן, 28 דוגמאות להנהרות בתרגומי המתרגמות לעומת 18 דוגמאות בתרגומי המתרגמים.

מסקנה: הנהרה מסוג זה הופיעה בממוצע 1.27 בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל-1 פעמים בתרגומיהם של המתרגמים.

2. הנהרות תלויות תרבות: כלומר הנהרה המיועדת לבאר מושג כלשהו שייטכן

שלא יהיה מוכר לקורא בתרבות הקולטת. בהנחיות, נכתב למתרגמים

במפורש שהטקסט לתרגום מיועד לקהל קורא אנגלית/ספרדית אך לא

בהכרח יהודי, כלומר, נרמז להם במילים אחרות להנהיר כל ביטוי שייטכן

וקהל היעד שלהם לא יבין בשל הבדלי תרבויות.

מקור: "שלחנו את דליק של הילדים לתור את יורודיסני"

דוגמאות:

we sent our very own **Peter Pan** to Euro Disney, (6)

We sent Dalik **Wolinitz** from **children's TV** to tour EuroDisney, (17)

Enviamos a Dalik **del canal infantil** a recorrer Eurodisney, (39)

Enviamos a Dalik, **conocido de los niños**, a recorrer Eurodisney (30)

מתרגמת מספר 6 בחרה להמיר את דליק ב"פיטר פן" כמו גם מתרגמת מספר 1 שבחרה ב-"Mister Rogers", ומתרגמת מספר 10 שבחרה ב-"Eammon Andrews". היו מתרגמים ומתרגמות שבחרו להשאיר את דליק בתרגומיהם ולהנהיר באמצעות תוספת המתארת מי הוא, כמו בדוגמה של מתרגמת מספר 39 אשר תרגמה: "דליק מערוץ הילדים". ואילו מתרגמים ומתרגמות אחרים בחרו להשמיט את דליק ולהמיר אותו ב"כוכב הילדים" או ב"מנחה מערוץ הילדים".

דוגמאות נוספות להנהרות תלויות תרבות נמצאו גם במבע הבא שהופיע במקור:

"הצעות היכן אפשר לאכול לאורך המסלול או היכן נוכל למצוא את המטבח הכשר, וכו'."

תרגום:

suggested places to eat along the route, **including where those keeping the Jewish dietary laws can find kosher facilities**, etc. (18)

We suggest eating-places along the route and where to find **one with a Kashrut certificate**, and similar information. (20)

consejos para saber dónde comer a lo largo del trayecto o dónde encontrar comida **kasher (de acuerdo con las prescripciones religiosas judías)**, etc. (28)

המלצות כדי לדעת היכן לאכול לאורך המסלול או היכן נמצא אוכל כשר (בהתאם להנחיות הדת היהודית)

recomendación acerca de donde se puede comer, o donde se puede conseguir comida **Kosher (comida Kosher: comida preparada conforme a las normas del judaísmo)**, etc.(33)

המלצות בנוגע להיכן אפשר לאכול או היכן ניתן להשיג אוכל כשר (אוכל כשר: אוכל המוכן על פי חוקי היהדות).

בסך הכל נמצאו 39 הנהרות מסוג זה בתרגומים לאנגלית ולספרדית, מתוכם, 23

הנהרות בתרגומי המתרגמות ואילו 16 הנהרות בתרגומי המתרגמים.

מסקנה: הבדלים בין המינים בנוגע לשימוש בהנהרות תלויות תרבות היו מזעריים, בממוצע נמצאו 1.045 דוגמאות להנהרות בתרגומיהן של המתרגמות לעומת 0.88 דוגמאות להנהרות בתרגומיהם של המתרגמים.

3. הנהרה באמצעות תוספת מילות העצמה, מילות צמצום, שם תואר או תואר הפועל.

דוגמה להנהרה באמצעות תוספת מילות העצמה:

מקור: "למה רק לקבוצה מאורגנת המבקרת במוזיאון יש מדריך שיודע את כל הסיפורים המעניינים?"

תרגום:

Why is it that only tour groups visiting museums get a guide who knows all the **really** good stories? (1)

דוגמה להנהרה באמצעות תוספת מילות צמצום:

מקור: "למה לוקח חודש לתכנן מסלול לטיול של שבוע?"

תרגום:

Why does it take a month to plan a trip that will last **only** a week? (2)

דוגמה להנהרה באמצעות תוספת שם תואר:

מקור: "בחרנו להוציא את הספר כאוגדן בצבע ירוק-כחלחל כדי שאפשר יהיה לשלוף מתוכו את המסלול הנבחר לאותו יום..."

תרגום:

We concluded that the best format would be an **attractive easy-to-use** file (7)

דוגמה להנהרה באמצעות תוספת תואר הפועל:

מקור: "החלטנו לתרגם את התחושה למעשה."

תרגום:

We **finally** decided to put our feelings into practice. (14)

המשותף להנהרות מסוג זה הוא שהמתרגמים והמתרגמות חשו צורך להוסיף מילים

שיעצמו או שיצמצמו את שמות העצם אשר הופיעו בגפם במקור, כמו כן ראו לנכון להוסיף

שמות תואר לשמות עצם שלא כללו תיאור מפורש, אך הצורך נבע ככל הנראה מפרשנות של

המתרגמים לטקסט המקור. כמו כן, ישנן דוגמאות לפעלים שבתרגום התווספו להם תארים, ככל הנראה מאותן סיבות.

נמצאו 136 הנהרות המכילות תוספות של מילות העצמה, מילות צמצום, שמות תואר ותואר הפועל. מתוכן, 85 דוגמאות להנהרות בתרגומיהן של המתרגמות לעומת 51 הנהרות בתרגומיהן של המתרגמים.

מסקנה: הנהרה מסוג זה היתה נפוצה יותר בתרגומיהן של הנשים, שבהן הופיעה בממוצע 3.86 פעמים לעומת 2.83 בתרגומיהם של הגברים.

4. הנהרה שתפקידה לפרק ביטוי לא מוכר או לא ברור ולהנהירו. הדוגמה הבולטת ביותר היתה לביטוי "הפקולטה לידע אישי" שנכתב במקור. כמה וכמה מתרגמים ומתרגמות אף הוסיפו הערת המתרגם שבה הם מפרטים שהביטוי לא ברור, חלקם אף שאלו אם זה ביטוי שהם אמורים להכיר. כל המתרגמים הבינו את תפקידו של הביטוי במבע. חלקם החליטו לתרגמו מילולית וחלקם החליטו להנהירו כפי שניתן לראות בדוגמאות הבאות:

תרגום:

The sign assumes we are graduates of the **University of Know-all**. (6)

That we're graduates of the **Department of Trivia**? (8)

What are we, **quiz kids**? (24)

¿Que somos Licenciados en **Cultura General**? (30)

(שאנחנו מוסמכים לתרבות כללית)

הנהרה מהסוג הזה נמצאה בכמות דומה הן בתרגומיהם של המתרגמים והן

בתרגומיהן של המתרגמות. בסך הכל נמצאו 30 דוגמאות להנהרות מסוג זה, מתוכן, 18

הנהרות בתרגומיהן של המתרגמות ו-12 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים.

מסקנה: ניתן לראות כי הנהרות מסוג זה שימשו את המתרגמים והמתרגמות באופן

דומה, 0.81 פעמים בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל-0.66 פעמים בתרגומיהם של

המתרגמים.

5. הנהרות שנועדו להפוך ביטוי סתמי שהופיע במקור לביטוי שמצורף אליו מבצע פעולה. לדוגמא, אם נכתב במקור: "כדי שאפשר יהיה לשלוף מתוכו את המסלול הנבחר לאותו יום, ואת החלקים הלא רלוונטים להשאיר בחדר המלון", בתרגום, בחרו מתרגמים ומתרגמות להפוך את המבע לאישי יותר.

תרגום:

the section **you've** chosen for that day and leave the rest in **your** hotel room. (1)

so **you** can pull out **your** day's route and leave the rest in **your** hotel room. (17)

בסך הכל נמצאו בתרגומים 47 הנהרות מסוג זה, מתוכן, 31 הנהרות בתרגומיהן של המתרגמות ו-16 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים. הנהרות מסוג זה נמצאו בממוצע 1.40 בתרגומיהן של המתרגמות לעומת 0.88 בתרגומיהם של המתרגמים.

מסקנה: הנהרות אשר הופכות ביטוי סתמי לספציפי יותר באמצעות הוספת מבצע הפעולה הופיעו בממוצע 1.40 פעמים בתרגומיהן של הנשים לעומת 0.88 פעמים בתרגומיהם של הגברים.

6. הנהרות מסוגים אחרים. הנהרה נפוצה מקבוצה זו היא הוספת פועל לשם הנהרת

המבע. אם במקור נכתב: "למה לוקח חודש לתכנן מסלול לטיול של שבוע?"

בתרגום, בחרו מתרגמים ומתרגמות להנהיר את המבע באמצעות פועל:

תרגום:

Why does it take a month to plan a trip **that will last** only a week? (2)

Why does it take a month to plan a tour itinerary **lasting** a week? (16)

Por qué nos hace falta un mes para planear un viaje **que dura** una semana? (29)

כמו כן ישנן דוגמאות להנהרה שבאה לידי ביטוי באמצעות ציון מילה מסוימת ולאחר מכן מילה או צמד מילים אשר זהים במשמעותם, מעין חזרה על המילה הראשונה, כמו לדוגמא:

מקור: "איזה מכר מקומי"

תרגום:

algún conocido oriundo **del lugar** (34) (איזה מכר יליד המקום מקומי)

una persona conocida autóctona **del lugar** que conozca las historias picantes (40)

(אדם מוכר יליד המקום, מקומי המכיר את כל הסיפורים המעניינים)

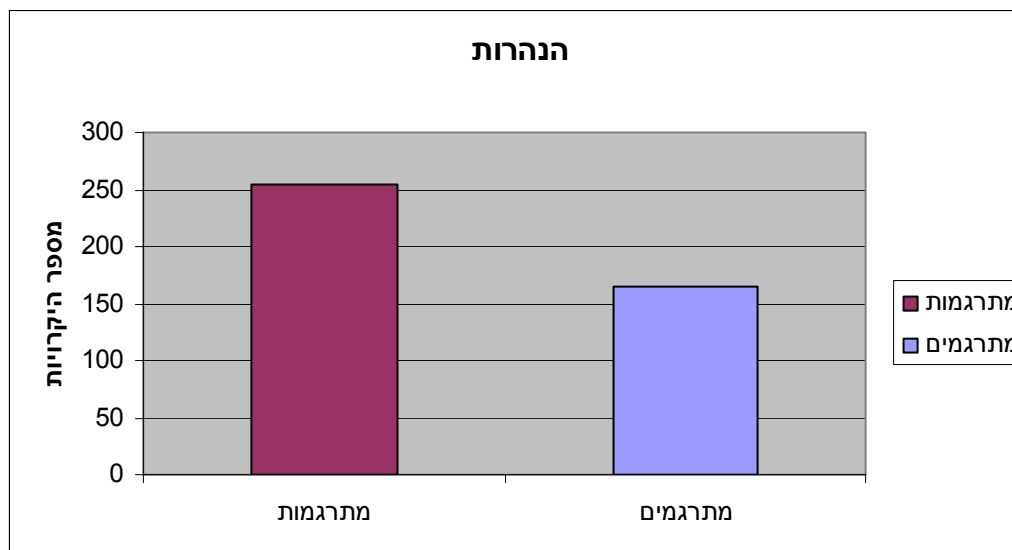
ישנן דוגמאות להנהרה המתבצעת באמצעות המרת ביטוי מסוים לשם מוכר יותר, כמו "עיר האורות" שהופיעה במקור, הפכה בתרגום להיות "פאריס". הוחלט למעשה לקבץ את כל אותן ההנהרות שלא התאימו לקבוצות שתוארו קודם לכן, לקבוצה אחת המכילה הנהרות שונות. בסך הכל נמצאו 121 הנהרות מסוגים שונים, מתוכן 59 הנהרות בתרגומיהן של המתרגמות לעומת 62 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים.

מסקנה: בממוצע נמצאו 3.44 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים לעומת 2.68 הנהרות בתרגומיהן של המתרגמות.

4.1.13.3 הנהרות – השוואה סופית

אם נתמקד בסך כל ההנהרות אשר הופיעו בתרגומים, נראה כי בתרגומיהן של המתרגמות נמצאו 254 הנהרות (11.09 הנהרות בממוצע לטקסט מתורגם) לעומת 165 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים (היינו, 9.72 הנהרות בממוצע בתוצר תרגומי).

תרשים מספר 9: הנהרות בתרגום לאנגלית ולספרדית

מסקנה: מספר רב יותר של הנהרות נמצא בתרגומיהן של המתרגמות, בממוצע, 11.09 הנהרות לעומת 9.72 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים.

4.1.13.4 הזחה – ריבוי

הזחה שחזרה על עצמה בתרגומי שני המינים היא הנטייה להפוך שמות עצם מצורת יחיד לצורת רבים¹⁷. נראה כי 88.88% מכלל המתרגמים השתמשו בהזחה מסוג זה לעומת 81.81% מכלל המתרגמות, ובממוצע נמצאו 2.94 הזחות מסוג זה הן בתרגומיהן של הנשים לעומת 2.37 בתרגומיהם של הגברים. הדוגמה הבולטת ביותר בטקסט המקור היא המבע הבא:

"למה רק לקבוצה מאורגנת המבקרת במוזיאון יש מדריך שיודע את כל הסיפורים המעניינים?"

תרגום:

Why are there only **guides** in the **museums** who know all the interesting stories available only for organized **groups**? (2)

Why is it that in **museums** only the organized **tours** have **guides** who know the really spicy stories? (18)

¿Por qué en las visitas al museo sólo las **excursiones organizadas** tienen **guías** que conocen todas las historias interesantes? (29)

מסקנה: אף על פי שבממוצע נראה כי הן המתרגמות והן המתרגמים נטו להפוך את היחיד לרבים באופן דומה, נראה כי אחוז המתרגמים שעשה שימוש בהזחה מסוג זה גבוה יותר מאחוז המתרגמות.

4.1.13.5 תוספות

תוספות בתוצר התרגומי באו לידי ביטוי בהערות מתרגמים לעיתים בתוך הטקסט

לעיתים כהערת שוליים, במילים בודדות שהתווספו כתוצאה מחוסר הבנה ובמילים שלא היו במקור והתווספו לתרגום מסיבות שונות להבדיל מהנהרה.

לדוגמה, במקור נכתב: "ומה הם חושבים כשהם כותבים שהכנסייה בנויה בסגנון גותי?" בתרגומה של נבדקת מספר 6, מתווסף "השלט":

The sign tells us that the church is Gothic (6)

דוגמה לתוספת אשר נבעה מאי הבנה:

¹⁷ מדובר בהזחה (non-obligatory shift) ולא בהיסט (obligatory shift) משום שניתן לתרגם שמות אלו

מקור: הצעות היכן אפשר לאכול לאורך המסלול

תרגום:

suggestions as to where to eat, **the length of a route** (3)

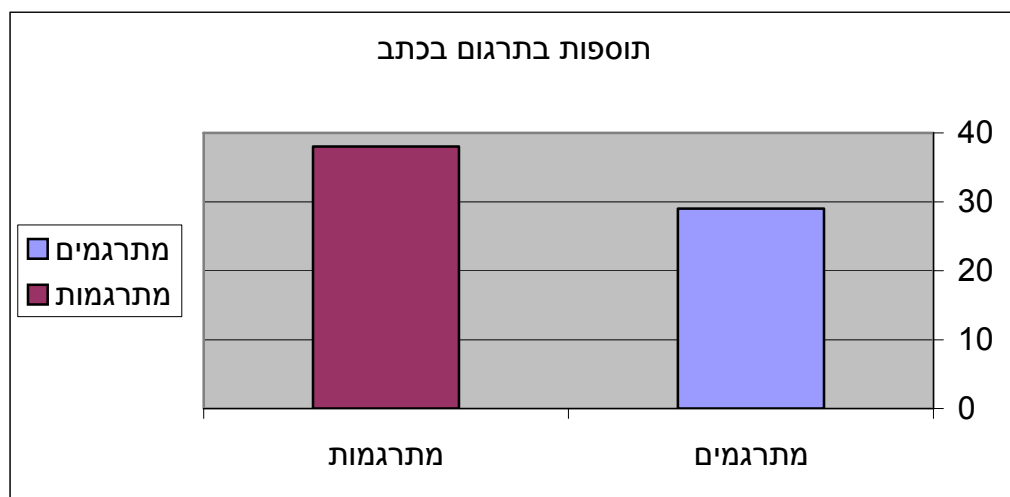
דוגמה נוספת לתוספת המופיעה כהערה של מתרגם בגוף הטקסט:

מקור: "שאנחנו בוגרי הפקולטה לידע אישי?"

תרגום:

What are we, quiz kids? **Is this a category we're supposed to understand?** (24)

תרשים מספר 10: תוספות בתרגום בכתב

(המספרים בתרשים מתייחסים למספר ההיקרויות)

מילים או מבעים אשר הוגדרו כתוספות היו מגוונים למדי, כלומר, קשה למצוא

תוספת שחזרה על עצמה יותר מפעם אחת בתרגומים השונים. בסך הכל נמצאו 67 תוספות,

38 תוספות בתרגומיהן של 19 מתרגמות לעומת 29 תוספות בתרגומיהם של 15 מתרגמים.

היינו, 1.77 תוספות בממוצע בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל-1.50 תוספות בממוצע

בתרגומיהם של המתרגמים.

מסקנה: ניתן לראות כי אין הבדלים משמעותיים בין המינים בכל הנוגע להוספות. נראה כי

86.36% מהמתרגמות ו- 83.3% מהמתרגמים הוסיפו מילים או מבעים לטקסט באופן דומה,

1.77 מילים בממוצע בתרגומיהן של הנשים בדומה ל-1.50 מילים בתרגומיהם של הגברים.

4.1.13.6 השמטות

להבדיל מהתוספות, השמטות היו פחות אידיוסיןקרטיות משום שניתן היה לראות כי מילה מסוימת הושמטה בידי כמה מתרגמים ומתרגמות. הדוגמה הבולטת שחזרה על עצמה במספר תוצרים תרגומיים היתה השמטת המילה "חדר".

מקור: "בחרנו להוציא את הספר כאוגדן בצבע ירוק-כחלחל כדי שאפשר יהיה לשלוף מתוכו את המסלול הנבחר לאותו יום, ואת החלקים הלא רלוונטיים להשאיר **בחדר** המלון."

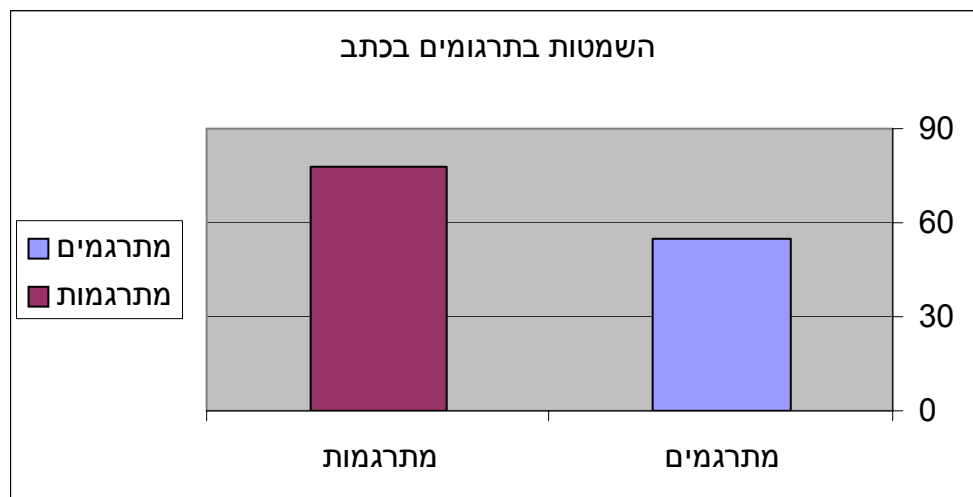
תרגום:

so that one can pull out the route selected for any particular day and leave the irrelevant sections **in the hotel** (3)

para que se pueda sacar el itinerario escogido para el día y dejar **en el hotel** las partes que no corresponden. (39)

(כדי שאפשר יהיה להוציא את המסלול הנבחר לאותו יום ולהשאיר **במלון** את שאר החלקים שאינם רלוונטיים)

תרשים מספר 11: השמטות בתרגומים בכתב

(המספרים בתרשים מתייחסים למספר ההיקריות)

בסך הכל נמצאו 133 השמטות, מתוכן 78 בתרגומיהן של 21 מתרגמות ו-55

השמטות בתרגומיהם של 17 מתרגמים. מספר המילים אשר הושמטו במוצע היה 3.59 בתרגומיהן בדומה ל-3.06 בתרגומיהם.

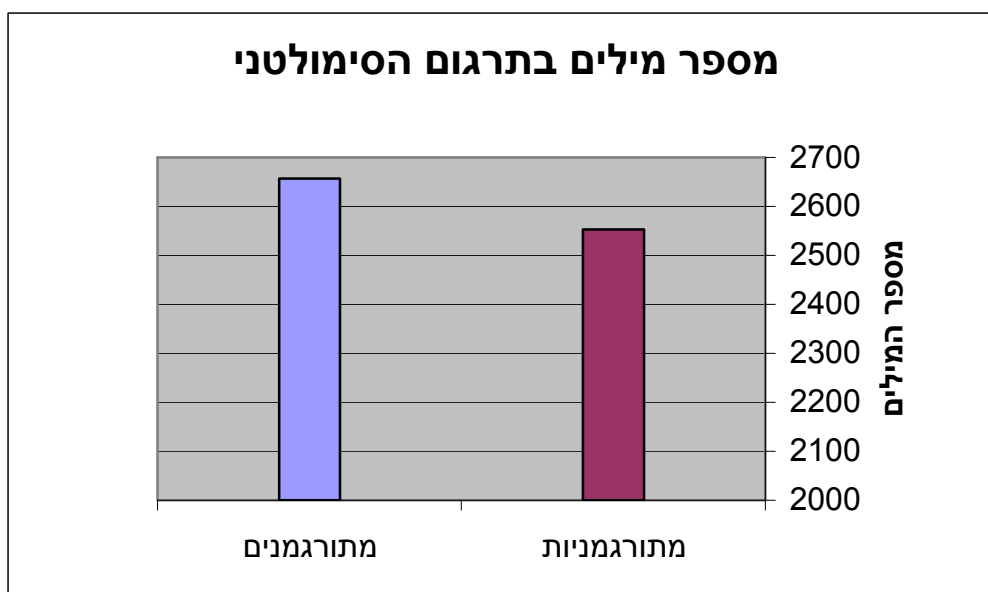
מסקנה: הבחירה להשמיט מילים או מבעים שימשה 95.45% מהמתרגמות ו- 94.4% מהמתרגמים, כמו כן, בממוצע הושמטו 3.59 מילים בתרגומיהן של המתרגמות בדומה ל- 3.06 בתרגומיהם של המתרגמים. היינו, בדומה לשימוש בתוספות, אין הבדלים משמעותיים בין המינים בנוגע להשמטת מילים.

4.2 ממצאי התרגום הסימולטני

4.2.1 מספר מילים

לאחר בדיקת מספר המילים בתרגום בכתב, נוכחנו לדעת שמספר המילים בממוצע בתרגומיהם של הגברים והנשים היה דומה למדי, כאשר לא נעשתה הבחנה בין שתי השפות. בתרגום הסימולטני השתתפו שתי מתורגמניות ושני מתורגמנים, אשר תרגמו את אותם שני טקסטים כל אחד, ובתרגומיהם אנו עדים להבדלים במספר המילים.

תרשים מספר 12 – מספר מילים בתרגום הסימולטני

נראה כי המתורגמנים השתמשו במספר רב יותר של מילים בהשוואה למתורגמניות. ממצאים אלה שונים מהממצאים שאפיינו את התרגום בכתב, אולם עולים בקנה אחד עם מחקרים מתחום השיח כמו זה של סוואקר (1975) שבו נראה כי גברים משתמשים במספר רב יותר של מילים לעומת נשים, בעת הדיבור.

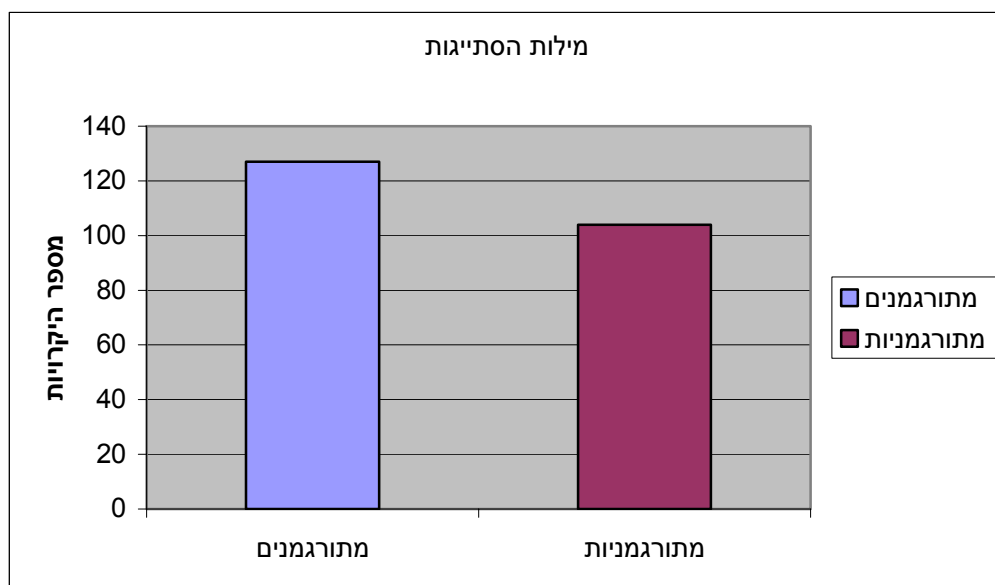
מסקנה: לאחר תמלול התרגומים הסימולטניים נמצא כי המתורגמנים השתמשו במספר מילים רב יותר לעומת המתורגמניות, 2657 לעומת 2553 מילים במוצע.

4.2.2 מילות הסתייגות

כשנבדקו מילות הסתייגות בתרגום בכתב, נראה כי השימוש בהן היה מצומצם, ואילו

בתרגום הסימולטני, היה שימוש רב יותר במילות הסתייגות. ועל כן נראה שהתופעה מתקיימת בדיבור (ומכאן גם בתרגום סימולטני) יותר מאשר בכתב (ומכאן גם בתרגום בכתב).

תרשים מספר 13: סך כל ההיקריות של מילות ההסתייגות אשר הופיעו בתרגום הסימולטני של שני הטקסטים¹⁸.

נראה כי בתרגום הסימולטני עשו המתורגמנים שימוש רב יותר במילות הסתייגות,

לעומת המתורגמניות, להבדיל מהמצאים של בדיקת מילות ההסתייגות בתרגום בכתב.

בדומה לבדיקה שנערכה למילות ההסתייגות בתרגום בכתב, גם כאן תיערך חלוקה

לקטיגוריות שונות של מילות ההסתייגות בהתאם לתפקידן במבע.

¹⁸ אורכו של הטקסט הראשון הוא 1762 מילים ואורכו של הטקסט השני הוא 1823 מילים.

4.2.2.1 מילות הסתייגות - חלוקה לקטיגוריות

לאחר שזוהו כל מילות ההסתייגות בתרגום הסימולטני, חולקו אפוא, מילות ההסתייגות לחמש קטיגוריות (ארבע קטגוריות דומות לאלה של התרגום בכתב ואחת נוספת המאפיינת את התרגום הסימולטני).

1. **ודאות:** מילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות על פי החלוקה של הולמז

(1987, 1984). **דוגמאות:**

אני בטוחה// שלא תתחרטו. (42)

אני משוכנעת שלא תתחרטו על כך. (44)

2. **אי-ודאות:** מילות הסתייגות המביעות אי-ודאות על פי החלוקה של הולמז

(1987, 1984). **דוגמאות:**

סביר להניח שהוא היה מאוד מרוצה גם אם הוא היה מנהל קריירה אקדמית (44)

החלום הזה של לפרוש **לאיזשהו** מקום נוח ושקט (44)

3. **דברים:** מילות הסתייגות המייצגות שם-עצם הנקראות בפי מאיירהוף (1992)

thingies. כאמור לא תמיד נחשבים פריטים מקבוצה זו למילות הסתייגות המשקפות

אי-ודאות, משום שכפי שטוענת מאיירהוף (שם), סיוג המבע לא תמיד קשור בחוסר

ודאות אלא עשוי לנבוע גם מאופיים של היחסים בין הדוברים. ואכן בתרגום

הסימולטני השתמשו המתורגמנים במילים מקטגוריה זו כתחליף שגור, כאשר בחלק

מן המקרים ציינו את הנושא בתחילת המבע ובמקום לחזור עליו, המירו אותו

בהשמט (ellipsis), כגון "הדבר" ובמילות הסתייגות אחרות, אולם לא כל המילים

אשר נכנסו לקטגוריה זו מתפקדות כהשמט. היו גם מקרים שבהם נקטו המתורגמנים

מילים מסוג "דברים" או "משהו", ובכך יצרו מבע מעורפל. עם זאת, אין דרך – ואף

אין זה מענייננו כאן – לקבוע בוודאות את המניע לשימוש במילים אלה. לכן הוחלט

לאמץ את הקטגוריזציה של מאיירהוף (*thingies*) או כפי שקראתי לה "דברים",

(1992) ולהפריד אותה מן הקטגוריה של הולמז (1984, 1987) המשקפת אי-ודאות.

דוגמאות:

והדבר נכון במיוחד אם הם מצליחים למצוא את הרפרטואר המתאים להם (44)

אבל היום אנשים, פחות ופחות אנשים מוכנים לסבול את **העניין** הזה (44)

הדוגמה האחרונה היא דוגמה להשמט משום שהיא מתייחסת לקניות במרכזי קניות סוואנים ואפשר להבין זאת מההקשר משום שבמבע שקדם למבע זה דובר על קניות במרכזי קניות סוואנים.

4. **הקטנה:** מילות הסתייגות המקטינות את המבע (diminutives), להבדיל מהקטגוריה

הקודמת, כאן יהיה ניסיון להראות מי מבין המינים נוטה להקטין את המבע.

עם גישה חאפרית **משהו**. (44)

חלקם נתגלו כ**מעט** במקרה. (44)

5. **ועוד:** הרחבה להגדרה של מאיירהוף (1992) למילות הסתייגות הבאות אחרי שם

עצם. הדוגמה שהיא מציגה היא: **noun + and things / and stuff**, כלומר מילות

הסתייגות המופיעות בדרך כלל אחרי מניית מספר פריטים. מילות הסתייגות

מקטגוריה זו בלטו בעיקר בתרגום הסימולטני בשמות-עצם המלווים במקור ביותר

משני שמות-תואר. המתורגמנים נחשפים למידע בהדרגה ובאופן ליניארי וכמו כן הם

כפופים לאילוצי הזמן (Shlesinger 1995), ולכן, בכל פעם שנחשפו לשם-עצם

המלווה ביותר משני שמות-תואר, החליטו מרביתם להמיר חלק משמות-התואר

במילות הסתייגות כמו: "וכיוצא בזה", "וכדומה" (בין משום שלא עלה בידיהם להיזכר

בפריטים מסוימים, ובין מכל סיבה אחרת). לכן קטגוריה זו נקראת מעתה קטגוריית

"ועוד". **דוגמאות:**

שלא לדבר על מגבות, ציוד משרדי, צעצועים לילדים **וכך הלאה**. (44)

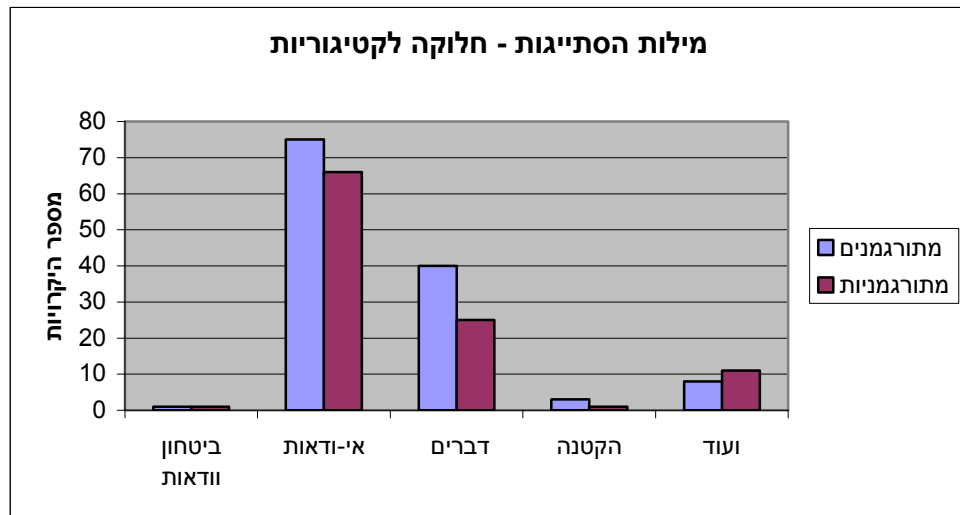
המאמנים עלולים להזניח את הילד מבחינת תזונתו//, מבחינת צמיחתו// **וכדומה** (43) קולג'

שבסופו שבזמנו היו בו רק לימודים מדעיים//, צבאיים// **וכיוצא בזה--** (42)

4.2.2.2 מילות הסתייגות – דוגמאות

להלן, הניתוח לפי מגדר לאחר חלוקת מילות ההסתייגות לקטגוריות.

תרשים מספר 14: מילות הסתייגות – חלוקה לקטגוריות

על פי ממצאי התרשים נראה כי מילות הסתייגות המשקפות אי-ודאות רווחו יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, כמו גם מילות הסתייגות מהקטיגוריות "דברים" ו"הקטנה". מילות הסתייגות מהקטגוריה "ועוד", האופיינית לתרגום הסימולטני, הופיעו בכמות גדולה יותר בתרגומיהן של המתורגמניות. נמצאו רק שתי דוגמאות למילות הסתייגות המשקפות ביטחון וודאות והן התחלקו שווה בשווה בין המינים.

4.2.2.3 קטגוריה "ועוד"

קטגוריה זו הופיעה בעיקר בתרגום הסימולטני, ונראה שהיא אופיינית לאופנות תרגום זו, הכרוכה באילוצי זמן קיצוניים ומכך שהמידע מתגלה בהדרגה. קטגוריה זו התאימה מאוד לדיון במילות הסתייגות אולם ראוי לציין כי פרט להיות המילים דוגמאות למילות הסתייגות הן מייצגות במקביל מעין אסטרטגיית מילוט שכיחה בתרגום הסימולטני. ברוב הפעמים הופיעו מילים אלו בסיום המשפט ולא בכדי בחרו המתורגמנים והמתורגמניות להשתמש בהן. מדובר באסטרטגיית מילוט לצורך סגירת משפט, פיצוי על החסר, הימנעות משקט וכדי להרוויח זמן. המילה "וכדומה", למשל, חוזרת על עצמה שמונה פעמים בנסיבות דומות. ברוב המקרים מדובר במילות הסתייגות לאחר כמה פריטים, ובאסטרטגיה מכוונת, לכאורה, של סיוג כאות לכך שהמתורגמנים והמתורגמניות מכירים בחשיבות הפירוט.

דוגמאות:

- אין פלא שהם מתעניינים בעקביות ברמות של משכורות//, ההתעניינות//,
- העניין, מידת העניין האינטלקטואלי והמקצועי במקצועות השונים וכדומה.

- אלה שיש להם כשרונות לוגיסטיים, ניהוליים, טכניים וכדומה ומנהליים
- יש כאלה שאה יכולים להשקיע כסף ויהיו סוחרים עשירים// מצליחים//

וכדומה.

- הם לא יכנסו לתוך החיים בצורה תקועה// אה חשדניים//, קסנופובים//,

שונאי זרים--וכדומה.

- ונכנסים לזיכוח רב לשוני//, אקס-טריטוריאלי וכדומה.

- אבל המחשבה על חיים המוקדשים מדי פעם למח לסיפור מבדר, מעניין

וכדומה//

- המאמנים עלולים להזניח את הילד מבחינת תזונתו//, מבחינת צמיחתו//

וכדומה

- ויש לכם טווח מלא של נעליים מעוגלות, מחודדות, מרובעות וכדומה—

מסקנה: מילות הסתייגות מקטגוריה זו המשמשות כאסטרטגיות מילוט היו נפוצות

יותר בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת תרגומיהם של המתורגמנים, 11 לעומת 8

היקרויות.

4.2.2.4 קטגוריה "אי-ודאות"

המילה "אולי" היתה הדוגמה הנפוצה ביותר לשימוש במילות הסתייגות המשקפות

אי-ודאות, הן בתרגומיהם כמו בתרגומיהן.

מקור:

A talented, enthusiastic, versatile, young pianist may require more extensive support on the part of state or private foundations in his or her formative years, during which he or she will have to undergo a very demanding routine.

תרגום:

פסנתר.. פסנתרן ידוע ושאפתן יוכל **אולי** ללמוד הרבה בשנותיו הראשונות במסגרת תוכנית המלומדת ע"י המדינה ולהשקיע בכך הרבה מאוד מאמצים וזמן אבל הגמול לכך הוא רב.

(44)

מילת ההסתייגות "אולי" משקפת אי-ודאות, ונראה כי מדובר באסטרטגיה אופיינית לאופנות

תרגום זו: המתורגמן המתין כדי לשמוע מהו שם-העצם ובעקבות כך, סביר להניח כי המתנה

זו פגמה ביכולתו לתהלך את המבע במלואו. תגובה מעין זו – "spillover effect" – אופיינית

לתרגום סימולטני (Gile 1995).

דוגמה נוספת:

מקור:

Thus, for instance, a writer may have to moonlight as a journalist; and a painter may wind up doing computerized graphics on the side.

תרגום:

ולכן **ייתכן** שסופר יצטרך לעשות חלטורות// כעיתונאי וצייר **אולי** יעשה כעבודה צדדית- (42)

מסקנה: רוב מילות ההסתייגות המשקפות אי-ודאות נמצאו בתרגומיהם של המתורגמנים, 75 לעומת 66 היקריות בתרגומיהן של המתורגמניות.

4.2.2.5 קטגוריה "דברים"

מילת ההסתייגות הנפוצה ביותר מקטגוריה זו היתה המילה "דבר" אשר הופיעה הן בתרגומיהם של המתורגמנים והן בתרגומיהן של המתורגמניות.

מקור:

They will definitely not go through life as part of a **rigid, inflexible, suspicious, xenophobic bloc**. The fact that their advantage was gained more by chance than by design is beside the point.

תרגום:

אין ספק שהם לא יראו בחיים כאההה... אותם חרדות קסנופוביות של שנאת זרים. יש להם **יש להניח שהדבר** שהביא אותם לגורלם כמו שכל **דבר** בחיים. (44)

בדוגמה זו, ניתן לראות שלוש דוגמאות למילות הסתייגות שאינן מופיעות במקור, ונראה ששוב הושפע המתורגמן מ-"spillover effect". כבר במשפט הראשון מתעורר צורך בתיקון עצמי, דבר המעכב את המתורגמן ומאלץ אותו ליצור משפט לא מובן. הבעיה העיקרית במשפט היא הדיסוננס בין ההנגנה לבין תוכנו, כלומר, ההנגנה מעידה על סיום המבע ואילו התוכן אינו מספיק כדי לסיים את המבע.

דוגמה נוספת:

מקור:

but as with people so too with houseplants, looks can be deceptive.

תרגום:

אבל// כמו הרבה **דברים** אחרים גם כאן המראה יכול להטעות-- (42)

מסקנה: מילות הסתייגות מקטגוריה "דברים" היו נפוצות יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, 40 לעומת 25 היקריות בתרגומיהן של המתורגמניות.

4.2.2.6 קטגוריה "הקטנה"

נמצאו מעט מאוד דוגמאות למילות הסתייגות שמטרתן להקטין את המבע. הדוגמה

הרווחת ביותר הייתה מילה אשר הופיעה גם במקור.

מקור:

Many of them were discovered **almost** by chance.

תרגום:

חלקם נתגלו **כמעט** במקרה (44)

יש כאלה שהתגלו **כמעט** אה... במקרה. (42)

מסקנה: כאמור, נמצאו מעט מאוד דוגמאות למילים המצמצמות את המבע ורובן בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת תרגומיהן של המתורגמניות, 3 לעומת 1 היקריות.

4.2.2.7 מילות הסתייגות שהיו במקור ונשמרו בתרגום וכאלו שהתווספו

ממצאי התרגום הסימולטני מראים כי המתורגמנים הם אלה שעשו שימוש רב יותר

במילות הסתייגות. גם החלוקה לארבע הקטגוריות הצביעה על תוצאות דומות, פרט

לקטגוריה אחת, האופיינית לתרגום הסימולטני, שרווחה דווקא בתרגומיהן של המתורגמניות.

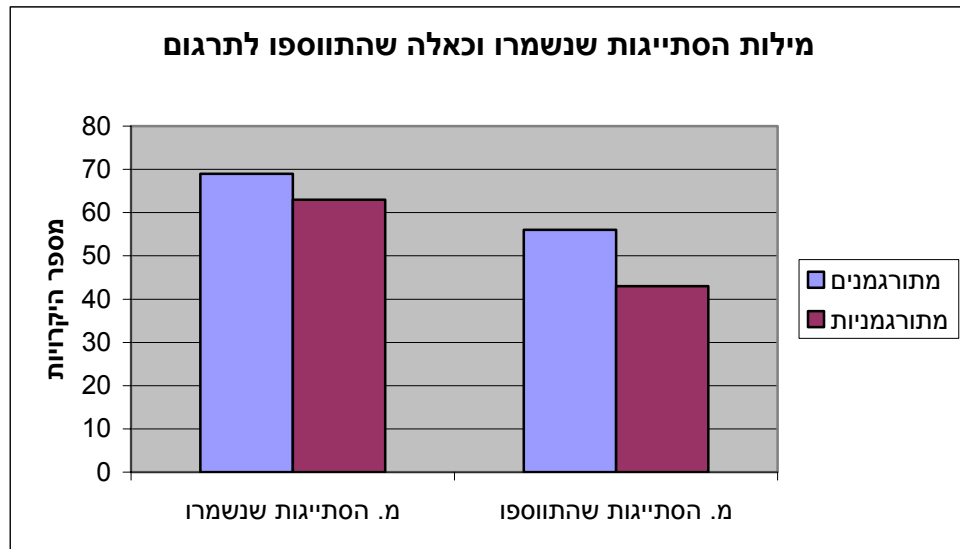
לאחר הפרדה בין מילות הסתייגות שהופיעו במקור ונשמרו בתרגום לבין מילות הסתייגות

שלא הופיעו במקור והתווספו לתרגום, ניתן לראות שהמצאים שונים מאלו שהתקבלו

בתרגום בכתב.

תרשים מספר 15: סך כל מילות ההסתייגות המחולקות לשתי קבוצות

(כפי שהופיעו בתרגום הסימולטני מאנגלית לעברית)

היות והטקסטים בתרגום הסימולטני היו ארוכים יותר, כך גם גדל מספר ההיקרויות של מילות ההסתייגות, אי לכך, יוצגו דוגמאות נבחרות של מילות הסתייגות שהופיעו במקור, כמו גם מילות הסתייגות שהתווספו בתוצר התרגומי.

מקור:

Their big break **may** have come at a small, friendly, cheerful, laid-back festival.

תרגום:

והפריצה הגדולה שלהם **אולי** התחילה **באיזשהו** פסטיבל קטן.. קטן, (42)

וההזדמנות שלהם **אולי** הגיעה **באיזשהו** פסטיבל לא חשוב, (43)

וההזדמנות הגדולה שניתנה להם **אולי** פשוט היתה בזכות **איזשהו** פסטיבל נידח במקום זה

או אחר (44)

יכול להיות שהפריצה של הם התחילה **באיזה** פסטיבל. (45)

בדוגמה זו בחרו כל המתורגמנים לתרגם את "may" כמילת הסתייגות. נראה שהרוב

בחר ב"אולי" ואילו מספר 45 בחר ב"יכול להיות" אך כל ארבעת הנבדקים בחרו לסייג את

המבע ולא לקבוע קביעה משום שייתכן שקיימות אפשרויות אחרות. אולם נראה כי כל

המתורגמנים סייגו גם את המילה "פסטיבל" אף על פי שבמקור לא מופיעה מילת הסתייגות.

אחת הסיבות לתופעה מסוג זה, היא העובדה שמתורגמנים ומתורגמניות כפופים לאילוצי

הזמן בעת התרגום הסימולטני וכפי ששליזינגר (1995) מציינת, המידע מתגלה באופן הדרגתי ובאופן ליניארי. כלומר, המתורגמנים שמעו תחילה את שמות התואר בהמתנה לשם העצם (פסטיבל) כדי ליצור את המשפט בעברית. כפי שקורה לעיתים קרובות בתרגום הסימולטני, כשמגיע הרגע שבו נשמע שם העצם, המתורגמנים כבר הספיקו לשכוח את מרבית שמות התואר. לכן, החליטו המתורגמנים לסייג את דברם כאסטרטגיה לפיצוי על כך שאינם זוכרים בוודאות את שמות התואר.

הנה דוגמה נוספת למילת הסתייגות מקטגורית "דברים".

מקור:

A flattering, new, elegant, tailored outfit is always nice, but not if it means being tormented.

תרגום:

תמיד// נחמד לקנות **משהו** חדש אבל לא// במחיר של עיני כזה. (42)

גם חליפה מח חליפה מחמיאה היא תמיד **דבר** נחמד (44)

אנחנו רואים שתמיד כדאי לקנות שמלה יפה אך לא אם ה**דבר** כרוך בעיני רב. (45)

בדוגמה זו אנחנו רואים ששלושה מתוך ארבעה נבדקים בחרו להוסיף את מילת

הסתייגות (משהו, דבר) מתוך הקטגוריה השלישית "דברים" אך כל אחת מהמילים הללו

מסמלת שם עצם אחר. כאמור, קטגוריה זו הופרדה מקטגוריית המילים המשקפות אי ודאות

משום שלא תמיד מדובר באי ודאות מצדו של המתרגם. בדוגמה של מתורגמנית מספר 42

המתורגמנית המירה את ה"חליפה" ב"משהו" אולם לא ניתן להסיק מכך שהיא לא בטוחה

לגבי מה שהיא מתרגמת. במשפט הקודם מספרת הדוברת שהיא מעדיפה לא לקנות שמלה

חדשה אם זה כרוך בבזבז יום שבת במרכז הקניות. כלומר, זה המשפט השני העוסק

בביגוד וייתכן שמסיבות שונות המתורגמנית חשה שאפשר להמיר את החליפה המלווה

בארבעה שמות תואר ב"דבר" או ב"משהו" ולקצר את המבע. זו עוד אחת מאותן סיבות בין-

אישיות שמשייכת מאיירהוף (1992) לבחירה בשימוש במילות הסתייגות. גם המתורגמנים

(44,45) אשר בחרו להשתמש ב"דבר", הציגו קודם לכן את הנושא ורק לאחר מכן המירו

אותו ב"דבר" מטעמי נוחות.

מסקנה: נראה כי המתורגמנים נטו להשתמש בתדירות גבוהה יותר במילות הסתייגות באופן כללי. גם כאשר נעשתה חלוקה לחמש קטגוריות שונות, נראה כי השימוש במילים אלו רווח יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, פרט לקטגוריה הייחודית לתרגום הסימולטני, "ועוד", שהיתה נפוצה יותר בתרגומיהן של המתורגמניות. ואילו כאשר נעשתה הפרדה בין מילות הסתייגות שהיו קיימות במקור לעומת מילות הסתייגות שהתווספו בתרגום, ראינו כי המתורגמנים נטו לשמור על מילות ההסתייגות שהיה להן בסיס מפורש במקור (69 לעומת 63 היקריות), יותר מאשר המתורגמניות, כמו כן הוסיפו המתורגמנים מילות הסתייגות שלא היו קיימות במקור לעומת המתורגמניות (56 לעומת 43 היקריות).

4.2.3 שימוש במילות ודאות

מילות ודאות מייצגות מילות "מילוי". תפקידן של מילות המילוי הוא למעשה למלא חלל מסוים במבע המתורגם ככל הנראה בניסיון למנוע רגעים של שקט וכדי לשמור על רצף מסוים בדיבור או לכל מטרה אחרת אשר תשרת את המתורגמנית. בדוגמה הבאה ניתן לראות כיצד השתמש המתורגמן במילה "כמובן" המשקפת ודאות, אולם אין לה בסיס מפורש במקור, אך ייתכן שצירופה למבע נבע מרוח הדברים שנאמרו במקור.

מקור:

That blatant, puzzling, nasty, shocking viewpoint did not exactly make him popular with the American public.

תרגום:

הגישה הזאת **כמובן** לא הפכה אותו לאהוד ופופולרי בציבור האמריקאי (45)

מקור:

I was intrigued with its appearance though I wasn't sure it would survive in my kitchen.

תרגום:

אני **כמובן** הסתקרנתי מאוד מהצורה שלו אך לא הייתי בטוחה שהוא ישרוד במטבחי (45)

היקרות מהסוג של "אין ספק" ראויה לציון בשל הדרך שבה היא משפיעה על כוחו של המבוע:

מקור:

No wonder they show a constant, active, conscious, healthy interest in such matters as the wage scale, the balance between material and intellectual satisfaction in different professions, and so on.

תרגום:

אין ספק שהם מראים, הם מראים אה התעניינות מאוד בריאה ומעניינת מבחינת האיזון בין חומרנות לבין סיפוק אינטלקטואלי וכיוצא בזה. (45)

מקור:

but they were bound to be noticed if they were good enough.

תרגום:

אין ספק שמישהו יגלה אותם אם הם באמת טובים. (45)
בדוגמה הראשונה הפך המתרגם את "אין פלא" ל"אין ספק" וכך גם בדוגמה השנייה, שם הופכת האמירה הטנטטיבית לוודאית. מובן שלא היה למתורגמן זמן לארגן את המשפט בצורה כזו ויש לשער שהתפשר על קביעה נחרצת כמו "אין ספק", בשל אילוצי הזמן.
דוגמאות נוספות למילים המשקפות ודאות מתרגומיהן של המתורגמניות:

מקור:

Every now and then, we also hear of youngsters whose background was as far removed from a musical career as one can possibly imagine.

תרגום:

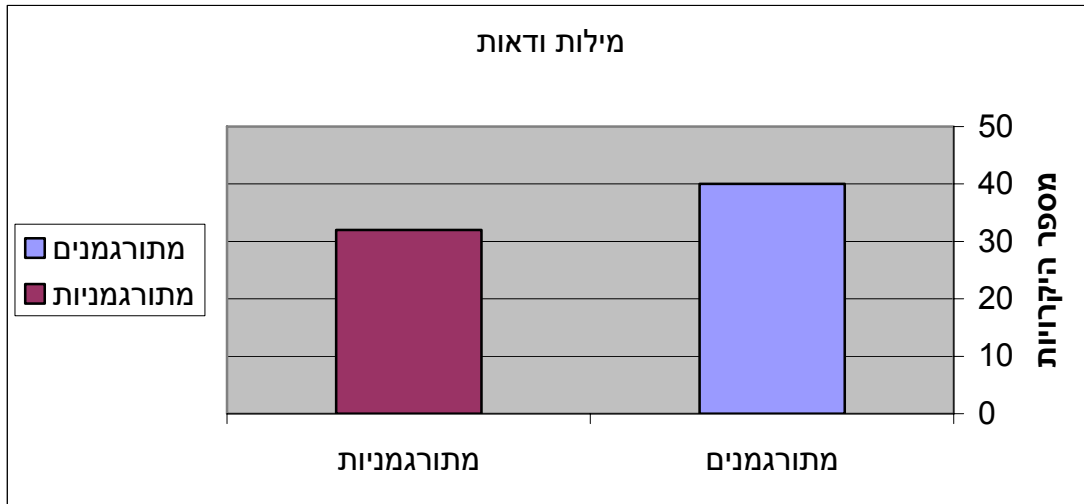
מדי פעם אנחנו רואים גם צעירים שהרקע שלהם מרוחק **לחלוטין** מכל רקע מוסיקלי. (43)

מקור:

In both cases, you're liable to wonder whether you'll ever go beyond the status of...

תרגום:

בשני המקרים אתה **בוודאי** תחשוב לך ותתהה... (42)

מסקנה: מילים המשקפות ודאות שימשו בעיקר כמילות "מילוי" ורווחו יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת המתורגמניות, 40 לעומת 32 היקרויות.

4.2.4 שימוש במעצימים (Emphatic modifiers/ Intensifiers)

מעצימים הם מילים שנועדו להעצים את המבע. לייקוף מכנה את התופעה "Emphatic modifiers" וולפסון מרחיבה אותה, "Emphatic modifiers and intonational emphasis" כשהיא מצטטת את לייקוף (Wolfson, 1989: 177), ואילו Eckert ו-McConnell-Ginet מכנות את אותה תופעה בדיוק "boosters or amplifiers" (Eckert; 2003: 158) כולן מדברות על מילים כגון: so, such, very וכדומה. המעצימים ששימשו את הנבדקים היו: **ממש**, **מאוד**, **אפילו**, **באמת** וכיוצא בזה, אולם, בחלק מן המקרים הסיבה להופעתם של מעצימים בתוצר התרגומי באה כפיצוי על החסרת מידע.

דוגמאות:

מקור:

In fact, there is a binding, detailed, written legal contract on the first page, with all the usual fine print.

תרגום:

למעשה//, יש שם חוזה//, חוזה משפטי של **ממש** מפורט שמצוי בעמוד הראשון עם// כל הדפוס הקטן, כל הכתב הקטן. (42)

מקור:

There is a solid, clear-cut, cogent, obvious factor

תרגום:

יש סיבה ברורה למדי// וברורה **מאוד**, (43)

בדוגמה של 42 אנו רואים מילים שהיו במקור אך הוזכרו בתרגום: המתורגמנית ציינה שמדובר בחוזה משפטי של ממש מפורט, בעוד שה"של ממש" מפצה על שני שמות התואר שהחסירה בתרגומה (binding, written). בדוגמה של 43, כמו בדוגמה הקודמת, נראה כי ההעצמה מפצה על אובדן אינפורמציה. זו הסיבה לכך שמילות העצמה רווחו יותר בתרגום הסימולטני לעומת התרגום בכתב. גם בתרגום בכתב נמצאה העצמה שלא הופיעה במקור, אך בתרגום הסימולטני נראה כי היה לה מעין תפקיד מפצה על השמטה בשל אילוץ זמן.

מקור:

take the case of my friend Lisa, a tired, homebound, busy, pregnant housewife.

תרגום:

קחו למשל את חברתי ליסה, זוהי עקרת בית עייפה, **מאוד מאוד** עסוקה, היא בהיריון, (44) גם תרגומו של 44 הוא דוגמה לשימוש במעצים, ההיקרות "מאוד מאוד" אינה אופיינית רק למתורגמן זה, אלא לכל הארבעה. דוגמה נוספת:

מקור:

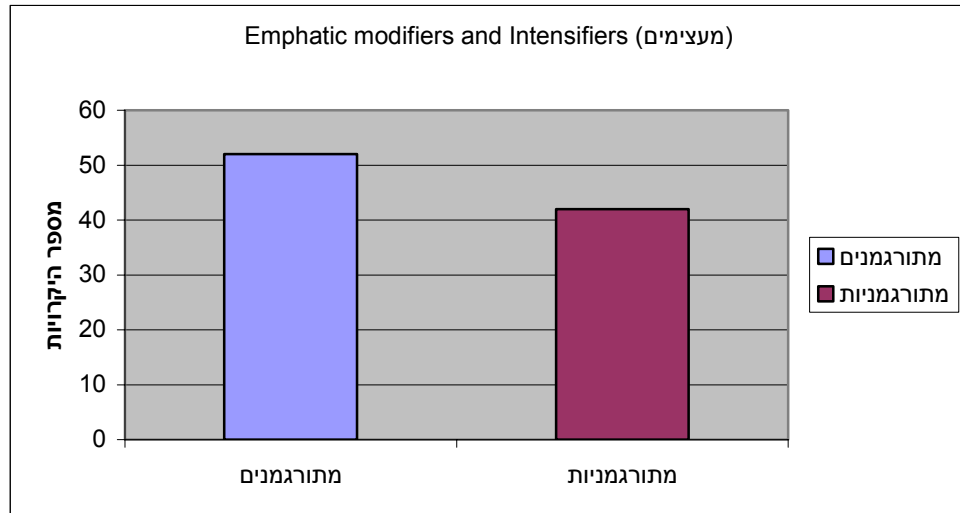
during which he or she will have to undergo a very demanding routine.

תרגום:

יצטרך לעבור שגרת אימונים **מאוד מאוד** אה... **מאוד מאוד** קשוחה (42).

שתי הדוגמאות האחרונות לשימוש במעצים "מאוד מאוד" משקפות אסטרטגיה של המתורגמנים למשוך זמן. בדוגמה של 44 ישנו פיצוי על אובדן אינפורמציה אך בד בבד נעשה ניסיון לשמור על הקבלה מבחינת קצב הדיבור של המרצה לבין קצב התרגום. הניסיון לשמור על הקבלה מבחינת הקצב בולט יותר בדוגמה האחרונה של 42 שבה השמטת המידע (he/she) אינה כל כך בולטת כמו הניסיון להרוויח זמן באמצעות השימוש במעצים "מאוד מאוד" עד שהמתורגמנית תיזכר במילה "קשוחה" ובה בעת תדביק את קצב הדיבור של המרצה.

תרשים מספר 17: שימוש במעצימים

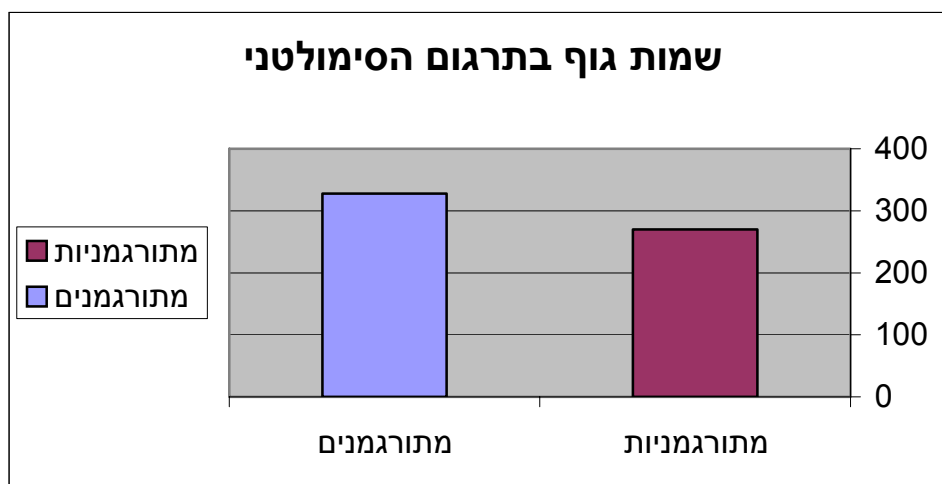

מסקנה: מעצימים או מילות המעצימות את המבע משמשות לעיתים קרובות מעין אסטרטגיית מילוט שבאמצעותה מרוויחים המתורגמנים והמתורגמניות זמן, או מפצים על אובדן אינפורמציה או עושים בה שימוש ולו כדי לשמור על הגשה רהוטה ושוטפת. מילים מקטגוריה זו רווחו יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, 52 לעומת 42 היקרויות בתרגומיהן של המתורגמניות.

4.2.3 שימוש בשמות גוף

בבדיקה הכמותית של שימוש בשמות גוף בתרגום בכתב, ראינו כי בתרגומים לאנגלית הרבו המתרגמות להשתמש בשמות גוף ואילו בתרגום לספרדית, נמצא ממוצע גבוה יותר של שימוש בשמות גוף בתרגומיהם של המתרגמים. בתרגום הסימולטני, נמצא מספר רב יותר של שמות גוף בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת תרגומיהן של המתורגמניות, 328 לעומת 270 היקרויות.

תרשים מספר 18: שימוש בשמות גוף בתרגום הסימולטני

על פי מחקרם של קופל ואחרים, שמות גוף כמו: I, you, she, her, their, myself, yourself אופייניים לנשים בכתיבת מקור. היות שמדובר בתרגום סימולטני הוחלט לספור את כל שמות הגוף ורק לאחר מכן, נערכה השוואה בין שמות הגוף שהתבלטו בתרגומים. שמות הגוף הנפוצים ביותר בתרגומים היו: הם, הוא, אני, אתה, אנחנו/אנו, כפי שניתן לראות בטבלה.

טבלה מספר 17: שמות הגוף הנפוצים ביותר בתרגומים

מתורגמניות	הם	הוא	אני	אתה	אנחנו/אנו
44	30	30	20	9	
40	47	27	28	31	

השימוש בגוף שלישי רבים "הם" היה הנפוץ ביותר וכפי שניתן לראות, מתוך מדגם מצומצם זה, נמצאו 44 היקריות של גוף שלישי רבים (הם) בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת 40 היקריות בתרגומיהם של המתורגמנים. השימוש בגוף שלישי יחיד (הוא) בלט בתרגומיהם של המתרגמים, 47 לעומת 30 היקריות בתרגומיהן של המתורגמניות. שימוש בגוף ראשון יחיד (אני), האופייני לנשים בכתיבת מקור, מופיע גם בתרגום הסימולטני בתדירות גבוהה יותר בתרגומיהן של הנשים, 30 לעומת 27 היקריות בתרגומיהם של המתורגמנים.

השימוש בגוף שני יחיד (אתה) גם כן אופייני לנשים בכתיבת מקור, ואף על פי כן, אנו עדים לכך שדווקא המתורגמנים הרבו להשתמש בשם גוף זה¹⁹, נמצאו 28 היקריות בתרגומיהם לעומת 20 היקריות בתרגומיהן.

על פי הממצאים בטבלה נראה כי הפער בין המינים בנוגע לשימוש בגוף ראשון רבים הוא משמעותי, 31 היקריות בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת 9 היקריות בתרגומיהן של המתורגמניות וזו תופעה שעלולה להתרחש כשמדובר במדגם מצומצם. מדובר במתורגמן מספר 45 שהשתמש בשמות הגוף אנחנו/אנו 26 פעמים בשני הטקסטים בעוד ששאר המתורגמנים השתמשו בממוצע ארבע פעמים בשמות גוף אלו. התברר כי השימוש המרובה בשמות גוף הוא מעין אסטרטגיה של אותו מתורגמן שבאמצעותה הוא הופך מבעים סתמיים שהופיעו במקור, למבעים אישיים. אסטרטגיה מסוג זה הנה דוגמה המעידה על מידת המעורבות של המתורגמן, במקרה זה, את הצורך לנסות להתחבר אל המאזינים שעבורם הוא מתרגם. מעורבות שכזו מאפיינת את כתיבתן של הנשים (Argamon 2003; Biber 1995) ואילו במדגם המצומצם הזה, אנו רואים דוגמה לכך דווקא בשימוש של מתורגמן אחד. סביר להניח שאילו הכיל הקורפוס מספר רב יותר של נבדקים בתרגום הסימולטני, היינו רואים שימוש נפוץ יותר באסטרטגיה זו, אולי אף בקרב הנשים. להלן כמה דוגמאות לשם המחשת האסטרטגיה שבאמצעותה הופך המתורגמן מבעים סתמיים למבעים אישיים.

מקור:

When **it** comes to planning **one's** career, young people today...

תרגום: " כאשר **אנחנו** רוצים לתכנן את הקריירה **שלנו** הרי שאנשים צעירים,

מקור:

For an aspiring writer, then, the dream of retiring to a tranquil setting where **one** can engage in uninterrupted creativity may have to be postponed indefinitely.

תרגום: " הרבה פעמים **אנחנו** רוצים כמובן להשתקע בכתיבה יצירתית וללא הגבלות והדבר

הזה עלול להידחות להרבה זמן"

¹⁹ לא היה שימוש בגוף שני יחיד נקבה.

אם כן, ניתן לראות כי המתורגמן הפך את המבע הסתמי למבע אישי והשתמש בגוף

ראשון רבים ויצר מעין הזדהות בין אם ההזדהות היא אישית ובין אם הוא מזמין את

המאזינים להזדהות וכך קל יותר להתחבר לטקסט.

מסקנה: בתרגומיהם של המתורגמנים נמצאו 328 שמות גוף לעומת 270 שמות גוף

בתרגומיהן של המתורגמניות. הגברים הרבו להשתמש בגוף שלישי יחיד (הוא), גוף שני יחיד

(אתה) ובגוף ראשון רבים (אנחנו). הנשים הרבו להשתמש בגוף ראשון יחיד (אני) ממצא

העולה בקנה אחד עם ממצאיהם של קופל ואחרים (שם). כמו כן, הרבו הנשים להשתמש

בגוף שלישי רבים (הם) לעומת הגברים.

4.2.4 שימוש בכינויי קניין

כינוי הקניין לגוף שלישי רבים זכר (שלהם) היה הנפוץ ביותר מתוך כל כינויי הקניין

שנעשה בהם שימוש.

טבלה מספר 18: התפלגות השימוש בכינויי קניין

שלהם/שלהן	שלכם ²⁰	שלנו	שלו/שלה	שלך	שלי	
	1	2	15	6	4	מתורגמניות
²¹ 19						
15	1	4	13	2	8	מתורגמנים

ניתן לראות בטבלה כי המתורגמניות השתמשו בכינוי הקניין לגוף שלישי רבים 19

פעמים לעומת 15 פעמים בתרגומיהם של המתורגמנים, 18 היקריות לעומת 15 היקריות.

ממצא זה עולה בקנה אחד עם ממצאיהם של קופל ואחרים (2003) המראים כי כינוי הקניין

their הופיע בתדירות גבוהה יותר בכתבי המקור של הנשים ועל סמך ממצא זה, הראו כי

שימוש בכינויי קניין כמו זה מאפיינים את כתיבתן של הנשים.

מסקנה: ניתן לראות כי מספר ההיקריות של כינויי הקניין לגוף ראשון יחיד ורבים (שלי,

שלנו) גדול פי שתיים בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת תרגומיהן של המתורגמניות.

לעומת זאת הרבו המתורגמניות להשתמש בכינויי קניין לגוף שני ושלישי יחיד (שלך, שלו/ה)

לעומת המתורגמנים. באשר לשימוש בכינויי קניין לגוף שלישי רבים (שלהם/שלהן), נמצאו

²⁰ כינוי הקניין "שלכן" לא מופיע בטבלה משום שלא הופיע בתרגומים.
²¹ 18 היקריות של כינוי הקניין "שלהם" והיקרות אחת של כינוי הקניין "שלהן".

19 היקריות בתרגומיהן של הנשים לעומת 15 היקריות בתרגומיהם של הגברים, ממצא העולה בקנה אחד עם ממצאיהם של קופל ואחרים (שם).

4.2.5 שימוש במילת היחס "ל"

במקביל לשמות גוף וכינויי קניין נבדקה גם מילת היחס "ל" בנטייתה לכינויי הגוף השונים משום שכשמתרגמים אותה לאנגלית או לספרדית היא מתורגמת כשם גוף.

טבלה מספר 19: התפלגות השימוש במילת היחס "ל"

	לי	לך	לו/לה	לנו	לכם ²²	להם ²³
מתורגמניות	8	12	5	5	5	26
מתורגמנים	9	7	6	5	1	32

מילת היחס הנפוצה ביותר בתרגומים היתה מילת היחס "ל" בנטייתה לגוף שלישי זכר רבים (להם). מילת היחס בנטייה זו היתה נפוצה יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, שם הופיעה 32 פעמים לעומת 26 פעמים בתרגומיהן של המתורגמניות. מילות היחס לגוף שני יחיד ורבים (לך, לכם) רווחו יותר בתרגומיהן של המתורגמניות, אף על פי שניתן היה לראות כי השימוש בגוף שני רווח יותר בתרגומיהם של המתורגמנים.

מסקנה: אם כך, ראינו שבתרגום הסימולטני קיימים הבדלים בין המינים בכל הנוגע לשימוש בשמות גוף, כינויי קניין ובמילת היחס "ל". אף על פי שהמתורגמנים הם אלו שהרבו להשתמש בשמות גוף, ניתן לראות כי שימוש בגוף ראשון יחיד, היה נפוץ יותר בתרגומיהן של הנשים, ממצא העולה בקנה אחד עם ממצאי במחקר של קופל ואחרים (2003), ואילו שימוש בגוף שני זכר, אשר על פי מחקרם מאפיין את כתיבת הנשים, בלט יותר בתרגומיהם של המתורגמנים. כמו כן ניתן לראות ששימוש בשמות גוף משמש אסטרטגיה לעקוף ביטויים סתמיים והפיכתם לאישיים. שימוש מרובה בכינוי הקניין לגוף שלישי רבים (שלהם) היה נפוץ יותר בתרגומיהן של המתורגמניות, ממצא עקבי לזה של קופל ואחרים (2003) המעיד על כך ש- their מאפיין את כתיבת הנשים. באשר למילות היחס נראה כי השימוש במילות היחס המיועדות לגוף שני זכר בין אם ליחיד ובין אם לרבים (לך, לכם) רווחו יותר בתרגומיהן של המתורגמניות, בניגוד לשימוש המרובה בגוף שני שנמצא בתרגומיהם של המתורגמנים. כמו

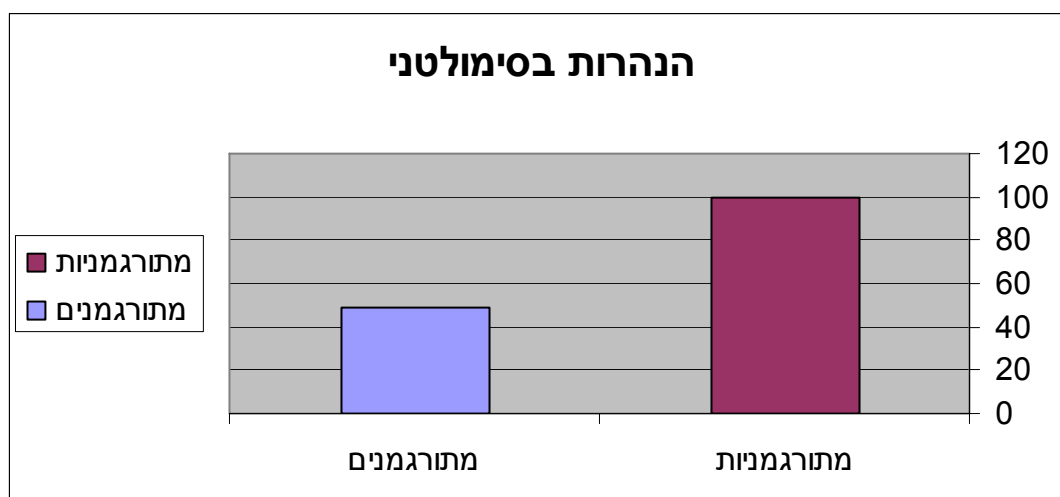
²² מילת היחס "לכן" לא מופיעה בטבלה משום שלא הופיעה בתרגומים.
²³ מילת היחס "להן" לא מופיעה בטבלה משום שלא הופיעה בתרגומים.

כן, מילת היחס "ל" המיועדת לגוף שלישי זכר רבים (להם) רווחה יותר בתרגומיהם של המתורגמנים אף על פי שהנשים הרבו להשתמש בגוף שלישי זכר רבים.

4.2.6 הנהרות

כשנערכה השוואה כמותית במספר הנהרות הממוצע בתרגומים בכתב, נמצא כי המתרגמות הנהירו יותר מהמתרגמים. גם בתרגומים הסימולטניים נמצא מספר רב יותר של הנהרות בתרגומיהן של המתורגמניות, 100 הנהרות לעומת 49 הנהרות בתרגומיהם של המתרגמים.

תרשים מספר 19: הנהרות בתרגום הסימולטני

יש כמה סוגים של הנהרות, אולם החלוקה לסוגים שונים של הנהרות אינה זהה לזו של הנהרות אשר הופיעו בתרגום בכתב משום שהנהרות בתרגום הסימולטני תפקידים שונים שנועדו לפתור בעיות שעולות במהלך התרגום.

4.2.6.1 הנהרות – חזרה על הנאמר

יש הנהרות שבאמצעותן, חוזרים המתורגמנים והמתורגמניות על הנאמר במילים אחרות. לעיתים החזרה נועדה להציג ביטוי מסוים בצורתו הלועזית לצד פירושו בעברית כמו בדוגמאות הבאות:

- הם לא יכנסו לתוך החיים בצורה תקועה// אה חשדניים//, קסנופובים//, שונאי זרים-

- וכדומה. (43)

- עכשיו// אתה יכול לקבל קטלוג **און ליין מקוון** מהיר או בנייר קטלוג עם עטיפה קשה.

(43)

הקו המפריד בין הנהרה מסוג זה של חזרה לבין תיקון עצמי הוא מאוד דק ולא תמיד ברור אם מדובר בבחירה מכוונת מצד המתורגמנים להציג שתי אפשרויות או שאולי מדובר בהגיית המילה הראשונה שעולה במוחם בתקווה שהתרגום המדויק לה בעברית יגיח מייד אחריה. ישנן הנהרות המבטאות חזרה על הנאמר המשמשות את המתורגמנים והמתורגמניות כאסטרטגיה למנוע רגעים של שקט במהלך התרגום. המידע עודף, אולם המאזין ממשיך לשמוע את המתורגמנית וכך שומרים המתורגמנים על רצף הדיבור. לדוגמה:

מקור:

They were not featured on the official program, of course, but they were bound to be noticed if they were good enough.

תרגום:

הם לא הופיעו כמובן בתכנית הרשמית//, הם לא היו חלק ממנה// אבל אם היו טובים// הרי ששמו לב אליהם. (42)

דוגמאות נוספות:

- אנשים, הורים והורים לילדים, סטודנטים, אנשים מבוגרים, אנשי עסקים

כולם נמנים עם אותה קבוצה... (45)

- יכול להיות שהוא בן אדם **מאוד מאוד לא שמח ומאוד מאוד עצוב** מחוץ

למגרש. (45)

מסקנה: בסך הכל נמצאו 14 הנהרות המבטאות חזרה על מבע מסוים כאשר 57%

מהדוגמאות נמצאו בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת 43% מהדוגמאות אשר נמצאו בתרגומיהן של המתורגמניות.

4.2.6.2 הנהרה באמצעות פירוט הסיבה

ישנן הנהרות שבאות לידי ביטוי בהצגת מבע מסוים ומייד לאחר מכן מפורטת הסיבה

שלשמה הוא מוצג, בעוד שהסיבה אינה מופיעה במקור. הנהרה מסוג זה היתה אופיינית

למתורגמן מספר 44. לדוגמה:

מקור:

Although few are haunted by visions of themselves winding up penniless, nevertheless, even those who are less pessimistic cannot help worrying.

תרגום:

למרות שמעטים הם אלה החוששים להתרושש בגלל שלא ימצאו קריירה, רבים בכל זאת

דואגים. (44)

דוגמה נוספת:

מקור:

Of course, the risk of exposing your credit card number on the internet is still a problem, and you would probably be smarter to use a fax or phone.

תרגום:

הסיכון הוא של חשיפת מספר כרטיסי אשראי באינטרנט זוהי עדיין בעיה ואולי נבון יותר היום

עדיין להשתמש בטלפון או בפקס כדי לשגר את הנתונים הסודיים הללו. (44)

מסקנה: כאמור, הנהרה מסוג זה היא תוצאה של סגנונו האישי של המתרגם שכן בחלק מן

הדוגמאות, הנהרה מסוג זה חותמת את המשפט ובחלק אחר מן הדוגמאות נשמר רצף

הדיבור ונמנעים רגעים של שקט. בסך הכל נמצאו שבע דוגמאות להנהרות מסוג זה בתרגומו

של מתורגמן מספר 44 ודוגמה אחת בתרגומו של מתורגמנית מספר 43.

4.2.6.3 הנהרה ההופכת את המבע לספציפי יותר

רוב ההנהרות באו לידי ביטוי באמצעות תיאור שהופך את המבע שהיה במקור למבע

ספציפי יותר. המאפיין את ההנהרות מהסוג הזה הוא הוספת שם תואר, לדוגמא: "תמיכה

כספית" (42), אולם לא תמיד התיאור כל כך פשוט, ישנם תיאורים מורכבים יותר כגון:

"המשכורות המקובלות בשוק" (44). בחלק מן הדוגמאות מופיעים שמות תואר שהתווספו

בתרגום והם נועדו לפצות על אינפורמציה שהושמטה מפאת חוסר בזמן, תופעה מאוד דומה

לשימוש במילות הסתייגות כמו "וכדומה", "וכיוצא בזה" שראינו קודם לכן.

לדוגמה:

מקור:

Both the paper version and the electronic version of the catalogue include every **exhilarating, informative, invaluable, sensational** detail needed to make a sensible choice. In addition, there's a very explicit description of the rights and obligations of both the supplier and the customer.

תרגום:

גם הגרסה המודפסת וגם הגרסה הממוחשבת של הקטלוג כוללים את כל הפרטים האינפורמטיביים// והאחרים-- שדרושים כדי לבחור-- יש גם תיאור מאוד מפורש ומפורט של הזכויות והחובות הן// של הספק והן// של הקונה. (42) ארבעה שמות התואר שהופיעו במקור הקשו על המתורגמנית ונראה כי היא הצליחה לזכור רק שם תואר אחד. אולם, היא מכירה בחשיבות הפירוט ולכן מציינת שישנם פרטים אחרים. בדוגמה השנייה באותו מבע מתארת המתורגמנית תיאור מפורש ומפורט מבלי שתהיה לכך סיבה מיוחדת; שם תואר המתווסף לתרגום. דוגמה נוספת של מתורגמן מספר 45 שגם כן החליט לפתור את הקושי שבדליית ארבעת שמות התואר, באמצעות הנהרה כללית בשאיפה לפצות על המידע האבוד.

מקור:

It is quite amusing to listen to them whenever they get together and engage in a **tumultuous, trilingual, intellectual, ex tempore** debate.

תרגום:

יש אנשים שיכולים לנהל דיונים בכל תחום ובכל נושא (45) אף על פי שהתרגום אינו מדויק, נראה כי המתורגמן הבחין בריבוי שמות התואר ועל כן חש צורך לסכם אותם באמצעות הנהרה. מסקנה: בסך הכל נמצאו 47 דוגמאות להנהרות הבאות לידי ביטוי באמצעות תוספת של תיאור מסוים. שלוש ושלש הנהרות מסוג זה (70.21%) נמצאו בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת 14 בתרגומי המתורגמנים (29.78% מהדוגמאות).

4.2.6.4 הנהרה באמצעות ביאור ביטויים הקיימים במרום במקור

הנהרה נוספת כפי שראינו בתרגום בכתב של הוספת ביטויים אשר קיימים במרום במקור אולם בתרגום הם מופיעים במפורש; "filling out elliptical expressions" (Nida, 1964). הנהרה מסוג זה נראית על פני השטח כמידע עודף אולם במהלך התרגום המתורגמנית חשים צורך לחזור על הנושא כדי לסדר את המילים בתרגומיהם וכדי שהתרגום יהיה נהיר במידה שתספק את המאזינים. מידע נהיר מסוג זה נמצא בעיקר בתרגומיהן של המתורגמניות, 24 הנהרות בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת 10 בתרגומיהם של המתורגמנים. הדוגמה הבולטת ביותר אשר הבליטה את הצורך לנקוט הנהרות מסוג זה הופיעה בתרגומיהם של כל המתורגמנים.

מקור:

Even the computer on which I am writing **this** was ordered by phone.

תרגום:

אפילו המחשב שבו אני כותבת את **המאמר הנוכחי** //, הוזמן בטלפון, (42)

אפילו המחשב שעליו אני כותבת את **ההרצאה** הזאת הוזמנה הוזמן בטלפון. (43)

אפילו המחשב שעליו אני כותבת את **הטקסט הזה** הוזמן באמצעות הטלפון (44)

גם המחשב שאני כותבת עליו **ת'טקסט הזה**, הוזמן באמצעות הטלפון, (45)

מסקנה: הנהרות אשר באו לידי ביטוי באמצעות ביטוי המבאר את מה שנאמר במרום במקור רווחו יותר בתרגומיהן של המתורגמניות. מתוך 34 הנהרות, 71% מהדוגמאות נמצאו בתרגומי הנשים לעומת 29% אשר נמצאו בתרגומי הגברים.

4.2.6.5 הנהרות באמצעות הפיכת מבע סתמי לאישי

ישנן הנהרות שנועדו להפוך מבע סתמי לאישי באמצעות שימוש בשמות גוף, כפי

שכבר ראינו בתרגומים בכתב. בסך הכל נמצאו עשר דוגמאות להנהרות מסוג זה, שש

דוגמאות בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת ארבע בתרגומיהם של המתורגמנים.

דוגמאות:

מקור:

Anyway, getting back to mail-order shopping

תרגום:

בכל אופן אם נחזור לנושא שלנו//, הזמנות בדואר-- (42)

מקור:

Only last week, I found some lovely fabrics at half price in the computerized catalogue.

תרגום:

הנה, רק בשבוע שעבר מצאתי בדים יפהפיים בחצי מחיר בקטלוג ממוחשב שיש לי. (44)

מסקנה: מתוך עשר הנהרות שהתבצעו באמצעות הפיכת מבע סתמי לאישי, 60%

מהדוגמאות נמצאו בתרגומיהן של המתורגמות לעומת 40% בתרגומיהם של המתורגמים.

4.2.6.6 הנהרות שונות

כל שאר הנהרות מופיעות תחת שונות, קטגוריה המכילה הנהרות שונות, חלקן הן

תוצאה של חוסר הבנת מבע מסוים וחלקן הזחות, סטיות לא הכרחיות מהמקור.

דוגמה להנהרה שהיא תוצאה של חוסר הבנת המבע:

מקור:

On page 45 of his latest novel, Still Lives, Christopher Bigsby tells us of the two books which were displayed in his heroine's Nebraska home.

תרגום:

בעמוד 45 של אה... בעמוד 45 של הרומן האחרון שלו--, כריסטופר ביגסבי מספר על החיים

בנברסקה, (42)

דוגמה להנהרה שהופיעה כתוצאה מבלבול:

מקור:

The greatest hope of **every one of them** is to become an influential, educated, mobile, well-off executive. Or, to take a different type of example,

some may have a life history which has allowed them to master several different languages in the course of their lives.

תרגום:

התקווה הגדולה ביותר של **כולם** היא להיות למנהל רב השפעה//, מובילי//, משכיל// ועשיר. אולם יש כאלה שיש להם היסטוריה אישית שאפשרה להם לשלוט, ללמוד כמה וכמה שפות// במהלך חייהם ולשלוט// בהם. (43)

דוגמה להנהרה שהיא אלתור של המתורגמן ונועדה לסגור את המבע:

מקור:

The research involved may be more of a burden than a source of gratification, and the ephemeral nature of the daily paper is bound to evoke mixed feelings.

תרגום:

האופי ה בן החלוף של הנייר בסופו של דבר אינו מאפשר לנו לדעת כיצד היצירות של ימינו תתקבלנה בעתיד. (44)

דוגמה להנהרה ייחודית שבה מוסיפה המתורגמנית מילה שלא זו בלבד שלא היתה במקור אלא גם אין לה מקבילה באנגלית:

מקור:

But what about those whose aptitude is athletic rather than artistic or organizational.

תרגום:

ומה לגבי// אלה שהכשרון שלהם לא אומנותי או ארגוני אלא אתלטי **דווקא**//, (43)
מסקנה: נמצאו 35 הנהרות שונות שלא התאימו לאף אחת מן הקטיגוריות שצוינו קודם לכן. מתוכן, 29 דוגמאות בתרגומי המתורגמניות (83%) ושש דוגמאות בתרגומי המתורגמנים (17%).

4.2.6.7 הנהרות - סיכום

בסך הכל נמצאו 149 הנהרות בשני הטקסטים שנמסרו לתרגום בידי ארבעת המתורגמנים, כאשר 67% מהנהרות נמצאו בתרגומיהן של הנשים. פרט להנהרה שאפיינה את מתורגמן מספר 44 (פירוט סיבת המבע) ולהנהרות הבאות לידי ביטוי באמצעות חזרה ולעיתים כפילות, ראינו כי כל שאר סוגי הנהרות שימשו את הנשים בתדירות גבוהה יותר בהשוואה לגברים, כפי שניתן לראות בטבלה הבאה:

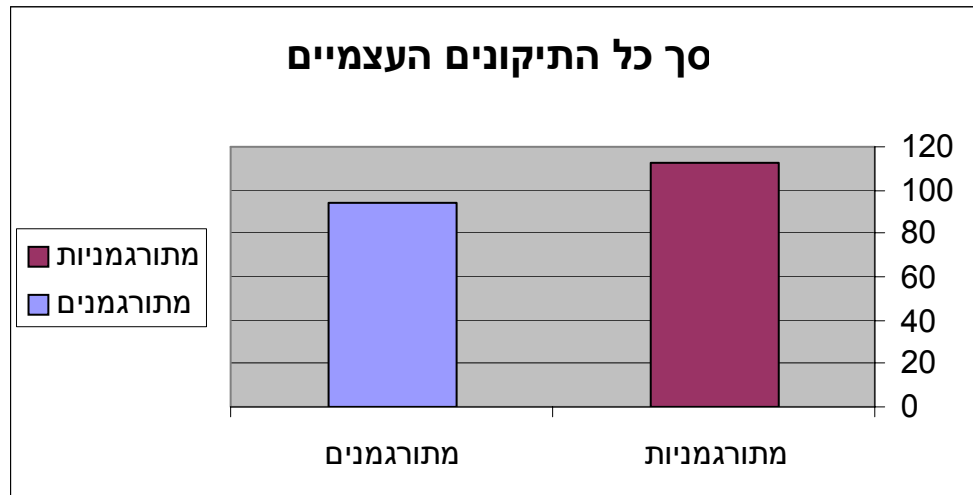
טבלה מספר 20: סוגי הנהרות ומספר היקרויות

סוגי הנהרות:	מתורגמנים	מתורגמניות
חזרה על הנאמר/כפילות	8 (57%)	6 (43%)
פירוט הסיבה	7 (87.5%)	1 (12.5%)
תיאור ההופך את המבע ספציפי יותר	14 (29.78%)	33 (70.21%)
ביאור ביטוי הקיים במרומז במקור	10 (29.41%)	24 (70.58%)
מבע סתמי ההופך אישי	4 (40%)	6 (60%)
שונות	6 (16.66%)	30 (83.33%)
סך כל הנהרות	49	100

מסקנה: הנטייה להנהיר חזקה ביותר בקרב המתורגמניות לעומת המתורגמנים, ממצא העולה בקנה אחד עם ממצאי התרגום בכתב.

4.2.7 תיקונים עצמיים

תיקונים עצמיים היא תופעה ייחודית לתרגום הסימולטני משום שלמתורגמנים להבדיל מהמתרגמים, אין מספיק זמן כדי לתקן את עצמם מבעוד מועד, לכן הם עושים זאת בזמן אמת, במהלך התרגום. בדרך כלל משמשת ההנגה אינדיקציה לזיהוי תיקונים עצמיים.

בסך הכל נמצאו 207 תיקונים עצמיים, 55% מתוכם נמצאו בתרגומיהן של המתורגמניות (113 תיקונים) ואילו 45% מהם נמצאו בתרגומיהם של המתורגמנים (94 תיקונים). אולם, נעשתה הבחנה בין תיקונים עצמיים גלויים לבין תיקונים עצמיים מוסווים. התיקונים העצמיים הגלויים, כשמם כן הם, כלומר, לא נעשה ניסיון להסתיר אותם ואילו בתיקונים העצמיים המוסווים ניתן לראות את המילה "או" המפרידה בין שתי האופציות. כלומר ההסוואה באה לידי ביטוי בכך שהמתורגמנית/ית בחרים להציג שתי אופציות ולהשאיר את הבחירה למאזינים.

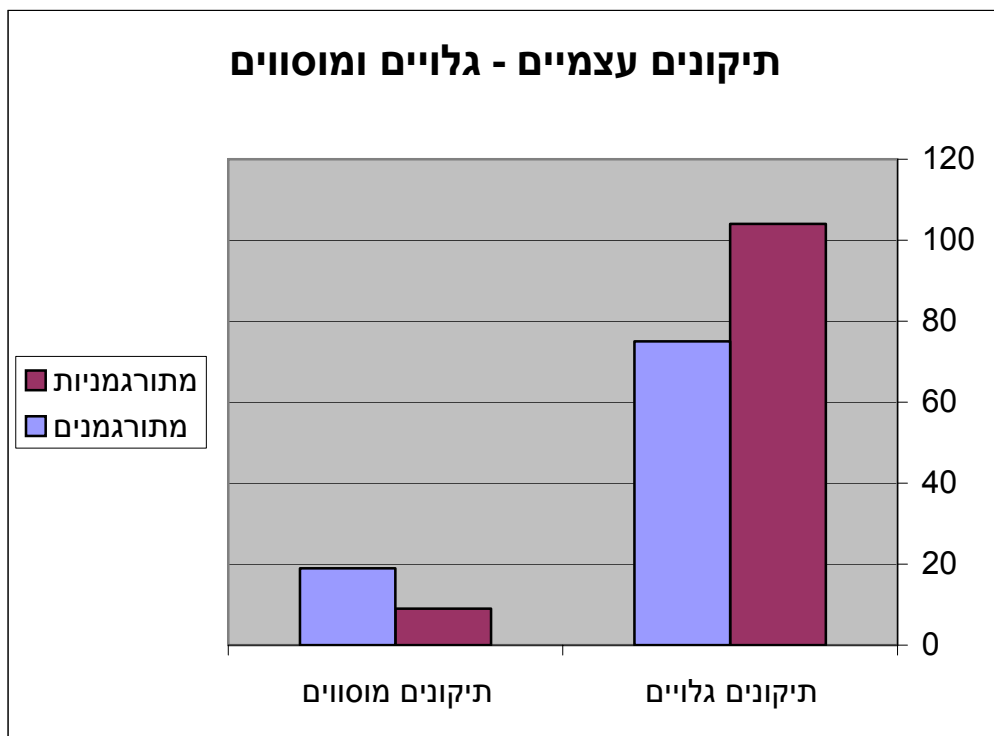
דוגמאות לתיקונים עצמיים גלויים:

- התקווה הגדולה ביותר שלהם היא להפוך בסופו של דבר למנהל משכיל ומשפיע, רב השפעה. (42)
- והם בוודאי יהיו מעוניינים בכמה תכניות חילופי סטודנטים בחוץ לארץ על מנת לשבח להשביח את השפה שרכשו בילדם בילדותם. (43)
- ייתכן שהיום אפשר לקבל כבר היום אפשר כבר לקבל קטלוג מולטימדיה אה מושלם (43)
- והשנים להתנה בהמתנה שאיזה במאי דגול יגלה אותם גורם לתסכול רב. (44)

דוגמאות לתיקוני עצמיים מוסוויים:

- ברור לחלוטין שהמדיניות של **תגובה או מענה לתלונה** באמצעות פתרון מידי ומוסמך השתלם גם למעסיקים גם לעובדים (42)
- אבל פחות ופחות אנשים **אוהבים או רוצים מסכימים** לסבול את הדבר הזה. (43)
- הרעיון שתאלץ לבלות את חייך **בסיפור או בכתיבת סיפורים** איננו כל כך מפתה כמו **הרעיון או התפיסה** שאולי תכתוב את הספר של המאה. (44)
- אלו אשר יש להם **מגמות או נטיות** ספציפיות (45)

תרשים מספר 21: תיקונים עצמיים - גלויים ומוסוויים

מסקנה: לאחר ההבחנה, נראה כי המתורגמניות גלויות יותר לגבי התיקונים העצמיים שלהן והן גם מתקנות את עצמן בתדירות גבוהה יותר בהשוואה למתורגמנים, ואילו המתורגמנים מסוויים את התיקונים העצמיים שלהם לעיתים קרובות יותר לעומת המתורגמניות.

4.2.8 הנגנה (intonation)

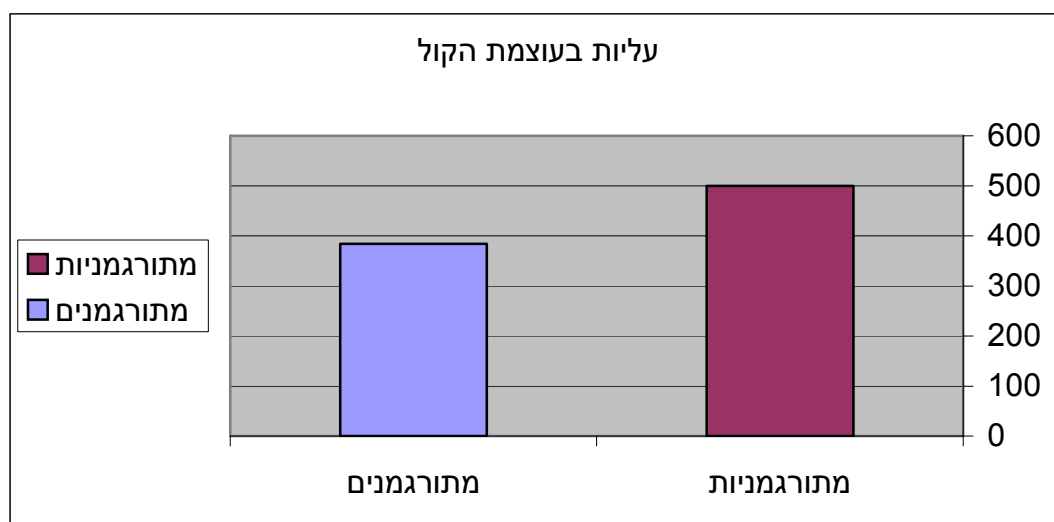
הנגנה היא מרכיב חשוב המשפיע על אופן הגשת התרגום בעל-פה וכמו כן יש לכך השפעה על מידת הריכוז של המאזינים. ניתן להבחין כי קולם של המתורגמנים

והמתורגמניות עולה בתחילת מבע ולאחר מילות קישור שכן, הם מנסים לחבר את המבע החדש למבע שקדם לו או להציג מבע המנוגד לקודמו. כמו כן, עוצמת הקול עולה שעה שהמתורגמנים מתקנים את עצמם ובכך הם מדגישים את התיקון, כמו גם בעת הדגשת מילה מסוימת בין אם מדובר בשמות התואר המפורטים או בשם תואר יחיד.

4.2.8.1 עליות בעוצמת הקול

עליות בעוצמת הקול קיימות גם בסיום המבע או לקראתו וזה מרכיב חשוב בתרגום הסימולטני משום שחשוב לסיים את המבע בצורה ברורה, להבדיל מהגנה בדיבור שהולכת ונחלשת לקראת סיום המבע. ניתן להבחין בעליות בעוצמת הקול במהלך הגיית מילה וכך התבצעה הספירה של כמות העליות בעוצמת הקול.

תרשים מספר 22: עליות בעוצמת הקול

עליות בעוצמת הקול מונעות מונוטוניות בהגשת התרגום ועל פי התרשים ניתן לראות כי רוב העליות בעוצמת הקול נמצאו בתרגומיהן של המתורגמניות. כאמור, עליה בעוצמת הקול מתרחשת בכמה מצבים, לדוגמה²⁴:

- מבחינת אישיות//, מן הסתם, הוא היה יכול להיות מרוצה גם בקריירה אקדמית במקום להסתבך בעולם העסקי//, אבל// מכיון שהוא סיים קולג' שבסופו שבזמנו היו בו רק לימודים מדעיים//, צבאיים// וכיוצא בזה-- (42)
- בדוגמה זו ניתן להבחין בעליה בעוצמת קולה של מתורגמנית מספר 42 בתחילת המבע (מבחינת אישיות//) ובסיומו (בעולם העסקי//) אולם המבע השלם אינו הושלם לכן עוצמת

²⁴ עליה בעוצמת הקול מסומנת כך: //

הקול עולה גם לאחר מילת הקישור "אבל", ומייד לאחר מכן שוב עולה עוצמת הקול בזמן שהיא נדרשת לתאר בפירוט את שמות התואר "מדעיים" ו"צבאיים".

דוגמה נוספת:

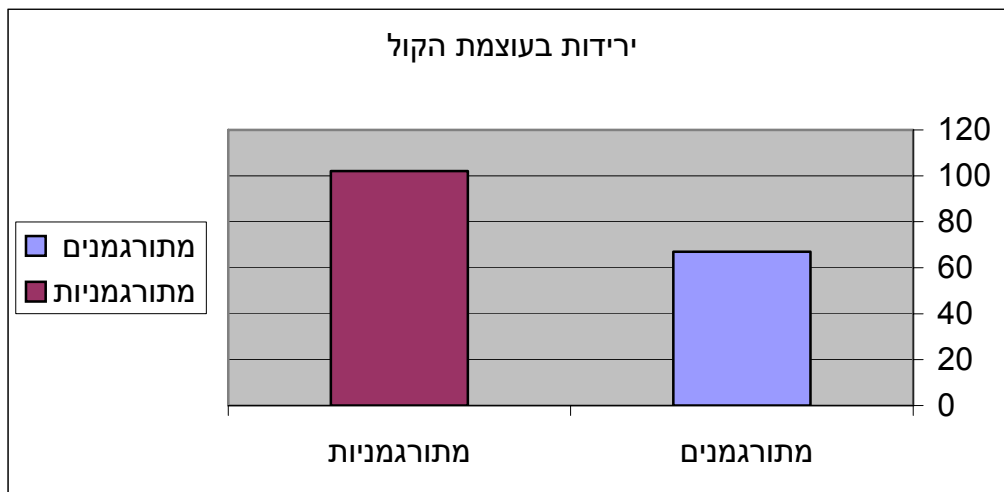
- ברור// שהמדיניות הזאת של להגיב לקובלנה או לתלונה במתן פתרון מידי ויעיל השתלם מאוד לעובדים//, ללקוחות// ולכל שאר האנשים הקשורים לעסק הזה, לביזנס הזה//. בסופו של דבר, עסק הדואג לאינטרסים של הלקוחות שלו יצליח יותר// לאורך זמן מחברה שכל מה שיכולה לחשוב עליו הוא רווח מידי// (44)

גם בדוגמה זו ניתן להבחין בעלייה בעוצמת קולו של המתורגמן בתחילת המבע (ברור//) וכמו בדוגמה הקודמת גם כאן גובר קולו שעה שנדרש לפרט (לעובדים//, ללקוחות//). בדוגמה זו ניתן גם להבחין בעלייה בעוצמת הקול שהיא תוצאה של תיקון עצמי (לעסק הזה, לביזנס הזה//), ובעלייה בעוצמת הקול שהיא תוצאה של הדגשה (יצליח יותר//, רווח מידי//). **מסקנה:** עליות בעוצמת הקול מתרחשות בתחילת מבע, לאחר מילות קישור ולעיתים גם בסיום המבע. כמו כן עולה עוצמת הקול בעת תיקון או עצמי או בעת הדגשת מילה מסוימת, כך או כך, הממצאים מראים כי עליות בעוצמת הקול התרחשו באופן תדיר יותר בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת המתורגמנים.

4.2.8.2 ירידות בעוצמת הקול

ירידות בעוצמת הקול אינן בהכרח סימן להגייה לא ברורה, גם הן כמו העליות מונעות מצב של תרגום בטון מונוטוני. אמנם הטון הנמוך נשמע בעיקר לקראת סיום המבע, אולם היו מקרים שבהם ירדה עוצמת הקול בשל הלחץ בזמן והרצון להספיק לתרגם כמה שיותר ובה בעת לשמור על מרווח קבוע בין דברי הדוברת לבין ביצוע התרגום.

תרשים מספר 23: ירידות בעוצמת הקול

נראה כי ירידות בעוצמת הקול רווחו בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת תרגומיהם של המתורגמנים ואפשר לטעון כי תרגומיהן היה מגוון יותר מבחינת האינטונציה על מנת להימנע מתרגום מונוטוני.

ירידות בעוצמת הקול²⁵ התרחשו בעיקר בסיום המבע או לקראתו כמו בדוגמאות הבאות:

- הרי אנחנו רואים שישנה תשובה לכל שאלה ולכל קושיה-- (45)
 - הם יצטרכו להשתמש בשפה אמיתית// שמשתמשים בה אנשים אמיתיים//, אה לא ולא הלשון הכבדה המסוגנת והמסורבלת שלמדו בבית הספר-- (43)
- ניתן היה להבחין בירידות בעוצמת הקול גם לאחר אלתור שנועד לחתום את המבע, שבמקרה זה מדובר בהנהרה:

- משום שהוא נאלץ לעשות עבודות שונות ומזדמנות למחייתו **במקום לעסוק באומנותו שאותה הוא אוהב**-- (44)
- האופי הבן החלוף של הנייר בסופו של דבר **אינו מאפשר לנו לדעת כיצד היצירות של ימינו תתקבלנה בעתיד**-- (44)

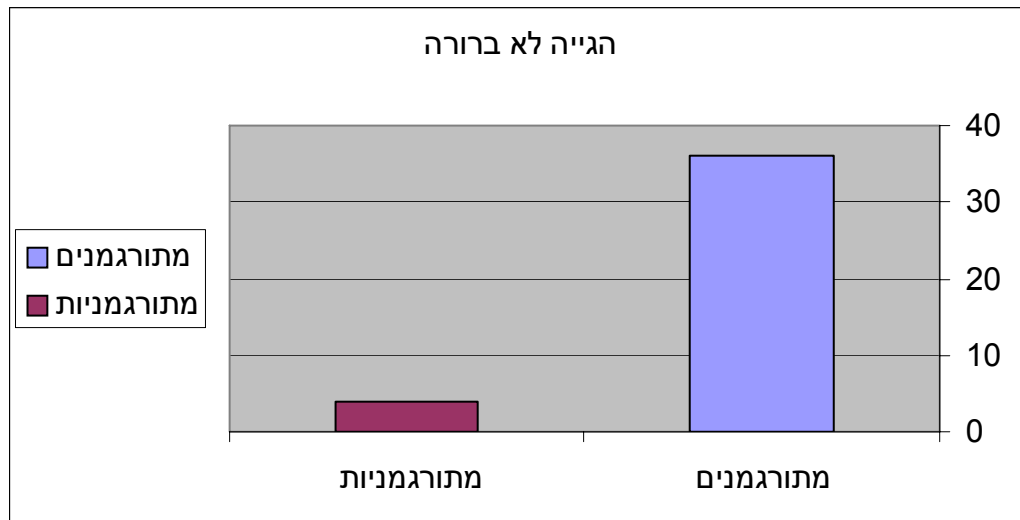
מסקנה: ירידה בעוצמת הקול התרחשה בעיקר לקראת סיום המבע והיתה נפוצה יותר בתרגומיהן של המתורגמניות לעומת המתורגמנים.

²⁵ ירידות בעוצמת הקול סומנו כך: --

4.2.8.3 הגייה לא ברורה

מילים שנהגו בצורה לא ברורה היו מילים שהיו חסרות בהן הברות (ולא תוקנו) ומילים שנהגו מהר מדי ולא ניתן היה להבין משמיעה ראשונה למה התכוונו המתורגמנים.

תרשים מספר 24: הגייה לא ברורה

על פי התרשים ניתן לראות כי הגייה לא ברורה של מילים רווחה יותר בתרגומיהם של המתורגמנים, אחד הגורמים המשפיעים על הגייה לא ברורה הוא חוסר אחידות בקצב. כשהקצב משתנה, משתנה גם ההספק של המתורגמן לשלב כמה שיותר אינפורמציה מילולית בפרק הזמן שהציב לעצמו, לכן יוצא שלעיתים המילים נהגות באופן ברור ולעיתים כשאין כל כך הרבה זמן וצריך להמשיך הלאה, המילים נהגות באופן ברור פחות. דוגמאות למילים חסרות:

- הם עלולים להפוך לאנשים בודדים//, אנשים בוגרים-- בודדים//, **פסימיטים**

עצובים ומדוכאים. (43)

- קשה מאוד להבין שאיזה גאון סינמטי **ופרובוקטי** יגלה אותכם כאשר שום

דבר לא מתנהל כמו שצריך (45)

- אנשים אלו נראים כאילו מדובר באנשים **חלקאים** ונתקעים (45)

דוגמאות למילים שנהגו מהר מדי ולא ניתן היה להבין משמיעה ראשונה את משמעות המילה:

- מספיק שנזכור את ספרו האוטוביוג... האוטוביוגרפיה של ג'ורג' **אורול** (45)

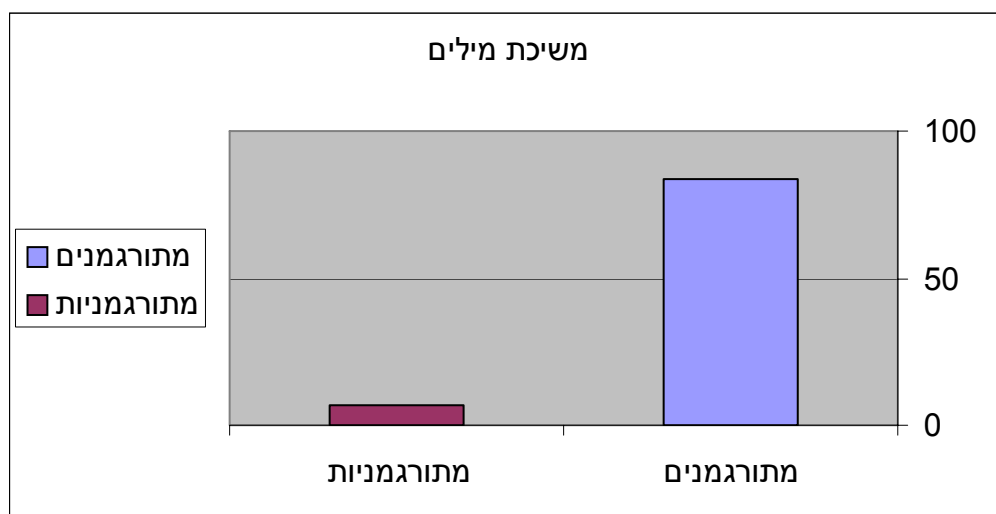
- כולנו קראנו על הילדות הנערות **הללו** ממזרח אירופה (44)

מסקנה: הגייה לא ברורה ככל הנראה נובעת מחוסר אחידות בקצב הגשת התרגום הסימולטני. מילים שנהגו באופן לא ברור, כלומר, לא ניתן היה להבין משמיעה ראשונה רווחו יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת תרגומיהן של המתורגמניות.

4.2.8.4 משיכת מילים

משיכת מילים גם היא אסטרטגיה למניעת רגעים של שקט וניסיון לשמור על רצף הדיבור אולם היא עלולה להוציא את המאזין מהריכוז משום שקשה מאוד להתעלם ממנה.

תרשים מספר 25: משיכת מילים

ניתן לראות כי הנטייה למשוך את המילים בעת הגייתם גדולה יותר בקרב המתורגמנים ונתונים אלו מושפעים בעיקר ממתורגמן מספר 45 שמשך 69 מילים לעומת מתורגמן מספר 44 שמשך 15 מילים. משיכת המילים נעשתה ככל הנראה על מנת להרוויח זמן בעת התרגום. בדוגמה הבאה ניתן לראות כיצד מושך המתורגמן את המילים בזמן שמנסה לשלוף מזכרונו את שמות התואר אשר ליוו את שם העצם במקור.

מקור:

A talented, enthusiastic, versatile, young pianist may require more extensive support on the part of state or private foundations in his or her formative years, during which he or she will have to undergo a very demanding routine.

תרגום:

פ ס נ ת ר ן // כ ש ר ו נ י // יכול לזכות לזכות בהההה בקרנות ארציות או פרטיות//

שבעזרתן הם יוכלו לעבור קורסים מאוד מחמירים. (45)

מקור:

They will still have at their disposal the real language used by real people in natural settings, rather than clumsy, stylized, heavy, stilted language learned at school.

תרגום:

יחד עם זאת יהיה לרשותם את אותם שפות אשר משתמשים בהם בשפות

באופן טבעי וזאת בניגוד לשפות מאובנות שאותם לומדים בבית ספר-- (45)

בשתי הדוגמאות לא הצליח המתורגמן לשלוף יותר משם תואר אחד, לכן נראה כי משיכת המילים סייעה לו להדביק את הקצב של הדוברת.

מסקנה: נראה כי משיכת מילים שימשה כאסטרטגיה להרוויח זמן בתרגום הסימולטני. לא

ניתן לקבוע באופן חד משמעי כי כל מתורגמן או כל מתורגמנית עושים שימוש באסטרטגיה

זו, אולם מתוך ארבעת הנבדקים, ניתן לראות כי הנטייה למשוך מילים בתדירות רבה יותר

נשמעה בתרגומיהם של המתורגמנים ובמיוחד בתרגומו של מתורגמן מספר 45.

4.2.8.5 מבעים לא סגורים

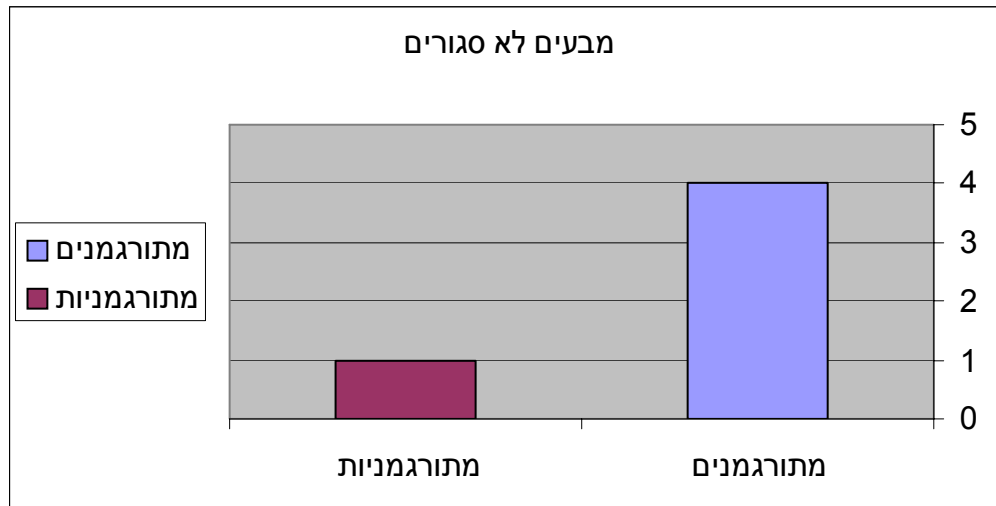
ראינו שהנהרה שימשה לעיתים את המתורגמנים כאסטרטגיה לחתום מבע, אולם

היו מספר פעמים בודדות שבהן השאירו המתורגמנים מבעים פתוחים והמשיכו הלאה לכוון

מבע חדש אף על פי שהקודם אינו נסגר. היות שמדובר במתורגמנים ומתורגמניות מקצועיים,

אין הרבה דוגמאות לתופעה זו.

תרשים מספר 26: מבעים לא סגורים

אכן, נמצאו ארבעה מבעים לא סגורים בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת מבע אחד בתרגומה של מתורגמנית מספר 43. מבע שאינו סגור מתבטא במלל שהמאזין לא מצליח לקשר למה הוא שייך ובעיקר באינטונציה של המתורגמנית משום שגם אם המבע כשלעצמו נראה שלם (לאחר התמלול) האינטונציה היא זו שקובעת אם המבע סגור. במקרים מסוימים האינטונציה מרמזת על המשך כלשהו שלא מגיע וכך ניתן לזהות מבע לא סגור.

דוגמאות:

- האופן הנצחי, אך בר חלוף// של העיתון יהיה לכך אף פעם-- באשר

לאומניות הפלסטיות אין ספר, אין ספק... (45)

זו דוגמה למבע שאינו סגור משום שהמלל אינו ברור.

- זכורה לי שנה אחת אשר שכרתי את שירותיו של מעצב צורפתי ססגוני//

שהזמין בעבורי פריטים שרציתי להחזיר אותם-- ובנוסף לשירות המשלוח

באותו יום... (45)

בדוגמה זו נראה כי המבע שלם אולם האינטונציה מטעה את המאזין משום שהיא רומזת על כך שיש המשך אך המתורגמן מחליט להתחיל מבע חדש בטרם סגר את הקודם.

מסקנה: נמצא מספר רב יותר של מבעים לא סגורים בתרגומי המתורגמנים לעומת

המתורגמניות.

4.2.8.6 סיכום - הנגנה

באופן כללי ניתן לומר כי סגנונו/ה האישי של כל מתורגמן/ית בולט יותר בתרגום הסימולטני לעומת התרגום בכתב וחלק ניכר מהסגנון טמון בהנגנה. את התרגום בכתב כל אחד קורא בקצב שלו אולם התרגום הסימולטני מוגש באופן זהה. תרגומיהן של המתורגמניות לדוגמה, הוגשו בקצב אחיד ובאופן רצוף ולא היו בהם רגעים של הגייה מונוטונית העלולה לפגוע בריכוזו של המאזין. ואילו הקצב בתרגומיהם של המתורגמנים לא היה אחיד, תחילה משום שהיו מבעים שנאמרו ברצף והיו מבעים שנאמרו תוך כדי הפסקות ארוכות בין מבע למבע, ביחס למבעים אחרים. נוסף על כך, היו כמה וכמה מילים שנהגו בצורה לא ברורה בעיקר בתרגומו של מתורגמן מספר 45 שהרבה "למשוך" מילים על מנת למנוע רגעי שקט כביכול, אולם אסטרטגיה זו עלולה לפגוע בריכוזו של המאזין. הגייה לא ברורה מושפעת מגורמים שונים אולם קשה שלא להבחין בקשר שבין הגייה לא ברורה לחוסר אחידות בקצב.

פרק 5 : דיון

ראינו כי קיימים הבדלים בין תרגומים של גברים ושל נשים הן בכתב והן בעל-פה אולם מבחינה סטטיסטית רוב ההבדלים אינם מובהקים והסיבה העיקרית לכך היא היות המדגם מצומצם.

5.1 מבחן T (T-Test)

5.1.1 מבחן T לנתוני התרגום בכתב

מטרת המבחן היתה לבדוק הבדלים בין ממוצעים בין הקבוצות. כלומר המשתנים התלויים (מספר מילים, שמות גוף, לשון נקייה, מילות הסתייגות, הנהרה, הוספות, השמטות, שאלות אישור, דיוק בצבעים, שימוש במעצימים, עגה ולשון מדוברת) נבדקים בהתאם למשתנה הבלתי תלוי, מגדר.

טבלה מספר 21: נתוני מבחן T לתרגום בכתב

ממוצעים, סטיות תקן, ערכי t ומובהקות עבור ההבדל בין גברים (N=18) לנשים (N=22) בקטגוריות התרגום: מספר מילים, שמות גוף, לשון נקייה, מילות הסתייגות, הנהרה, הוספות, השמטות, שאלות, שאלות אישור, דיוק בצבעים, עגה ולשון מדוברת ושימוש במעצמים.

t	סטיות תקן	ממוצע		
0.04	23.8	470.28	גברים	מספר מילים
	20.68	439.95	נשים	
0.56	12.06	33.89	גברים	שמות גוף
	13.95	31.55	נשים	
0.92	1.08	1.67	גברים	לשון נקייה
	0.95	1.36	נשים	
-0.60	1.59	3.22	גברים	מילות הסתייגות
	1.30	3.50	נשים	
-0.90	4.42	9.72	גברים	הנהרה
	5.02	11.09	נשים	
-0.56	1.33	1.50	גברים	הוספות
	1.71	1.77	נשים	
-0.84	1.69	3.06	גברים	השמטות
	2.21	3.59	נשים	
1.73*	2.23	9.06	גברים	שאלות
	1.43	8.05	נשים	
1.38	0.38	0.83	גברים	שאלות אישור
	0.49	0.64	נשים	
-1.99*	0.73	1.22	גברים	דיוק בצבעים
	0.58	1.64	נשים	
0.716	1.54	2.50	גברים	עגה ולשון מדוברת
	1.64	2.14	נשים	
1.02	1.10	1.56	גברים	מעצמים
	0.92	1.23	נשים	

* $p=0.09$ (נמצא לנכון להשתמש ברמת מובהקות זו בשל המדגם הקטן)

מבדיקת הבדלי המגדר כפי שהם משתקפים בקטגוריות המילים, על ידי מבחן t למדגמים בלתי תלויים, נמצא הבדל מובהק באשר לדיוק בצבעים ברמה של 0.053, כלומר, המתרגמות מדייקות יותר בתרגום הצבעים לעומת המתרגמים. כמו כן, נמצא הבדל מובהק ברמה של 0.09, באשר לשימוש בשאלות. על פי ממצאים אלו המתרגמים משתמשים בשאלות בתדירות גבוהה יותר מנשים.

5.1.2 מבחן T לנתוני התרגום הסימולטני

טבלה מספר 22: נתוני מבחן T לתרגום הסימולטני

ממוצעים, סטיות תקן, ערכי t ומובהקות עבור ההבדל בין גברים (N=2) לנשים (N=2)
 בקטגוריות התרגום: מספר מילים, שמות גוף, מילות הסתייגות, הנהרה, תיקונים עצמיים,
 עלייה בעוצמת הקול, ירידה בעוצמת הקול, הגייה לא ברורה, מבעים לא סגורים, משיכת
 מילים, מעצימים ומילות ודאות.

t	סטיות תקן	ממוצע		
0.476	306.88	2657	גברים	מספר מילים
	38.18	2553	נשים	
2.205	18.38	164	גברים	שמות גוף
	2.83	135	נשים	
7.66*	2.12	63.50	גברים	מילות הסתייגות
	0.00	52	נשים	
-1.834	12.02	24.50	גברים	הנהרה
	15.56	50	נשים	
-0.813	4.95	47.50	גברים	תיקונים עצמיים
	14.85	56.50	נשים	
-0.997	39.60	192	גברים	עלייה בעוצמת הקול
	72.12	250	נשים	
-1.166	10.61	33.50	גברים	ירידה בעוצמת הקול
	18.38	51	נשים	
1.329	16.97	18	גברים	הגייה לא ברורה
	1.41	2	נשים	
3.000*	0.00	2	גברים	מבעים לא סגורים
	0.71	0.50	נשים	
1.426	38.18	42	גברים	משיכת מילים
	0.71	3.50	נשים	
0.693	5.66	26	גברים	מעצימים
	8.49	21	נשים	
0.434	12.73	20	גברים	מילות ודאות
	2.83	16	נשים	

* $p=0.09$ (נמצא לנכון להשתמש ברמת מובהקות זו בשל המדגם הקטן)

מחד גיסא, נראה כי קיים הבדל מובהק ברמה של 0.017 באשר לשימוש במילות

הסתייגות, על-פי ממצאים אלו, השתמשו המתורגמנים בכמות רבה יותר של מילות הסתייגות. נוסף על כך, נראה כי קיים הבדל מובהק ברמה של 0.095 באשר לכמות המבעים שאינם סגורים, כלומר, מבעים לא סגורים הופיעו בתדירות גבוהה יותר בתרגומיהם של המתורגמנים לעומת תרגומיהן של המתורגמניות. מאידך גיסא, ישנם משתנים שעל-פי הבדלי הממוצע אנו מצפים שיהיו מובהקים בניתוח הסטטיסטי, אך נראה כי ההבדלים לא הבכרח באים לידי ביטוי בניתוחים הסטטיסטיים.

העובדה שמדובר במדגם מצומצם פוגעת ביכולת לאמוד את ההבדלים בין המינים משום שעל פי הטבלה, אין הבדל בנוגע לכמות ההנהרות שהיו בשימוש המתורגמנים ואלו שהיו בשימוש המתורגמניות. עם זאת, אם לא נביא בחשבון את הסטטיסטיקה, נוכל לראות כי כמות ההנהרות שהיתה בשימוש המתורגמניות גדולה פי שתיים מזו של המתורגמנים, מדוע אם כך אין הבדלים מובהקים בסטטיסטיקה? כאמור, המדגם מצומצם ונוצר מצב שכל נבדק/ת מייצג/ת 50% מקבוצת המגדר ו- 25% מכלל המדגם.

5.2 הבדלים בהשוואה בין השפות

כמו כן ראינו כי קיימים הבדלים בין השפות השונות.

טבלה מספר 23: הבדלים בין השפות

t	סטיית תקן	ממוצע		
0.20	23.72	470.56	אנגלית	מס' מילים
	18.17	469.15	ספרדית	
17.84**	4.91	41.04	אנגלית	שמות גוף
	2.56	15.08	ספרדית	
-2.28*	1.05	1.26	אנגלית	לשון נקייה
	0.70	2.00	ספרדית	
-0.20	2.23	5.33	אנגלית	מילות הסתייגות
	1.61	5.46	ספרדית	
2.38*	4.86	13.70	אנגלית	הנהרה
	3.95	10.00	ספרדית	
1.25	1.79	1.81	אנגלית	הוספות
	0.75	1.31	ספרדית	
-2.01*	1.79	2.93	אנגלית	השמטות
	2.16	4.23	ספרדית	
0.32	2.15	8.44	אנגלית	שאלות
	1.19	8.62	ספרדית	
-2.91**	0.50	0.59	אנגלית	שאלות אישור
	0.00	1.00	ספרדית	
-2.136*	0.72	1.30	אנגלית	דיוק בצבעים
	0.44	1.77	ספרדית	
5.674*	1.34	3.04	אנגלית	עגה ולשון מדוברת
	0.73	0.77	ספרדית	
0.291	0.89	1.41	אנגלית	מעצימים
	1.25	1.31	ספרדית	

1. שמות גוף:

מבדיקה סטטיסטית עולה כי קיים הבדל מובהק בשימוש בשמות גוף באנגלית ובספרדית. כאמור, השימוש בשמות גוף נפוץ יותר באנגלית משום שבספרדית מגולם שם הגוף בפעלים, כלומר סיפוח שם הגוף לפועל עשוי להיות עודף, להבדיל מאנגלית שכן שם הגוף חיוני לצד הפועל ולא, לא תהיה למבע משמעות קוהרנטית.

2. לשון נקייה:

קיים הבדל מובהק בין השפות באשר לשימוש בלשון נקייה. הנטייה לנקוט לשון נקייה נפוצה יותר בספרדית לעומת האנגלית.

3. עגה ולשון מדוברת:

קיים הבדל מובהק בין השפות באשר לשימוש במילים הלקוחות מהעגה ומהלשון המדוברת. התרגומים לספרדית שיקפו אקוויולנציה צורנית ונכתבו במשלב גבוה, שכן, מעט מאוד מילים מהעגה ומהלשון המדוברת נכללו בהם בהשוואה לתרגומים לאנגלית.

4. הנהרה:

קיים הבדל מובהק בין השפות באשר לשימוש בהנהרה. תופעת ההנהרה היתה נפוצה יותר בתרגומים לאנגלית. המתרגמים לאנגלית ככל הנראה מנסים להתחבר אל הקורא ולערב אותו. לאחר שנוצר אותו חיבור בין המתרגם לקורא, הם מרשים לעצמם להשתמש בלשון מדוברת, במספר רב יותר של שמות גוף ובדומה לדיבור, הם מרגישים צורך להנהיר מושג שייתכן שהקורא לא יבין, להבדיל מהמתרגמים לספרדית אשר שומרים על מרחק מהקורא ולא משום שהם מסתייגים ממנו אלא להפך, מדובר בקוד של כבוד אשר טבוע בשפה הספרדית. לדוגמה, הפנייה בספרדית לאדם זר מתבצעת בגוף שלישי משום שהמוען עדיין לא יודע עם מי הוא מדבר ורק כאשר מתקבל האישור מצד הנמען, עוברים לדבר בגוף שני, בלשון קרבה. תופעה זוהי מתרחשת בעת התרגום, המתרגמים מתרגמים את הטקסט לקורא, אולם אינם פוגשים בו ולכן נדרשים לשמור על מרחק.

5. שאלות אישור:

קיים הבדל מובהק בין השפות באשר לשימוש בשאלות אישור. תכונה נוספת המאפיינת את המתרגמים והמתרגמות לספרדית היא השמירה על המבנה המקורי של הטקסט, להבדיל מהמתרגמים והמתרגמות לאנגלית. ראינו כי מתרגמות רבות לאנגלית החליטו לבטל את שאלת האישור ולהמירה בקביעה, תופעה אשר לא באה לידי ביטוי בתרגומים לספרדית.

6. השמטות:

קיים הבדל מובהק בין השפות באשר לכמות ההשמטות, תופעה הנפוצה יותר בתרגומים לספרדית.

7. דיוק בצבעים:

נמצא הבדל מובהק בין השפות באשר לדיוק בצבעים, מתרגמים ומתרגמות לספרדית מדייקים יותר בתרגום הצבעים בהשוואה למתרגמים ולמתרגמות לאנגלית.

5.3 מתאמים בין הקטגוריות

5.3.1 מתאמים בין הקטגוריות בתרגומים בכתב

1. שימוש בלשון נקייה ובשמות גוף:

מבדיקת המתאמים בין הקטגוריות השונות שנבדקו בתרגומים בכתב עולה כי קיים קשר שלילי מובהק בעוצמה בינונית בין השימוש בלשון נקייה לבין השימוש בשמות גוף. כלומר, ככל שעולה השימוש בלשון נקייה כך יורד השימוש בשמות גוף וניתן להסביר את התופעה שכן שימוש מרובה בשמות גוף מעיד על ניסיון המתרגם להתקרב אל הקורא ואילו שימוש בלשון נקייה מעיד על רשמיותו של הטקסט המעידה על מרחק מהקורא.

טבלה מספר 24: שימוש בלשון נקייה ובשמות גוף

	שמות גוף	
Pearson Correlation	-.342 ^{26*}	לשון נקייה
Sig. (2-tailed)	.031	

2. שימוש בהנהרה ובשמות גוף:

עוד עולה כי קיים קשר חיובי מובהק בעוצמה בינונית בין שימוש בהנהרות לבין השימוש בשמות גוף. כלומר, ככל שעולה השימוש בהנהרה כך גם עולה השימוש בשמות גוף וכפי שצוין קודם לכן הנהרה מעידה על הצורך שחש המתרגם לבאר מושגים שחשוב לו שהקורא יבין אותם. לעיתים הביאור כרוך בהפיכת ביטוי סתמי לביטוי הכולל שם גוף אשר מדגים את הפעולה. באופן כללי ניתן היה לראות בתרגומיהם של מתרגמים שהרבו להנהיר שימוש מרובה בשמות גוף, כלומר נוצר חיבור יזום מצדם של המתרגמים אל הקוראים.

²⁶ המתאם מובהק כאשר $p < 0.05$

טבלה מספר 25: שימוש בהנהרה ובשמות גוף

	שמות גוף	
Pearson Correlation	.324*	הנהרה
Sig. (2-tailed)	.041	

3. שימוש בשמות גוף ובהשמטת מילים:

ולהפך, ניתן להסביר את הקשר השלילי המובהק בעוצמה בינונית שבין השימוש בשמות גוף לבין השמטות מילים. ככל שהושמט מספר רב יותר של מילים כך גם יורד השימוש בשמות גוף. כלומר מספר מועט של שמות גוף העיד בתרגומים על מתרגמים אשר שמרו על מרחק מהקורא ועל כן ייתכן שהשמיטו מספר רב יותר של מילים. בדיעבד, ניתן לראות שהיו מילים שהמתרגמים חשו שהן לא מספיק חשובות לקורא ועל כן ניתן היה להשמיטן.

טבלה מספר 26: שימוש בשמות גוף ובהשמטת מילים

	שמות גוף	
Pearson Correlation	-.317*	השמטות
Sig. (2-tailed)	.046	

4. שימוש בשמות גוף ובשאלות אישור:

קיים קשר שלילי מובהק בין השימוש בשמות גוף לבין השימוש בשאלות אישור. כלומר, ככל שעולה השימוש בשאלות אישור, כך יורד השימוש בשמות גוף. למעשה, ישנם מחקרים אשר מראים כי שאלות אישור מעידות על שיתוף מצד המוען אל הנמען, אולם ישנם מחקרים אשר מראים כי שאלות אישור מעידות על ניסיון להימנע מקביעת קביעות ולהציג מידע ניטרלי. על פי מתאם זה נראה כי אכן הריבוי בשאלות אישור מעיד על ניסיון להימנע מקביעת קביעות בזמן שהתרגום מכיל מספר נמוך יחסית של שמות גוף, כלומר ישנו מרחק מסוים בין המתרגם לקורא. כאמור, הטקסט אשר נמסר לתרגום כלל רק שאלת אישור אחת ועל כן, לא ברור אם המתרגמים אשר בחרו להשתמש בשאלת האישור עשו זאת לשם שמירה על מבנה המקורי של הטקסט או משום שלא היו

מעונינים להתחייב למידע מסוים. ראינו כי היו מתרגמים בכלל ומתרגמות בפרט אשר "ביטלו" אשר שאלת האישור שהיתה במקור והמירו אותה בקביעה.

טבלה מספר 27: שימוש בשמות גוף ובשאלות אישור

	שמות גוף	
Pearson Correlation	-.376*	שאלות אישור
Sig. (2-tailed)	.017	

5. שמות גוף ושימוש בעגה ובלשון מדוברת:

נמצא קשר חיובי מובהק בעוצמה חזקה, בין השימוש בשמות גוף לבין שימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. היינו, ככל שעולה השימוש בשמות גוף, עולה השימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. על פי מחקרם של קופל ואחרים (שם):

"Pronouns send the message that the identity of the "thing" involved is known to the reader... it is specifically pronouns that refer to animate "things" that are used with greater frequency in female-authored documents... women's writing exhibiting more usage of features identified as "involved" and men's writing exhibiting more usage of features identified as informational". (p.3)

ניתן להסיק מכך כי שימוש מרובה בשמות גוף מעיד על קרבה אשר נוצרה בין המתרגמת לבין הקורא, קרבה אשר נותנת גושפנקא לשימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת.

טבלה מספר 28: שימוש בשמות גוף ובעגה ובלשון מדוברת

	שמות גוף	
Pearson Correlation	.647**	עגה ולשון מדוברת
Sig. (2-tailed)	.000	

6. הוספות ושאלות אישור:

נמצא קשר שלילי מובהק בעוצמה בינונית בין הוספת מילים לבין שאלות אישור. היינו, ככל שעולה מספר ההוספות בתוצר התרגומי כך יורד השימוש בשאלות אישור. ייתכן שניתן להסביר את ההוספות כסוג של הנהרה והרי שאם המתרגמת/ת מגיע למצב של מספר רב של הנהרות, הרי שנוצר חיבור בין המתרגם לקורא או במילים אחרות, "נשבר הקרח", כלומר המתרגם מרגיש מספיק חופשי כדי להמיר את שאלות האישור בקביעה.

טבלה מספר 29: שימוש בהוספות ובשאלות אישור

	שאלות אישור	
Pearson Correlation	-.435 ^{27**}	הוספות
Sig. (2-tailed)	.005	

7. הוספות והשמטות:

נמצא קשר חיובי מובהק בעוצמה בינונית בין הוספת מילים לבין השמטת מילים. היינו, ככל שעלה מספר ההשמטות כך גם עלה מספר ההוספות, ועל כך תעיד תופעת הפיצוי. בהנחה שההשמטות נעשו במודע, ההוספות באות לפצות על מידע שנגרע מהטקסט, אולם אם ההשמטות נעשו שלא במודע, לא ניתן יהיה להסביר את העובדה המעידה על הוספות שהתווספו לטקסט המתורגם.

טבלה מספר 30: שימוש בהוספות ובהשמטות

	השמטות	
Pearson Correlation	.357*	הוספות
Sig. (2-tailed)	.024	

8. לשון נקייה ושימוש בעגה ובלשון מדוברת:

נמצא קשר שלילי מובהק בעוצמה בינונית, בין שימוש בלשון נקייה לבין שימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. היינו, ככל שעולה השימוש בלשון נקייה, יורד השימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. הצורך בשימוש בלשון נקייה מעיד על מרחק מסוים הקיים בין

²⁷ המתאם מובהק כאשר $p < 0.01$

המתרגמת/ת לבין הקורא. המתרגמת/ת מנסים להציג תופעה המוכרת לכול באופן מעורפל וכללי על מנת לגונן על עצמם ועל זולתם. לשימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת פונקציה הפוכה; מילים אלו שכיחות יותר בטקסט המאופיין בקרבה בין המתרגמת/ת לקורא. לכן, ככל שיופיע מספר רב יותר של מילים בלשון נקייה תיווצר נימה רשמית בטקסט וזו אינה מאפשרת ריבוי של מילים הלקוחות מהעגה ומהלשון המדוברת.

טבלה מספר 31: שימוש בלשון נקייה ובעגה ובלשון מדוברת

	עגה ולשון מדוברת	
Pearson Correlation	-.319*	לשון נקייה
Sig. (2-tailed)	.045	

9. מספר מילים והשמטות:

קשר נוסף אשר עולה מהממצאים הוא הקשר השלילי המובהק בעוצמה בינונית בין מספר מילים לבין השמטות. ככל שעולה מספר ההשמטות בתרגום, יורד מספר המילים. כלומר, כאשר משמיטים או גורעים מידע מהמקור, גורעים למעשה מילים. על כן, תוצר תרגומי המכיל מספר רב של השמטות, יכלול מספר מילים קטן יותר מתוצר תרגומי אשר הכיל מספר מצומצם של השמטות.

טבלה מספר 32: שימוש בהשמטות ובמספר מילים

	מספר מילים	
Pearson Correlation	-.429**	השמטות
Sig. (2-tailed)	.006	

ישנם מתאמים שלא נמצא להם הסבר מניח דעת:

10. מילות הסתייגות ושאלות אישור:

נמצא קשר שלילי מובהק גם כן בעוצמה בינונית בשימוש במילות הסתייגות ובין שאלות אישור. כלומר ככל שעולה השימוש במילות הסתייגות כך יורד השימוש בשאלות אישור. למעשה מחקרים אשר דנו במילות הסתייגות התייחסו לא פעם לשאלות אישור ולשאלות רגילות היות ושלוש התופעות נקשרו לא פעם לחוסר ביטחון ולחוסר ודאות. אולם, ניתן

לראות כי לא כל מילת הסתייגות משקפת אי ודאות או חוסר ביטחון כמו שלא כל שאלת אישור היא ניסיון להתחמק ממתן תשובה קונקרטי. אם כך, היינו מצפים לקבל קשר חיובי בין מילות הסתייגות ובין שאלות, כמו גם בין מילות הסתייגות לבין שאלות אישור, על כן, לא ניתן להסביר את הקשר שבין תופעות אלו.

טבלה מספר 33: שימוש במילות הסתייגות ובשאלות אישור

	מילות הסתייגות	
Pearson Correlation	-.392*	שאלות אישור
Sig. (2-tailed)	.012	

11. השמטות ושימוש בעגה ובלשון מדוברת:

נמצא קשר שלילי מובהק בעוצמה בינונית, מובהק, בין ההשמטות לבין השימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. ככל שעולה מספר ההשמטות, יורד השימוש במילים מהעגה ומהלשון המדוברת. לא נמצא הסבר מניח דעת לקשר זה.

טבלה מספר 35: שימוש בהשמטות ובעגה ובלשון מדוברת

	עגה ולשון מדוברת	
Pearson Correlation	-.317*	השמטות
Sig. (2-tailed)	.046	

5.3.2 מתאמים בין הקטיגוריות בתרגומים הסימולטניים

1. שמות גוף והגייה לא ברורה:

נמצא קשר חיובי מובהק בעוצמה גבוהה בין שימוש בשמות גוף לבין הגייה לא ברורה. כלומר, ככל שעולה השימוש בשמות גוף, עולה מספר המילים שנהגו בצורה לא ברורה. כאמור, רוב המילים שנהגו בצורה לא ברורה ורוב שמות הגוף נמצאו בתרגומיהם של המתורגמנים.

טבלה מספר 36: שימוש בשמות גוף ובהגייה לא ברורה

	הגייה לא ברורה	
Pearson Correlation	.959*	שמות גוף
Sig. (2-tailed)	.041	

2. משיכת מילים והגייה לא ברורה:

נמצא קשר חיובי מובהק בעוצמה גבוהה בין משיכת מילים לבין הגייה לא ברורה. כלומר, ככל שעולה מספר המילים ש"נמשכו", עולה מספר המילים שנהגו באופן לא ברור. כאמור, רוב המילים שנמשכו ורוב המילים שנהגו בצורה לא ברורה נמצאו בתרגומיהם של המתורגמנים.

טבלה מספר 37: שימוש במשיכת מילים ובהגייה לא ברורה

	הגייה לא ברורה	
Pearson Correlation	.998**	משיכת מילים
Sig. (2-tailed)	.002	

3. הנהרה ועלייה בעוצמת הקול:

נמצא קשר חיובי מובהק באופן גבולי בעוצמה גבוהה בין מספר ההנהרות לבין מספר המילים שבהן נשמעה עלייה בעוצמת הקול. כלומר, ככל שעולה מספר ההנהרות, עולה מספר העליות בעוצמת הקול. ניתן לראות כי עלייה בעוצמת הקול מתרחשת כאשר מתורגמנים ומתורגמניות רואים לנכון להדגיש את דבריהם. כאמור, עלייה בעוצמת הקול התרחשה בתרגומים בתחילת מבע, לאחר תיקון עצמי, בעת הנהרה ולעיתים אף בסיום מבע. על כן, ניתן לפרש כי בכל פעם שהמתורגמנים ובעיקר המתורגמניות הנהירו מבע מסוים, הם ראו

לנכון להגביה את עוצמת הקול, ככל הנראה כדי לחדד את דבריהם ולוודא הקשבה. קשר זה מדגיש את אלמנט המעורבות הקיים בעיקר בין המתורגמניות לבין קהל המאזינים.

טבלה מספר 38: שימוש בהנהרה ובעלייה בעוצמת הקול

	עלייה בעוצמת הקול	
Pearson Correlation	.949	הנהרה
Sig. (2-tailed)	.051	

4. משיכת מילים ושמות גוף:

נמצא קשר חיובי בעוצמה גבוהה בין משיכת מילים לבין שימוש בשמות גוף. כלומר, ככל שעולה מספר המילים שנמשכו, עולה השימוש במספר שמות הגוף. כאמור, משיכת מילים ושימוש מרובה בשמות גוף היו תופעות שאפיינו בעיקר את תרגומיהם של המתורגמנים.

טבלה מספר 39: שימוש בהגייה לא ברורה ובמשיכת מילים

	משיכת מילים	
Pearson Correlation	.972*	שמות גוף
Sig. (2-tailed)	.028	

5.4 סיכום הדיון

ממצאי הסטטיסטיקה מעידים על כך שקיימים שני הבדלים מובהקים תלויי מגדר בתרגומים בכתב:

- דיוק בצבעים: הנטייה לדייק בתרגום הצבעים חזקה יותר בתרגומיהן של המתרגמות לעומת המתרגמים.
- שאלות: הנטייה להשתמש בכמות רבה יותר של שאלות חזקה יותר בקרב המתרגמים לעומת המתרגמות.

כמו כן, נמצאו שני הבדלים מובהקים תלויי מגדר גם בתרגומים הסימולטניים:

- מילות הסתייגות: הנטייה להשתמש בכמות רבה יותר של מילות הסתייגות היתה חזקה יותר בקרב המתורגמנים לעומת המתורגמניות.

- מבעים שאינם סגורים: הנטייה לא לסגור מבעים בעת תרגום היתה חזקה יותר גם כן בקרב המתורגמנים לעומת המתורגמניות.

יש להתייחס בערבון מוגבל לתוצאות שהתקבלו מהמבחנים הסטטיסטיים לגבי התרגומים הסימולטניים וזאת משום שהמדגם מורכב מארבעה נבדקים שכל אחד מהם מייצג 50% מקבוצת המגדר ו-25% מכלל הנבדקים, ועל כן לא ניתן להחיל מסקנות אלו על אוכלוסייה שלמה, אך כן ראוי לציין. למבחני הסטטיסטיקה תפקיד חשוב בעבודת מחקר זו, אך לא מרכזי. ניתן לראות כי בחלק מן המקרים היו שונות בנתונים שהתקבלו משתי קבוצות הנבדקים, כלומר מתרגמים ומתרגמות לעומת מתורגמנים ומתורגמניות:

1. מספר מילים:

ניתן לראות כי המתרגמות והמתרגמים השתמשו במספר מילים דומה מאוד, ממצא אשר אינו עולה בקנה אחד עם הממצאים שהתקבלו מהתרגומים הסימולטניים, המראים שדווקא המתורגמנים השתמשו במספר רב יותר של מילים.

2. מילות הסתייגות:

השימוש במילות הסתייגות היה דומה למדי בקרב מתרגמים ומתרגמות, ממצא נוסף שאינו עולה בקנה אחד עם ממצאי התרגום הסימולטני, המראים על שימוש רחב יותר במילות הסתייגות בתרגומיהם של המתורגמנים.

3. שמות גוף:

ניתן לראות כי הן המתרגמים והמתורגמנים הרבו להשתמש בשמות גוף לעומת המתרגמות והמתורגמניות.

4. הנהרה:

ישנה עקביות בממצאי הנהרה בשתי אופנויות התרגום. אנו עדים לכך שהן בתרגומים בכתב והן בתרגומים הסימולטניים, הנשים הן אלה אשר עשו שימוש רב יותר בהנהרות לעומת הגברים. ההבדל בין מספר הנהרות שנמצא בתרגומיהן של המתרגמות לעומת תרגומיהם של המתרגמים קטן לעומת ההבדל שנמצא בתרגומים הסימולטניים של המתורגמנים והמתורגמניות. ישנו מספר לא מבוטל של מאמרים אשר הצביעו על קיומם של הבדלים תלויי מגדר (Biber et al 1998, Pallander-

Collin 1999, Argamon, Koppel, Shimoni, Fine 2003) ואחד ההבדלים הבולטים ביותר מראה על מאפיינים שונים בכתיבה ובהתבטאות. על הנשים נאמר שכמוענות הן מנסות להתחבר אל הנמען שלהן ועל כן הן מפרטות ומסבירות ואילו את הגברים מאפיינת האינפורמטיביות, מסירת מידע מתומצת בדרך כלל באמצעות משפטים קצרים, וייתכן שיש קשר בין מאפיינים אלו לממצאי ההנהרה.

5. מעצימים:

ניתן לראות כי השימוש במעצימים בקרב מתרגמים ומתרגמות היה דומה למדי, ממצא שאינו עולה בקנה אחד עם השימוש הרב שעשו המתורגמנים במעצימים לעומת המתורגמניות. פרמטרים מסוימים היו בלעדיים לתרגום בכתב (לשון נקייה, הוספות, השמטות, שאלות אישור ושימוש בעגה ובלשון מדוברת) ואחרים היו ייחודיים לתרגום הסימולטני (תיקונים עצמיים, עליות וירידות בעוצמת הקול, מבעים לא סגורים ומשיכת מילים).

פרק 6: סיכום

נשאלת השאלה למה בעצם אנו בודקים אם יש הבדלים תלויי מגדר בתרגום? בהנחה שיש הבדלים, מי יוצא נשכר מכך? התשובה התגלתה באופן הדרגתי לקראת סוף המחקר. ההבדלים בין המינים מתחילים בהבדלים הפיזיולוגיים, אולם עם הזמן מראים מחקרים כי ההבדלים קיימים גם בתחומים אחרים. באשר לתחום השפה אנו עדים למחקרים אשר הראו כי קיימים הבדלים תלויי מגדר בתחום השיח, היינו באופן התבטאותם המילולית של גברים ונשים (Swacker 1975, Holmes 1984, Coates 1989a). כמו כן הראו מחקרים על הבדלים תלויי מגדר בתחום הכתיבה (Mulac & Lundell 1994). הרי כל חוקר מתמקד בתחום שלו ומנסה להוכיח את הטענה שלו מנקודת המבט שלו, ולעיתים אנו עדים למחקרים חוזרים המנסים לבחון אוכלוסיות שונות ושפות שונות כדי להגדיל את מהימנות המחקר אשר הראה על תופעה מסוימת. כלומר, אם הצליחו חוקרים להראות על הבדלים תלויי מגדר בתחום השיח ובתחום הכתיבה, הרי שיש צורך לבחון את אותן תופעות גם בתחום התרגום, כדי להגדיל את מהימנות המחקרים וכדי להראות שאכן הבדלי המגדר מתקיימים גם בתחומים אחרים במקרה זה, בתחום התרגום.

למעשה הציפייה היתה לקבל ממצאים אשר מראים על הבדלים מובהקים בין תרגומיהם של המתרגמים לבין תרגומיהן של המתרגמות ושבנוסף יהיו ממצאי התרגום הסימולטני עקביים עם אלו שהתקבלו מהתרגומים בכתב. הממצאים לא היו חד משמעיים. יש עדות להבדלים מובהקים בתרגומים בכתב בנוגע לשימוש מרובה בשאלות בקרב המתרגמים ודיוק בתרגום צבעים בקרב המתרגמות. באשר לשאר הפרמטרים שנבדקו, אין עדות להבדלים מובהקים בין תרגומיהם של המתרגמים לבין תרגומיהן של המתרגמות. אם נתעמק בכל תופעה שנבדקה במחקר נוכל לראות שאכן קיימים הבדלים זעירים אולם לא ברור מה תקפותם.

באשר להשערות המחקר, אכן קיימים הבדלים מובהקים תלויי מגדר בתרגומים בכתב אולם לא בכל הפרמטרים שנבדקו. כאמור, מתרגמים משתמשים במספר רב יותר של שאלות לעומת מתרגמות ואילו מתרגמות נוטות לדייק בתרגום הצבעים לעומת מתרגמים. לא ניתן לאשש את ההשערה השנייה מבחינה סטטיסטית, שכן רוב הפרמטרים שנבדקו בתרגום הסימולטני במטרה לחזק את ממצאי התרגום בכתב הצביעו על ממצאים הפוכים.

ההבדל היחיד הבולט (אך לא מובהק) שהיה עקבי בתרגום בכתב ובתרגום הסימולטני היה הנטייה להנהיר בקרב הנשים וזה לדעתי נושא שמומלץ לחקור אותו לעומק.

מעולם לא עלתה השאלה מי מבין המינים מתרגם טוב יותר, משום שכולנו יודעים שאין תרגום אחד נכון. יש טקסט אחד נכון והוא המקור אולם האפשרויות לתרגמו הן רבות וזה כל הון שבמלאכת התרגום. המתרגמים והמתרגמות כמו המתורגמנים והמתורגמניות כפופים למקור אך כל אחד מהם יוצר גרסה אחרת, אולם אין הבדלים ברורים. בדיעבד, העובדה שאין הבדלים ברורים בין תרגומיהם של הגברים לבין תרגומיהן של הנשים בכל הפרמטרים שנבדקו, יוצרת מעין שוויון. אילו היו הבדלים וניתן היה להצביע על תופעה מסוימת המאפיינת את תרגומיהן של הנשים או תופעה אחרת אשר היתה מאפיינת את תרגומיהם של הגברים, וניתן היה להחיל את אותם מאפיינים על כל מתרגם או על כל מתרגמת, היה יכול הדבר לפגוע בפרנסתם של רבים מהעוסקים בתחום זה. או שאולי בעקבות ממצאים מובהקים ייתכן מצב שבו מחולקים נושאי התרגום על פי מגדר בהנחה שמעסיקים בתחום מסוים יעדיפו להעסיק מתרגמות ואילו בתחומים אחרים להעסיק מתרגמים. בסיטואציה כזו אין ספק שהן המתרגמים והן המתרגמות כמו המתורגמנים והמתורגמניות לא יצאו נשכרים. כך או כך, מחקר זה תרם לחיבור שנוצר בין תחום המגדר לתחום התרגום, בתקווה לעורר מחקרים עתידיים המשלבים את שתי הדיסציפלינות הללו.

טאנן, דבורה (1990) אצל: מוצ'ניק, מלכה. תשנ"ז. "גבר מול אישה – תקשורת שונה". **בלשנות עברית – כתב עת לבלשנות עברית תיאורית, חישובית ויישומית "לשון וחברה בישראל"**, 41-42. הוצאת אוניברסיטת בר אילן, רמת גן. עורכים: אורה (רודריג) שורצולד, ברנרד ספולסקי ומוחמד אמארה. עמ' 79-86

יאקובסון, רומאן. (1960) 1986. "על כמה אספקטים בלשניים של התרגום". בתוך: **סמיוטיקה, בלשנות, פואטיקה. מבחר מאמרים**. (עורכים: איתמר אבן-זהר וגדעון טורי). תל אביב: מכון פורטר והקיבוץ המאוחד: 123-128.

לייקוף, רובין (1975) אצל: מוצ'ניק, מלכה. 2001 לשון, חברה ותרבות כרך ב'. פרקים 4-6. האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ב

מוצ'ניק, מלכה. תשנ"ז. "גבר מול אישה – תקשורת שונה". **בלשנות עברית – כתב עת לבלשנות עברית תיאורית, חישובית ויישומית "לשון וחברה בישראל"**, 41-42. עורכים: אורה (רודריג) שורצולד, ברנרד ספולסקי ומוחמד אמארה. הוצאת אוניברסיטת בר אילן, רמת גן. עמ' 79-86

מוצ'ניק, מלכה. 2001. **לשון, חברה ותרבות** כרך ב' פרקים 4-6. האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ב.

קואטס, ג'ניפר (1996) אצל: מוצ'ניק, מלכה. 2001. **לשון, חברה ותרבות** כרך ב' פרקים 4-6. האוניברסיטה הפתוחה, תשס"ב.

Argamon, S., M. Koppel, J. Fine, and A.R. Shimoni. 2003. Gender, Genre and Writing Style in Formal Written Texts. *Text* 23 (3).

Biber et al., 1998. cited in: Koppel, M., S. Argamon and A.R. Shimoni. 2003. Automatically Categorizing Written texts by Author Gender. *Literary and Linguistic Computing*, 17 (4). Oxford University Press. 401-412

Bingham, Caleb. The Young Lady's Accidence. 1789, in: Grey, Clive. 1993. Review of Work on Gender and Language.
<http://faculty.ed.umuc.edu/~jmatthew/articles/overview.html>

Blum-Kulka. Shoshana. 1986. Shifts of Cohesion and Coherence in Translation. in: House-Edmonson, J. and S. Blum-Kulka (eds.), *Interlingual and Intercultural Communication: Discourse and Cognition in Translation*. Tubingen: Narr, 18-35.

Brown, P. and S. C. Levinson. 1987. *Politeness: Some universals in language usage*. Cambridge: Cambridge University Press.

Cameron, D., McAlinden, F. And O'Leary, K. 1989 in: Coates, J. 1993 *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 3-15, 106-140, 202-205.

Coates, Jennifer. 1993. *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 3-15, 106-140, 202-205.

- Coates, Jennifer. 1987a. in: Coates, Jennifer. 1993 *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 106-140.
- Coates, Jennifer. 1989a. in: Coates, Jennifer. 1993 *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 106-140.
- Converse 1889 in: Grey, Clive. 1993. Review of Work on Gender and Language. <http://faculty.ed.umuc.edu/~jmatthew/articles/overview.html>
- Devis, Ellin. 1775. The accidence; or First rudiments of English grammar. Designed for the use of young ladies. in: Tiekens-Boon van Ostade, Ingrid. 2000. Female grammarians of the eighteenth century. University of Leiden: http://www.let.leidenuniv.nl/hsl_shl/femgram.htm
- Eckert, P., McConnell-Ginet, S. 2003. *Language and Gender*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Englund Dimitrova, Birgitta. 1993. in: Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Edited by: Mona Baker. Assisted by: Kirsten Malmkjaer. London and New York: 1998. pp. 80-84.
- Frazer, J.G. 1900. cited in: Kramer, Cherie. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.
- Grey, Clive. 1993. [Review of Work on Gender and Language](http://faculty.ed.umuc.edu/~jmatthew/articles/overview.html). <http://faculty.ed.umuc.edu/~jmatthew/articles/overview.html>
- Haas, Mary R. 1944. cited in: Kramer, Cherie. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.
- Hatim, Basil and Ian Mason. 1997. *The Translator as Communicator*. London and New York: Routledge, chapter 5: Politeness in screen translating, pp. 78-98.
- Herring, 2000. "Gender Differences in CMC: Findings and Implications." *Computer Professionals for Social Responsibility Newsletter*, Winter. <http://www.cpsr.org/publications/newsletters/issues/2000/Winter2000/herring.html>
- Holmes, Janet. 1984. in: Meyerhoff, Miriam. 1992. 'A Sort of Something'-hedging strategies on nouns. *Working Papers of Language, Gender and Sexism*. "Women at talk: gender differences". Ed: Joanne Winter. Vol. 2. num. 1. Australia: Monash University. 59-73.

Holmes, Janet. 1987. in: Coates, Jennifer. 1993. *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 3-15, 106-140, 202-205.

Hymes, Dell. 1972. in: Coates, Jennifer. 1993. *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 3-15, 106-140, 202-205.

Jespersen, Otto. 1922. *Language: Its Nature, Development and Origin*. The Norton Library. New York.

Koppel, M., S. Argamon and A.R. Shimoni. 2003. Automatically Categorizing Written Texts by Author Gender. *Literary and Linguistic Computing*, 17 (4). Oxford University Press. 401-412.

Kramer, Cheri. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.

Labov, William. 1966. cited in: Kramer, Cheri. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.

Lakoff, George. 1973. cited in: Meyerhoff, Miriam. 1992. 'A Sort of Something'- hedging strategies on nouns. *Working Papers of Language, Gender and Sexism*. "Women at talk: gender differences". Ed: Joanne Winter. Vol. 2. num. 1. Australia: Monash University. 59-73.

Lakoff, Robin. 1975. *Language and Woman's Place*. Harper and Row.

Lakoff, Robin, Tolmach. 1990. "Why can't a woman be less like a man" *Talking Power: The Politics of Language in Our Lives*. New York: Basic Books. 198-214.

Malone, J. L. 1998 cited in: Zaro, Juan Jesús and Michael Truman. 1998. *Manual de Traducción – textos españoles e ingleses*. Madrid: Sociedad General Española de Librería, S.A. 287p.

Marechal. 1801. in: Tiekens-Boon van Ostade, Ingrid. 2000. *Female grammarians of the eighteenth century*. University of Leiden: http://www.let.leidenuniv.nl/hsl_shl/femgram.htm

Meyerhoff, Miriam. 1992. 'A Sort of Something'- hedging strategies on nouns. *Working Papers of Language, Gender and Sexism*. "Women at talk: gender differences". Ed: Joanne Winter. Vol. 2. num. 1. Australia: Monash University. 59-73.

Mulac, A. & Lundell, T.L. 1994. Effects of gender-linked language differences in adults' written discourse: multivariate tests of language effects. *Language and Communication*, 14, 299-309.

Nida, Eugene. 1964. in: Routledge Encyclopedia of Translation Studies. Edited by: Mona Baker. Assisted by: Kirsten Malmkjaer. London and New York: 1998. pp. 80-84.

O'Barr, WM and Atkins, BK. 1980. "Women's language" or "powerless language?" In S McConnell-Ginet, R Borker, and N Furman (Eds.), *Women and language in literature and society*. New York: Praeger, pp 93-110.

Olohan, Maeve and Mona Baker. 2000. Reporting *that* in Translated English. Evidence for Subconscious Processes of Explicitation? *Across Languages and Cultures* 1 (2): 141-58.

Palander-Collin. 1999. in: Argamon, S., M. Koppel, J. Fine, and A.R. Shimoni. 2003. Gender, Genre, and Writing Style in Formal Written Texts. *Text* 23 (3).

Pérez Calzada, María. 2001. Translation Journal.
<http://accurapid.com/journal/toc.htm>

Reik, Theodor. 1954. cited in: Kramer, Cheri. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.

Rochefort. 1665. in: Jespersen, Otto. 1922. *Language: Its Nature, Development and Origin*. The Norton Library. New York.

Saldanha, Gabriela (2003). *A Corpus-Based Study of Gender Performance in Translation*. Completed thesis.

Shlesinger, Miriam. 2000. *Strategic Allocation of Working Memory and Other Attentional Resources in Simultaneous Interpreting*. PhD Dissertation. Bar-Ilan University. March 2000.

Shlesinger, Miriam. 1995. Shifts in Cohesion in Simultaneous Interpreting. *The Translator* Vol. 1 (2). pp. 193-214.

Simon, Sherry. 1996. *Gender in Translation. Cultural Identity and the Politics of Transmission*. London-New York: Routledge. 195p.

Swacker, Marjorie. 1975. "The Sex of the Speaker as a Sociolinguistic Variable." ***Language and Sex: Difference and Dominance***. Ed. Barrie Thorne and Nancy Henley. Rowley, MA: Newbury House. 76-83.

Tannen, Deborah. 1986. *That's Not What I Meant! How Conversational Style Makes or Breaks Your Relations with Others*. New York: William Morrow.

Trudgill, Peter. 1972. cited in: Kramer, Cheri. 1974. Women's Speech: Separate but Unequal? *Quarterly Journal of Speech*, 60, 14-24. Reprinted in B. Thorne & N. Henley (eds.) (1975) *Language and Sex: difference and dominance*. Rowley, Mass.: Newbury House. 43-56.

Vásquez-Ayora, Gerardo. 1977. *Introducción a la Traductología*. Washington D.C: Georgetown University Press. 471 p.

Vinay and Darbelnet. 1958. in: *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. Edited by: Mona Baker. Assisted by: Kirsten Malmkjaer. 1998: London and New York

Wolfson, N. 1989. *Language and Sex. Perspectives: Sociolinguistics and TESOL*. New York: Newbury. 162-187.

Zaro, Juan Jesús and Michael Truman. 1998. *Manual de Traducción – textos españoles e ingleses*. Madrid: Sociedad General Española de Librería, S.A. 287p.

Zimmerman, D and C. West. 1975 in: Coates, Jennifer. 1993. *Women, Men and Language: A sociolinguistic account of gender differences in language*. 2nd edition. Longman, NY. pp. 106-140.

Frequency Table

number of words

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 424	1	2.5	2.5	2.5
425	1	2.5	2.5	5.0
430	1	2.5	2.5	7.5
432	1	2.5	2.5	10.0
440	1	2.5	2.5	12.5
442	1	2.5	2.5	15.0
443	2	5.0	5.0	20.0
455	1	2.5	2.5	22.5
458	1	2.5	2.5	25.0
463	1	2.5	2.5	27.5
464	3	7.5	7.5	35.0
465	1	2.5	2.5	37.5
466	1	2.5	2.5	40.0
470	1	2.5	2.5	42.5
472	1	2.5	2.5	45.0
473	1	2.5	2.5	47.5
474	3	7.5	7.5	55.0
475	1	2.5	2.5	57.5
477	2	5.0	5.0	62.5
478	1	2.5	2.5	65.0
479	1	2.5	2.5	67.5
480	1	2.5	2.5	70.0
481	1	2.5	2.5	72.5
482	1	2.5	2.5	75.0
488	1	2.5	2.5	77.5
490	1	2.5	2.5	80.0
491	1	2.5	2.5	82.5
494	1	2.5	2.5	85.0
495	1	2.5	2.5	87.5
496	1	2.5	2.5	90.0
498	1	2.5	2.5	92.5
502	2	5.0	5.0	97.5
504	1	2.5	2.5	100.0
Total	40	100.0	100.0	

pronouns

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	9	1	2.5	2.5	2.5
	13	1	2.5	2.5	5.0
	14	4	10.0	10.0	15.0
	15	1	2.5	2.5	17.5
	16	2	5.0	5.0	22.5
	17	2	5.0	5.0	27.5
	18	1	2.5	2.5	30.0
	19	1	2.5	2.5	32.5
	32	1	2.5	2.5	35.0
	34	1	2.5	2.5	37.5
	36	1	2.5	2.5	40.0
	37	4	10.0	10.0	50.0
	39	3	7.5	7.5	57.5
	40	4	10.0	10.0	67.5
	41	4	10.0	10.0	77.5
	42	1	2.5	2.5	80.0
	43	2	5.0	5.0	85.0
	44	1	2.5	2.5	87.5
	45	1	2.5	2.5	90.0
	46	1	2.5	2.5	92.5
	49	1	2.5	2.5	95.0
	51	1	2.5	2.5	97.5
	54	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

euphemisms

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	8	20.0	20.0	20.0
	1	11	27.5	27.5	47.5
	2	14	35.0	35.0	82.5
	3	7	17.5	17.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

hedges

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	3	7.5	7.5	7.5
	2	7	17.5	17.5	25.0
	3	13	32.5	32.5	57.5
	4	12	30.0	30.0	87.5
	5	1	2.5	2.5	90.0
	6	2	5.0	5.0	95.0
	7	2	5.0	5.0	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

explicitation

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	2.5	2.5	2.5
	4	3	7.5	7.5	10.0
	5	2	5.0	5.0	15.0
	6	1	2.5	2.5	17.5
	7	5	12.5	12.5	30.0
	8	1	2.5	2.5	32.5
	9	5	12.5	12.5	45.0
	10	1	2.5	2.5	47.5
	11	7	17.5	17.5	65.0
	12	6	15.0	15.0	80.0
	14	2	5.0	5.0	85.0
	15	1	2.5	2.5	87.5
	17	1	2.5	2.5	90.0
	18	1	2.5	2.5	92.5
	20	2	5.0	5.0	97.5
	24	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

additions

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	7	17.5	17.5	17.5
	1	17	42.5	42.5	60.0
	2	7	17.5	17.5	77.5
	3	5	12.5	12.5	90.0
	4	3	7.5	7.5	97.5
	8	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

omission

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	2	5.0	5.0	5.0
	1	6	15.0	15.0	20.0
	2	8	20.0	20.0	40.0
	3	4	10.0	10.0	50.0
	4	8	20.0	20.0	70.0
	5	8	20.0	20.0	90.0
	6	2	5.0	5.0	95.0
	7	1	2.5	2.5	97.5
	9	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

question

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	5	1	2.5	2.5	2.5
	6	3	7.5	7.5	10.0
	7	5	12.5	12.5	22.5
	8	11	27.5	27.5	50.0
	9	15	37.5	37.5	87.5
	10	2	5.0	5.0	92.5
	11	2	5.0	5.0	97.5
	17	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

tag questions

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	11	27.5	27.5	27.5
	1	29	72.5	72.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

color precision

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	4	10.0	10.0	10.0
	1	14	35.0	35.0	45.0
	2	22	55.0	55.0	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

slang

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	5	12.5	12.5	12.5
	1	12	30.0	30.0	42.5
	2	4	10.0	10.0	52.5
	3	7	17.5	17.5	70.0
	4	9	22.5	22.5	92.5
	5	3	7.5	7.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

emphmo

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	7	17.5	17.5	17.5
	1	18	45.0	45.0	62.5
	2	9	22.5	22.5	85.0
	3	5	12.5	12.5	97.5
	4	1	2.5	2.5	100.0
	Total	40	100.0	100.0	

נספח 2 – תוצאות T-test לממצאי התרגום בכתב (השוואה בין קבוצות המגדר)

T-Test

Group Statistics

	group	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
number of words	1	18	470.28	23.80	5.61
	2	22	469.95	20.69	4.41
pronouns	1	18	33.89	12.06	2.84
	2	22	31.55	13.96	2.98
euphemisms	1	18	1.67	1.08	.26
	2	22	1.36	.95	.20
hedges	1	18	3.22	1.59	.38
	2	22	3.50	1.30	.28
explicitation	1	18	9.72	4.42	1.04
	2	22	11.09	5.02	1.07
additions	1	18	1.50	1.34	.32
	2	22	1.77	1.72	.37
omission	1	18	3.06	1.70	.40
	2	22	3.59	2.22	.47
question	1	18	9.06	2.24	.53
	2	22	8.05	1.43	.30
tag questions	1	18	.83	.38	9.04E-02
	2	22	.64	.49	.10
color precision	1	18	1.22	.73	.17
	2	22	1.64	.58	.12
slang	1	18	2.50	1.54	.36
	2	22	2.14	1.64	.35
emphmo	1	18	1.56	1.10	.26
	2	22	1.23	.92	.20

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
number of words	Equal variances assumed	.973	.330	.046	38	.964	.32	7.03	-13.92	14.56
	Equal variances not assumed			.045	33.997	.964	.32	7.14	-14.18	14.83
pronouns	Equal variances assumed	1.710	.199	.561	38	.578	2.34	4.18	-6.11	10.80
	Equal variances not assumed			.569	37.864	.572	2.34	4.12	-5.99	10.68
euphemisms	Equal variances assumed	.489	.489	.940	38	.353	.30	.32	-.35	.96
	Equal variances not assumed			.928	34.219	.360	.30	.33	-.36	.97
hedges	Equal variances assumed	.601	.443	-.608	38	.547	-.28	.46	-1.20	.65
	Equal variances not assumed			-.595	32.721	.556	-.28	.47	-1.23	.67
explicitation	Equal variances assumed	.027	.870	-.904	38	.371	-1.37	1.51	-4.43	1.69
	Equal variances not assumed			-.916	37.774	.365	-1.37	1.49	-4.39	1.66
additions	Equal variances assumed	.000	.989	-.550	38	.585	-.27	.50	-1.28	.73
	Equal variances not assumed			-.564	37.935	.576	-.27	.48	-1.25	.71
omission	Equal variances assumed	.656	.423	-.841	38	.405	-.54	.64	-1.82	.75
	Equal variances not assumed			-.864	37.859	.393	-.54	.62	-1.79	.72
question	Equal variances assumed	.109	.743	1.732	38	.091	1.01	.58	-.17	2.19
	Equal variances not assumed			1.659	27.773	.108	1.01	.61	-.24	2.26
tag questions	Equal variances assumed	8.646	.006	1.387	38	.174	.20	.14	-.09	.48
	Equal variances not assumed			1.422	37.928	.163	.20	.14	-.08	.48
color precision	Equal variances assumed	1.064	.309	-1.996	38	.053	-.41	.21	-.83	.01
	Equal variances not assumed			-1.950	32.132	.060	-.41	.21	-.85	.02
slang	Equal variances assumed	.192	.664	.716	38	.478	.36	.51	-.66	1.39
	Equal variances not assumed			.720	37.220	.476	.36	.50	-.66	1.39
emphmo	Equal variances assumed	1.057	.310	1.029	38	.310	.33	.32	-.32	.97
	Equal variances not assumed			1.011	33.333	.319	.33	.32	-.33	.99

נספח 3 – תוצאות T-test לממצאי התרגום בכתב (השוואה בין השפות)

T-Test

Group Statistics

	Language	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
number of words	e	27	470.56	23.73	4.57
	s	13	469.15	18.17	5.04
pronouns	e	27	41.04	4.91	.95
	s	13	15.08	2.56	.71
euphemisms	e	27	1.26	1.06	.20
	s	13	2.00	.71	.20
hedges	e	27	3.37	1.47	.28
	s	13	3.38	1.39	.38
explicitation	e	27	11.56	4.77	.92
	s	13	8.23	3.98	1.10
additions	e	27	1.81	1.80	.35
	s	13	1.31	.75	.21
omission	e	27	2.93	1.80	.35
	s	13	4.23	2.17	.60
question	e	27	8.44	2.15	.41
	s	13	8.62	1.19	.33
tag questions	e	27	.59	.50	9.64E-02
	s	13	1.00	.00	.00
color precision	e	27	1.30	.72	.14
	s	13	1.77	.44	.12
slang	e	27	3.04	1.34	.26
	s	13	.77	.73	.20
emphmo	e	27	1.41	.89	.17
	s	13	1.31	1.25	.35

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
number of words	Equal variances assumed	.920	.344	.188	38	.852	1.40	7.47	-13.72	16.52
	Equal variances not assumed			.206	30.353	.838	1.40	6.80	-12.48	15.28
pronouns	Equal variances assumed	2.666	.111	17.842	38	.000	25.96	1.45	23.01	28.91
	Equal variances not assumed			21.948	37.634	.000	25.96	1.18	23.56	28.36
euphemisms	Equal variances assumed	6.071	.018	-2.280	38	.028	-.74	.32	-1.40	-.08
	Equal variances not assumed			-2.618	33.758	.013	-.74	.28	-1.32	-.17
hedges	Equal variances assumed	.490	.488	-.029	38	.977	-1.42E-02	.49	-1.00	.97
	Equal variances not assumed			-.030	25.129	.976	-1.42E-02	.48	-1.00	.97
explicitation	Equal variances assumed	.088	.769	2.170	38	.036	3.32	1.53	.22	6.43
	Equal variances not assumed			2.314	28.137	.028	3.32	1.44	.38	6.27
additions	Equal variances assumed	5.302	.027	.972	38	.337	.51	.52	-.55	1.56
	Equal variances not assumed			1.255	37.568	.217	.51	.40	-.31	1.33
omission	Equal variances assumed	.047	.830	-2.013	38	.051	-1.30	.65	-2.62	8.E-03
	Equal variances not assumed			-1.883	20.234	.074	-1.30	.69	-2.75	.14
question	Equal variances assumed	.954	.335	-.266	38	.792	-.17	.64	-1.47	1.13
	Equal variances not assumed			-.322	37.078	.749	-.17	.53	-1.25	.90
tag questions	Equal variances assumed	347.8	.000	-2.914	38	.006	-.41	.14	-.69	-.12
	Equal variances not assumed			-4.228	26.000	.000	-.41	1.E-01	-.61	-.21
color precision	Equal variances assumed	6.533	.015	-2.163	38	.037	-.47	.22	-.92	-.03
	Equal variances not assumed			-2.557	35.749	.015	-.47	.18	-.85	-.10
slang	Equal variances assumed	4.553	.039	5.674	38	.000	2.27	.40	1.46	3.08
	Equal variances not assumed			6.922	37.358	.000	2.27	.33	1.60	2.93
emphmo	Equal variances assumed	1.886	.178	.291	38	.773	9.97E-02	.34	-.60	.79
	Equal variances not assumed			.258	18.047	.799	9.97E-02	.39	-.71	.91

נספח 4 – מתאמים לממצאי התרגום בכתב

Correlations

		number of words	pronouns	euphemisms	hedges	explicitation	additions	omission	question	tag questions	color precision	slang	emphmo
number of words	Pearson Correlation	1.000	.085	-.041	-.138	.150	-.247	-.429**	.034	.104	.232	-.134	.026
	Sig. (2-tailed)	.	.603	.804	.397	.356	.124	.006	.834	.523	.149	.410	.872
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
pronouns	Pearson Correlation	.085	1.000	-.342*	-.010	.324*	.226	-.317*	-.059	-.376*	-.258	.647**	.025
	Sig. (2-tailed)	.603	.	.031	.953	.041	.161	.046	.720	.017	.108	.000	.876
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
euphemisms	Pearson Correlation	-.041	-.342*	1.000	.204	.131	-.066	.076	.283	-.028	.075	-.319*	.290
	Sig. (2-tailed)	.804	.031	.	.207	.422	.688	.640	.077	.864	.647	.045	.070
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
hedges	Pearson Correlation	-.138	-.010	.204	1.000	-.042	.084	-.201	-.205	-.392*	.139	.175	.186
	Sig. (2-tailed)	.397	.953	.207	.	.796	.605	.215	.203	.012	.391	.279	.252
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
explicitation	Pearson Correlation	.150	.324*	.131	-.042	1.000	.198	-.029	-.205	-.212	-.092	.144	.064
	Sig. (2-tailed)	.356	.041	.422	.796	.	.221	.860	.204	.189	.572	.376	.696
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
additions	Pearson Correlation	-.247	.226	-.066	.084	.198	1.000	.357*	-.256	-.435**	-.091	-.123	-.045
	Sig. (2-tailed)	.124	.161	.688	.605	.221	.	.024	.111	.005	.578	.449	.781
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
omission	Pearson Correlation	-.429**	-.317*	.076	-.201	-.029	.357*	1.000	-.062	.024	-.120	-.317*	-.285
	Sig. (2-tailed)	.006	.046	.640	.215	.860	.024	.	.706	.882	.462	.046	.075
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
question	Pearson Correlation	.034	-.059	.283	-.205	-.205	-.256	-.062	1.000	.226	-.101	-.043	-.183
	Sig. (2-tailed)	.834	.720	.077	.203	.204	.111	.706	.	.161	.537	.793	.258
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
tag questions	Pearson Correlation	.104	-.376*	-.028	-.392*	-.212	-.435**	.024	.226	1.000	.163	-.311	-.219
	Sig. (2-tailed)	.523	.017	.864	.012	.189	.005	.882	.161	.	.314	.051	.175
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
color precision	Pearson Correlation	.232	-.258	.075	.139	-.092	-.091	-.120	-.101	.163	1.000	-.295	-.141
	Sig. (2-tailed)	.149	.108	.647	.391	.572	.578	.462	.537	.314	.	.064	.385
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
slang	Pearson Correlation	-.134	.647**	-.319*	.175	.144	-.123	-.317*	-.043	-.311	-.295	1.000	.281
	Sig. (2-tailed)	.410	.000	.045	.279	.376	.449	.046	.793	.051	.064	.	.079
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
emphmo	Pearson Correlation	.026	.025	.290	.186	.064	-.045	-.285	-.183	-.219	-.141	.281	1.000
	Sig. (2-tailed)	.872	.876	.070	.252	.696	.781	.075	.258	.175	.385	.079	.
	N	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Frequency Table

number of words

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 2440	1	25.0	25.0	25.0
2526	1	25.0	25.0	50.0
2580	1	25.0	25.0	75.0
2874	1	25.0	25.0	100.0
Total	4	100.0	100.0	

pronouns

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 133	1	25.0	25.0	25.0
137	1	25.0	25.0	50.0
151	1	25.0	25.0	75.0
177	1	25.0	25.0	100.0
Total	4	100.0	100.0	

hedges

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 52	2	50.0	50.0	50.0
62	1	25.0	25.0	75.0
65	1	25.0	25.0	100.0
Total	4	100.0	100.0	

explicitation

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 16	1	25.0	25.0	25.0
33	1	25.0	25.0	50.0
39	1	25.0	25.0	75.0
61	1	25.0	25.0	100.0
Total	4	100.0	100.0	

Self Corr

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 44	1	25.0	25.0	25.0
46	1	25.0	25.0	50.0
51	1	25.0	25.0	75.0
67	1	25.0	25.0	100.0
Total	4	100.0	100.0	

Intonation Up

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	164	1	25.0	25.0	25.0
	199	1	25.0	25.0	50.0
	220	1	25.0	25.0	75.0
	301	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

Intonation Down

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	26	1	25.0	25.0	25.0
	38	1	25.0	25.0	50.0
	41	1	25.0	25.0	75.0
	64	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

unclear expressions

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	25.0	25.0	25.0
	3	1	25.0	25.0	50.0
	6	1	25.0	25.0	75.0
	30	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

dragged words

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	1	25.0	25.0	25.0
	4	1	25.0	25.0	50.0
	15	1	25.0	25.0	75.0
	69	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

unfinished sentences

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	1	25.0	25.0	25.0
	1	1	25.0	25.0	50.0
	2	2	50.0	50.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

emphatic modifiers

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	15	1	25.0	25.0	25.0
	22	1	25.0	25.0	50.0
	27	1	25.0	25.0	75.0
	30	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

words of confidence

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	11	1	25.0	25.0	25.0
	14	1	25.0	25.0	50.0
	18	1	25.0	25.0	75.0
	29	1	25.0	25.0	100.0
	Total	4	100.0	100.0	

T-Test

Group Statistics

	group	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
number of words	1	2	2657.00	306.88	217.00
	2	2	2553.00	38.18	27.00
pronouns	1	2	164.00	18.38	13.00
	2	2	135.00	2.83	2.00
hedges	1	2	63.50	2.12	1.50
	2	2	52.00	.00	.00
explicitation	1	2	24.50	12.02	8.50
	2	2	50.00	15.56	11.00
Self Corr	1	2	47.50	4.95	3.50
	2	2	56.50	14.85	10.50
Intonation Up	1	2	192.00	39.60	28.00
	2	2	250.00	72.12	51.00
Intonation Down	1	2	33.50	10.61	7.50
	2	2	51.00	18.38	13.00
unclear expressions	1	2	18.00	16.97	12.00
	2	2	2.00	1.41	1.00
unfinished sentences	1	2	2.00	.00	.00
	2	2	.50	.71	.50
dragged words	1	2	42.00	38.18	27.00
	2	2	3.50	.71	.50
emphatic modifiers	1	2	26.00	5.66	4.00
	2	2	21.00	8.49	6.00
words of confidence	1	2	20.00	12.73	9.00
	2	2	16.00	2.83	2.00

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
number of words	Equal variances assumed	.	.	.476	2	.681	104.00	218.67	-836.88	1044.88
	Equal variances not assumed			.476	1.031	.715	104.00	218.67	-2484.91	2692.91
pronouns	Equal variances assumed	.	.	2.205	2	.158	29.00	13.15	-27.59	85.59
	Equal variances not assumed			2.205	1.047	.262	29.00	13.15	-121.30	179.30
hedges	Equal variances assumed	.	.	7.667	2	.017	11.50	1.50	5.05	17.95
	Equal variances not assumed			7.667	1.000	.083	11.50	1.50	-7.56	30.56
explicitation	Equal variances assumed	.	.	-1.834	2	.208	-25.50	13.90	-85.31	34.31
	Equal variances not assumed			-1.834	1.880	.216	-25.50	13.90	-89.11	38.11
Self Corr	Equal variances assumed	.	.	-.813	2	.502	-9.00	11.07	-56.62	38.62
	Equal variances not assumed			-.813	1.220	.545	-9.00	11.07	-101.90	83.90
Intonation Up	Equal variances assumed	.	.	-.997	2	.424	-58.00	58.18	-308.33	192.33
	Equal variances not assumed			-.997	1.553	.449	-58.00	58.18	-391.91	275.91
Intonation Down	Equal variances assumed	.	.	-1.166	2	.364	-17.50	15.01	-82.08	47.08
	Equal variances not assumed			-1.166	1.599	.388	-17.50	15.01	-100.35	65.35
unclear expressions	Equal variances assumed	.	.	1.329	2	.315	16.00	12.04	-35.81	67.81
	Equal variances not assumed			1.329	1.014	.408	16.00	12.04	-132.14	164.14
unfinished sentences	Equal variances assumed	.	.	3.000	2	.095	1.50	.50	-.65	3.65
	Equal variances not assumed			3.000	1.000	.205	1.50	.50	-4.85	7.85
dragged words	Equal variances assumed	.	.	1.426	2	.290	38.50	27.00	-77.69	154.69
	Equal variances not assumed			1.426	1.001	.389	38.50	27.00	-304.07	381.07
emphatic modifiers	Equal variances assumed	.	.	.693	2	.560	5.00	7.21	-26.03	36.03
	Equal variances not assumed			.693	1.742	.569	5.00	7.21	-30.87	40.87
words of confidence	Equal variances assumed	.	.	.434	2	.707	4.00	9.22	-35.67	43.67
	Equal variances not assumed			.434	1.099	.734	4.00	9.22	-91.01	99.01

נספח 7 - מתאמים לממצאי התרגום הסימולטני

Correlations

		number of words	pronouns	hedges	explicitation	Self Corr	Intonation Up	Intonation Down	unclear expressions	unfinished sentences	dragged words	emphatic modifiers	words of confidence
number of words	Pearson Correlation	1.000	-.224	.484	.155	.003	.270	-.487	-.472	.238	-.438	.696	-.760
	Sig. (2-tailed)	.	.776	.516	.845	.997	.730	.513	.528	.762	.562	.304	.240
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
pronouns	Pearson Correlation	-.224	1.000	.731	-.826	-.633	-.636	-.275	.959*	.726	.972*	.166	.762
	Sig. (2-tailed)	.776	.	.269	.174	.367	.364	.725	.041	.274	.028	.834	.238
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
hedges	Pearson Correlation	.484	.731	1.000	-.711	-.440	-.495	-.696	.542	.890	.570	.523	.119
	Sig. (2-tailed)	.516	.269	.	.289	.560	.505	.304	.458	.110	.430	.477	.881
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
explicitation	Pearson Correlation	.155	-.826	-.711	1.000	.100	.949	.683	-.843	-.922	-.831	.198	-.480
	Sig. (2-tailed)	.845	.174	.289	.	.900	.051	.317	.157	.078	.169	.802	.520
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Self Corr	Pearson Correlation	.003	-.633	-.440	.100	1.000	-.194	-.338	-.491	-.100	-.536	-.697	-.573
	Sig. (2-tailed)	.997	.367	.560	.900	.	.806	.662	.509	.900	.464	.303	.427
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Intonation Up	Pearson Correlation	.270	-.636	-.495	.949	-.194	1.00	.694	-.724	-.827	-.695	.478	-.387
	Sig. (2-tailed)	.730	.364	.505	.051	.806	.	.306	.276	.173	.305	.522	.613
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Intonation Down	Pearson Correlation	-.487	-.275	-.696	.683	-.338	.694	1.000	-.196	-.860	-.189	.027	.312
	Sig. (2-tailed)	.513	.725	.304	.317	.662	.306	.	.804	.140	.811	.973	.688
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
unclear expressions	Pearson Correlation	-.472	.959*	.542	-.843	-.491	-.724	-.196	1.000	.645	.998**	-.106	.866
	Sig. (2-tailed)	.528	.041	.458	.157	.509	.276	.804	.	.355	.002	.894	.134
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
unfinished sentences	Pearson Correlation	.238	.726	.890	-.922	-.100	-.827	-.860	.645	1.000	.648	.080	.177
	Sig. (2-tailed)	.762	.274	.110	.078	.900	.173	.140	.355	.	.352	.920	.823
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
dragged words	Pearson Correlation	-.438	.972*	.570	-.831	-.536	-.695	-.189	.998**	.648	1.000	-.048	.863
	Sig. (2-tailed)	.562	.028	.430	.169	.464	.305	.811	.002	.352	.	.952	.137
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
emphatic modifiers	Pearson Correlation	.696	.166	.523	.198	-.697	.478	.027	-.106	.080	-.048	1.000	-.181
	Sig. (2-tailed)	.304	.834	.477	.802	.303	.522	.973	.894	.920	.952	.	.819
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
words of confidence	Pearson Correlation	-.760	.762	.119	-.480	-.573	-.387	.312	.866	.177	.863	-.181	1.000
	Sig. (2-tailed)	.240	.238	.881	.520	.427	.613	.688	.134	.823	.137	.819	.
	N	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

נספח 8 – טקסט לתרגום בכתב (לאנגלית ולספרדית)

מתרגם/ת יקר/ה,
תודה רבה על ההיענות להשתתף במחקר ועל הזמן שאת/ה מקדיש/ה לכך. המחקר שאני עורכת בודק סגנונות תרגום היות וכולנו יודעים שאין תרגום אחד נכון אלא גרסאות שונות אשר מטרתן להעביר טקסט משפת המקור לשפת היעד. בנוסף לתרגום, אני זקוקה לכמה פרטים אישיים המפורטים להלן. ברצוני להדגיש שהמחקר הוא אנונימי לגמרי והנתונים שאת/ה נדרשים למלא הם פרטים בירוקרטיים לצורך תקפות העבודה. את התרגום יש לשלוח אלי בדוא"ל: inbal_elraz@hotmail.com

תודה רבה על שיתוף הפעולה!

שם:

מגדר:

*גיל:

שפת אם:

תחומי עניין:

מספר שנים בתחום התרגום:

* (אפשר לציין את הגיל במפורש לדוג' 56 או לכתוב +50)

נא לתרגם את הקטע הבא לשפת האם שלך. שים לב, הטקסט מיועד לקהל דובר אנגלית אך לא בהכרח יהודי.

מי צריך עוד מדריך טיולים לפאריס?

טוב, תענו בעצמכם:

למה לוקח חודש לתכנן מסלול לטיול של שבוע? למה רק לקבוצה מאורגנת המבקרת במוזיאון יש מדריך שיודע את כל הסיפורים המעניינים? ולמה כותבים לנו שהגשר נקרא על שם קרב ינה? מה זה בכלל ינה, איש או מקום? ומה הם חושבים כשהם כותבים שהכנסייה בנויה בסגנון גותי? שאנחנו בוגרי הפקולטה לידע אישי?
שנים היינו לקוחות נאמנים של ספרי הנסיעות ותמיד הרגשנו מתוסכלים. לא היינו מוכנים לוותר על נסיעה עצמאית, אבל חסר לנו משהו. איזה מכר מקומי, שיודע את הסיפורים הפיקנטיים ואיפה חנות הגבינות המסריחות הטובה בעיר. אחד שמבין שאנחנו אוהבים תמונות יפות, אבל שלא נסענו לחו"ל במסגרת חילופי תרבות; ושמבין כי מלבד רשימה אינסופית של מלונות, צריך לתת לנוסע גם טיפים כמו באלו מקומות יש גישה לנכים או איך לשאול בצרפתית "סליחה, איפה השירותים?"
החלטנו לתרגם את התחושה למעשה. רקחנו מתוכן ויצקנו לתוכו את כל מה שתמיד חלמנו שיהיה בספר תיירות. פנינו לגופים עצמם וביקשנו את המפות המקוריות שלהם. תחקרנו, התייעצנו נברנו בספריות. שלחנו את דליק של הילדים לתור את יורודיסני, ובעיקר יצאנו למסעות אישיים, שבהם דרכנו בכל מקום שעליו היינו עתידים לכתוב.
הספר בנוי כך שכל מסלול הוא יחידה בפני עצמה ובה מפה (המפה בצבע סגול כהה כדי שתהיה בולטת לעין), פרטים על שעות הפתיחה של האתרים והדרכים להגיע אליהם, הצעות היכן אפשר לאכול לאורך המסלול או היכן נוכל למצוא את המטבח הכשר, וכו'. בחרנו להוציא את הספר כאוגדן בצבע ירוק-כחלחל כדי שאפשר יהיה לשלוף מתוכו את המסלול הנבחר לאותו יום, ואת החלקים הלא רלוונטים להשאיר בחדר המלון.
ניסיון של שנים בניתוח מערכות ובהיכרות עם בני אדם נמזגו כאן באהבה ובמסירות. אנו מקווים שהשעות שתעשו בעיר האורות הכל כך משגעת תנעמנה לכם לפחות כפי שנעמו לנו אלפי שעות שהשקענו בהכנת הספר הזה שעליו גאוותנו.
ליתר ביטחון, בואו נוודא שלא שכחנו שום מרכיב במתכון:
זיעה: יש.

כסף: המון.
עיצוב גרפי: לעיניכם בלבד.
פיקנטריה: בשפע, לא?
חוצפה: מה פתאום?
אהבה: בלי גבול.
דם: נו, לא צריך להיסחף.
זמן: שלוש שנים.
נחת: דווקא כן.

נספח 9 – טקסט מספר 1 לתרגום סימולטני

Text 1: Planning a Career

1,762 words

When it comes to planning one's career, young people today – like young people at every other time in history – do not have an easy time. While the diversity of career opportunities is greater than ever before, so too is the young adult's concern over the risks involved in making the wrong choice. Which may account for the tendency of many to put off such decisions for as long as possible. Although few are haunted by visions of themselves winding up penniless, nevertheless, even those who are less pessimistic cannot help worrying. No wonder they show a constant, active, conscious, healthy interest in such matters as the wage scale, the balance between material and intellectual satisfaction in different professions, and so on.

Those who have a clear tendency towards one particular area are somewhat more fortunate than others. The direction seems to have been chosen for them. Thus, for example, those with ADMINISTRATIVE, LOGISTICAL, MECHANICAL OR MANAGERIAL TALENT may safely steer in the direction of a career which takes advantage of their abilities and involves the complex maneuvers of running a large-scale operation of whatever sort. Some of them may choose to put money on the line, and may become distinguished, successful, stylish, wealthy merchants. Others may play it safe, and prefer the less ambitious course of a middle-management position as a salaried employee. The greatest hope of every one of them is to become an influential, educated, mobile, well-off executive.

Or, to take a different type of example, some may have a life history which has allowed them to master several different languages in the course of their lives. They are apt to have the kind of linguistic knowledge that will give them a definite advantage on the job market. These individuals will have the opportunity to mingle with a large variety of people and cultures. They will definitely not go through life as part of a rigid, inflexible, suspicious, xenophobic bloc. The fact that their advantage was gained more by chance than by design is beside the point. They will still have at their disposal the real language used by real people in natural settings, rather than clumsy, stylized, heavy, stilted language learned at school. Such youngsters may aim for a diplomatic career or for a job involving international commerce, and may spend some of their university years in various exchange programs abroad, to put the finishing touch on the linguistic knowledge acquired in childhood. It is quite amusing to listen to them whenever they get together and engage in a TUMULTUOUS, TRILINGUAL, INTELLECTUAL, EX TEMPORE DEBATE.

A third category we might mention consists of those who show artistic promise. A talented, enthusiastic, versatile, young pianist may require more extensive support on the part of state or private foundations in his or her formative years, during which he or she will have to undergo a very demanding routine. The rewards are equally extensive, however, and those who can endure the stress and pressures may expect an exciting, satisfying, varied, dynamic career. Some start out along this track as child prodigies. Others may have attended schools which fostered a fine arts education and offered supplementary training to anyone who showed the necessary talent and inclination. Every now and then, we also hear of youngsters whose background was as far removed from a musical career as one can possibly imagine. Many of them were discovered almost by chance. You have probably heard of the brilliant string player whose musical life began when she happened to find a beautiful, custom-built, undamaged old viola just lying there in a bus-stop one day. Nobody knows how it got there, but it was found by just the right person. Then there are those whose early career consisted of strumming their guitars on street corners or subways, or at busy shopping centers. Their big break may have come at a small, friendly, cheerful, laid-back festival. They were not featured on the official program, of

course, but they were bound to be noticed if they were good enough. This was particularly true if they found the right kind of repertoire – neither too old-fashioned nor too avant-garde. Folk music is usually a safe bet, or an adaptation of some Broadway hit, or a creative, flowing, poignant, original ballad.

All things being equal, I'd say that choosing to become a professional artist or writer can be even more challenging than following a musical career. More often than not, the would-be Picasso or Tony Morrison will have to supplement their income by doing some more mundane, commercial jobs. Thus, for instance, a writer may have to moonlight as a journalist; and a painter may wind up doing computerized graphics on the side. Journalistic reporting is ok, of course, but the thought of a life devoted to writing a nice, lengthy, explicit, entertaining story now and again is never as alluring as the hope of writing the book of the century. These aspirations do not always turn out as intended. The next Dostoevsky may wind up writing nothing more than a second-rate, boring, convoluted, pretentious novel. The research involved may be more of a burden than a source of gratification, and the ephemeral nature of the daily paper is bound to evoke mixed feelings. As for the plastic arts, it is easy to understand a stingy, grouchy, selfish, nasty artist when one recalls that most of his energy is spent simply eking out a living. Suffice it for us to remember George Orwell's 1972 autobiographical *Down and Out in Paris and London*. His description of the sheer degradation inflicted by poverty leaves us wondering how he could go on to be as creative and witty as he was, particularly during the cold, wet, gloomy, horrid month he spent in an unheated Paris attic.

For an aspiring writer, then, the dream of retiring to a tranquil setting where one can engage in uninterrupted creativity may have to be postponed indefinitely. That remote, rustic, quiet, little cottage may remain a dream for a while. With it, the dream of a life in the countryside – offering an air of pastoral beauty but never too far from the rich cultural life of the city – will also have to be put on hold. What lies in store for the time being is likelier to be a flat in a run-down, aging, crowded, low-income project with unattractive surroundings and noisy neighbors. This is the environment in which so many artistically gifted individuals must live unless they are lucky enough to come from a wealthy home, or to find a generous sponsor. Quite a few famous, fashionable, smug, popular actors started out that way too. When we see the glamorous superstars up there at the Academy Awards ceremony we may not realize how tough it has been for them to come so far. Putting aside the more extreme cases – those who began as impoverished, barefoot, starving, miserable orphans – there are still so many touching stories in the biographies of the rich and famous, so many pathetic struggles to get public attention. The seasons of playing minor parts in some off-off-off-Broadway production or amateur theatrical group and the years of waiting for some big director to sit up and take notice can all be a source of great frustration. It's hard to believe that a PHENOMENAL, PROVOCATIVE, ORIGINAL CINEMATIC GENIUS is going to come along and discover you when nothing seems to be going right. Either the reviews are awful, or there are no reviews at all. It's hard to say which situation is worse. In both cases, you're liable to wonder whether you'll ever go beyond the status of an ANONYMOUS, UNRECOGNIZED, CHARISMATIC PERPETUAL FAILURE.

So much for the arts. But what about those whose aptitude is athletic rather than artistic or organizational. There is a solid, clear-cut, cogent, obvious factor which should generate concern about the realization that a career in sports is too short to be worthwhile. All too often, a 25-year old athlete is a has-been. These young people spend their childhood in a routine of incredible discipline and restrictions, subjected to physical and mental pressures which are liable to leave permanent scars. Coaches and sports organizations are liable to ignore physical, social, scholastic or nutritional deficiencies, as they pay less attention to the athlete as a young person than to his or her score at the next competition. This becomes all the more heartbreaking when that person's career ends abruptly, for whatever reason. We all remember the UNFORTUNATE, EXTRAORDINARY, CONSCIENTIOUS, UNDEFEATED ATHLETE who sprained his ankle during the preolympic practice. In

essence, this meant that years of hard work had gone down the drain. Even for the successful ones, the price may be too high. We've all read about those girls from Eastern Europe and the cruel regimen of training that accounts for their incredible performance. The West is not faultless either, when it comes to exploiting youthful talent. As you watch a mesmerizing, energetic, swift and accomplished runner on your screen, it may occur to you that this is a person who may be very unhappy off the field. Have you ever wondered what happens to these people as they grow older? The truth is that as they approach their thirties, they are liable to turn into lonely, depressed, frightened, pessimistic adults. The world of athletics has finally come to recognize that there must be a limit to the price that champions are made to pay for their fleeting success.

To recapitulate, then, an individual's need to develop a stable and satisfying career is more than just a matter of giving reassurance to the delicate, immature, fragile, vulnerable psyche. It has to do with feeling that life has a purpose, and that you've found a way of filling each day with the occupation that you are most suited for. It is the knowledge that you will have a good reason for getting up every morning, and that you will enjoy the rest of your day too. Obviously, this is preferable to the thought of winding up in years of prolonged, complex, painful, daily treatment. Life is too short to waste it on looking back and regretting choices made in the past. The best way of preventing this is to encourage young people to recognize their own abilities as well as their shortcomings and to choose a career which will strike the right balance between financial and psychological rewards. It would be a case of tragic, destructive, foolish, bitter irony if we failed to recognize the validity of this approach.

נספח 10 - טקסט מספר 2 לתרגום סימולטני

Text 2: Mail-order shopping 1823 words

Mail-order shopping has always been a very American pursuit. It began many decades ago and was intended mainly for farm families in remote parts of the U.S. They yearned to share the large variety of retail goods offered by city-based firms. This was the original idea, as conceived by the founder of one such company. He is an interesting story in his own right. In terms of personality, he would probably have been equally content pursuing an academic career, instead of being caught up in the inevitable wheelings and dealings of the business world. In fact, having graduated from a college which offered, at the time, a combination of MILITARY, VOCATIONAL, SCIENTIFIC AND THEORETICAL TRAINING he was hoping to go into a career involving international relations, but a good return on a capital investment he made back then led to a complete change of plans. He had been living in a small, friendly, cheerful, laid-back province inhabited largely by students in search of a job. He had the idea of getting a group of them together to set up a same-day door-to-door delivery service – a very common enterprise nowadays but quite a novelty in those days. The timing was perfect, since the business was launched on the very day that a massive postal strike went into effect. The location was perfect too – the business district of Lower Manhattan. It is amazing how a viable, ingenious, wise and logical idea can radically alter the everyday lives of millions, and revolutionize an entire system. Within days, every office was using the new delivery system, and by the time the postal strike ended, business was skyrocketing. It represented a psychological, technical, commercial and economic advantage, not to mention its sheer convenience.

Unfortunately for the founder, though, he later lost most of the fortune accumulated in this business, when he put much of it into an EXORBITANT, UNSUPERVISED, UNSCRUPULOUS, SUPERFLUOUS INVESTMENT. Instead of listening to his advisors, or at least to his family, he acted on a whim, and lived to regret it. He's a strange, impulsive, powerful, elderly billionaire, who is reputed to be a very knowledgeable person. He is also a brilliant thinker, but a very opinionated one, who never refrains from sharing his opinions with the world. You may recall he made quite a stir recently with an outrageous interview he gave in which he insisted that President Clinton ought to get a divorce from Hillary. That blatant, puzzling, nasty, shocking viewpoint did not exactly make him popular with the American public.

Anyway, getting back to mail-order shopping: this was another example of entrepreneurial foresight. The system caters to every class and subdivision of society, including low-income shoppers, and even people who used to be thought of as never willing to buy anything without actually touching it first. These people were once seen as belonging to a jobless, deprived, forgotten, downtrodden caste, but that view turned out to be simplistic. The modern clientele is no longer confined to the rural population either. Busy working moms and dads and upscale businesspeople, students and the elderly are all among the groups which take advantage of a shopping technique that allows you to pick and choose from the comfort of your own home, without having to endure large crowds. You may now opt to receive a rapid, simple, automatic, online catalogue complete with multimedia effects, or the thick hardcopy version. You can browse at leisure and place your order directly by computer. All you need is a modem. Of course, the risk of exposing your credit card number on the internet is still a problem, and you would probably be smarter to use a fax or phone. Whatever technique you choose, though, the range of merchandise is astonishing.

Not surprisingly, the rural population still accounts for a major share of the mail-order business. If you're a farmer, you may decide to order spare parts for your tractor, or if

you own a broken, rusty, dirty, neglected jeep, you may want to replace it with a new one. Or else you may simply want to call in for some new garden equipment. On page 45 of his latest novel, *Still Lives*, Christopher Bigsby tells us of the two books which were displayed in his heroine's Nebraska home. One was the Bible; the other was the Sears Roebuck catalogue. As he puts it: "Uncle and aunt ordered everything from it. They told me that even one of the small barns had arrived by rail." End quote.

And if you're a city dweller, you can position yourself in your favorite armchair in the comfort of your own home. My usual spot is on a sunny, spacious, attractive, pleasant terrace. Of course, if you're a shopping freak, you may still prefer the crowded mall including the indifferent service of department store sales staff, but fewer and fewer people are willing to endure all that nowadays. Indeed, the range of potential customers has grown remarkably. For example, take the case of my friend Lisa, a tired, homebound, busy, pregnant housewife. Doesn't it make more sense for her to shop at leisure than to get crushed in a weekend shopping spree. Personally, I dread the mall. Large shopping centers fill me with absolute, profound, paralyzing, recurrent hysteria and I avoid them at all costs. I'd rather never buy a new dress than have to spend my free Saturdays being shoved about by mobs of fellow shoppers. A flattering, new, elegant, tailored outfit is always nice, but not if it means being tormented.

As I said, if you ask my advice, you'll stick to shopping from home. Practically everything I own was bought that way. For starters, to put you in the right mood, as soon as you switch on your computer, you can order a drink from any one of twenty different countries. My favorite is a well-known, mellow, soothing English gin. Then add some food to the list, and again, there is no limit. You can phone in for anything from avocado to zucchini, from the latest diet plan to desserts made with tantalizing, rich, smooth, delicious cream. Over the years, I have bought most of my furniture that way, not to mention towels, office supplies, toys and kitchen appliances. Even the computer on which I am writing this was ordered by phone. A few short questions to the salesman on duty were enough to let me select what I needed. Plants can be bought that way too. Among mine is a miniature red, purple and yellow tree, which was ordered by fax, based on a picture in the catalog. I was intrigued with its appearance though I wasn't sure it would survive in my kitchen. As it turns out, though, it did, and in spring it has the most beautiful flowers. The thin, prickly, fragile, brown stems are so unexpected, considering how delicate the plant itself looks, but as with people so too with houseplants, looks can be deceptive.

In case you're worried about missing out on the special discounts or end-of-season sales, have no fear: the catalog is automatically updated to include every **IRRESISTIBLE, CONVENIENT, ECONOMICAL, MAGNANIMOUS OFFER** available in the stores. Buying things on sale is a crucial aspect of American culture, after all, and long-distance shopping is no exception. Reductions can range from a token 5% to a whopping 70% off regular prices. Only last week, I found some lovely fabrics at half-price in the computerized catalog. I ordered four different patterns – enough to make a whole set of summer clothes for me and the kids. I can picture us on long, bright, warm, lazy days with a full wardrobe that cost no more than a single outfit at full price. I happen to enjoy sewing my own clothes, but if you don't, there is always the option of hiring a seamstress. Or maybe you'd do better to skip the fabrics and focus on off-the-peg items. The supply is mind-boggling, including the most **VARIEGATED, MULTI-COLORED, ADVENTUROUS, EMANCIPATED CLOTHING** imaginable. There is something for every conceivable taste: every color combination, and every size. The same goes for shoes. You can get any imaginable design, with any kind of heel too – a full range of round, square, rectangular or elongated combinations. Not to mention the dazzling choice of curtains, or sheets, or even furniture. One of my favorite sections in the catalogue is kitchenware, especially pots and pans. I love the old-fashioned ones: cold, metallic, rounded, shiny surfaces can gleam like a mirror. The clientele, as I've said, includes everyone from very low income families to pampered uptown teenagers.

In addition to the friendliness and efficiency of the system when it comes to placing orders, there is a speedy, cost-free, useful, lucid answer to every query. And if, for any reason, the merchandise is not what you expected it to be, there is always the option of returning it, no questions asked. As a longtime catalogue addict, I remember one year when I hired a glitzy, flamboyant, expensive French decorator, who insisted on ordering a whole line of items, which I couldn't wait to return! Delivery is extremely quick too. Besides the same-day delivery service – which costs an arm and a leg, of course, but may be worthwhile occasionally – there is the regular air mail delivery, guaranteed never to take more than three days, no matter how far away you are (in the United States, I mean). Obviously, this would not be possible without the use of fast, efficient, modern, high-tech airliners which serve for shipping the goods. In a way, this is the logical development of a business which began long ago with same-day deliveries of mail and small packages in Lower Manhattan.

Both the paper version and the electronic version of the catalogue include every EXHILARATING, INFORMATIVE, INVALUABLE, SENSATIONAL DETAIL needed to make a sensible choice. In addition, there's a very explicit description of the rights and obligations of both the supplier and the customer. In fact, there is a binding, detailed, written legal contract on the first page, with all the usual fine print. One of the stipulations has to do with the customer's prerogative to receive a full cash reimbursement for any unwanted merchandise that is returned. This is yet another example of how streamlined the whole system has become. It is perfectly clear that the policy of responding to a complaint with a sensible, direct, immediate, authorized solution has paid off for the owners, the manufacturers, the employees, and the customers. Which just goes to prove that a business which looks after the interests of its clients is bound to do better in the long run than a company that can only think of facile, instant, unfair, risk-free profit.

Thank you for your attention, and I hope that this brief survey of mail-order shopping will convince you to re-evaluate your habits as consumers. I'm sure you'll never regret it.

